

RAFAKO S.A.

GRUPA PBG

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2019 ROKU**

**wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego
rewidenta z badania**

Spis treści

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	1
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	2
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	4
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	5
DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	6
1. Informacje ogólne	6
2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego	6
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki	6
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	8
5. Inwestycje Spółki	8
6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	9
6.1. Profesjonalny osąd	9
6.2. Niepewność szacunków	9
7. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	13
7.1. Oświadczenie o zgodności	16
7.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	16
8. Istotne zasady rachunkowości	16
8.1. Wycena do wartości godziwej	16
8.2. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	17
8.3. Rzeczowe aktywa trwałe	17
8.4. Wartości niematerialne	18
8.5. Wartość firmy	19
8.6. Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsiębiorstwach	20
8.7. Leasing (od 2019 roku)	20
8.8. Aktywa w leasingu (do 2018 roku)	21
8.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	21
8.10. Koszty finansowania zewnętrznego	22
8.11. Instrumenty finansowe	22
8.12. Aktywa finansowe	23
8.13. Zobowiązania finansowe	25
8.14. Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	26
8.15. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	26
8.16. Zapasy	26
8.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	26
8.18. Kapitał podstawowy	27
8.19. Rezerwy	27
8.20. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	27
8.21. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	27
8.22. Świadczenia pracownicze	27
8.23. Dotacje rządowe	28
8.24. Przychody ze sprzedaży	28
8.25. Podatki	30
8.25.1. Podatek dochodowy	30
8.26. Zysk/(strata) netto na jedną akcję	32
9. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości (istotne zasady (polityka) rachunkowości)	32
9.1. Nowy MSSF 16 „Leasing”	32
9.2. Zmiany pozostałych standardów lub interpretacji obowiązujące i zastosowane przez Spółkę w 2019 rok	33
10. Standardy i interpretacje obowiązujące w wersji opublikowanej przez IASB, lecz nie zatwierdzone przez Unię Europejską	34
10.1. Zastosowanie standardu lub interpretacji przed datą ich wejścia w życie	34
10.2. Opublikowane standardy i interpretacje, które nie weszły w życie dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku i ich wpływ na sprawozdanie Spółki	34
11. Aktywa i zobowiązania z tytułu umowy	36
11.1. Informacje dotyczące kluczowych kontraktów realizowanych przez Spółkę	37
11.2. Rezerwa na straty wynikające z umów o usługę	40
11.3. Rezerwa na koszty kar z tytułu nieterminowej realizacji lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych umów o usługę	41
12. Przychody ze sprzedaży oraz segmenty operacyjne	41

12.1.	Przychody ze sprzedaży produktów i usług.....	41
12.2.	Przychody ze sprzedaży materiałów	42
12.3.	Geograficzne obszary działalności	42
12.4.	Segmenty operacyjne	43
13.	Przychody i koszty operacyjne	45
13.1.	Koszty według rodzajów	45
13.2.	Koszty amortyzacji, odpisów aktualizujących, różnic kursowych oraz zapasów ujęte w zysku lub stracie.....	46
13.3.	Koszty świadczeń pracowniczych.....	46
13.4.	Pozostałe przychody operacyjne.....	47
13.5.	Pozostałe koszty operacyjne	47
14.	Przychody i koszty finansowe	48
14.1.	Przychody finansowe	48
14.2.	Koszty finansowe	48
15.	Podatek dochodowy	49
15.1.	Obciążenie podatkowe.....	49
15.2.	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	49
15.3.	Odroczony podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2019 roku.....	50
16.	Propozycja pokrycia straty za 2019 rok	50
17.	Zysk/(strata) przypadający na jedną akcję	51
18.	Istotne pozycje wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	51
19.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	52
20.	Rzeczowe aktywa trwałe.....	53
21.	Leasing	55
22.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	57
23.	Wartości niematerialne.....	58
24.	Utrata wartości aktywów	59
25.	Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach	60
25.1.	Odpisy aktualizujące wartość akcji/udziałów.....	60
26.	Pozostałe należności długoterminowe	61
27.	Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe	61
27.1.	Należności z tytułu poręczeń udzielonym jednostkom powiązanym.....	61
27.2.	Obligacje	61
28.	Zapasy	62
28.1.	Odpisy aktualizujące wartość zapasów	63
29.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe	63
29.1.	Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych oraz pozostałych należności	64
30.	Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe	65
31.	Aktywa finansowe krótkoterminowe.....	66
31.1.	Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe.....	66
31.2.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	66
32.	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki.....	66
32.1.	Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych.....	66
32.2.	Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych	67
32.3.	Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach.....	67
32.4.	Zabezpieczenia ustanowione na zapasach.....	67
32.5.	Zabezpieczenia ustanowione na należnościach handlowych	67
33.	Kapitał własny	68
33.1.	Kapitał podstawowy.....	68
33.2.	Wartość nominalna akcji.....	68
33.3.	Prawa akcjonariuszy.....	68
33.4.	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	68
33.5.	Wyplacone dywidendy.....	68
33.6.	Zarządzanie kapitałem	69
34.	Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. na koniec okresu sprawozdawczego.....	70
35.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	71
36.	Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	72
36.1.	Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia	72
36.2.	Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych - długoterminowe.....	73
36.3.	Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych krótkoterminowe	73

37.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	73
37.1.	Pozostałe zobowiązania długoterminowe	73
37.2.	Pozostałe rezerwy długoterminowe	73
37.3.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	74
37.4.	Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	74
37.5.	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	74
37.6.	Zobowiązania z tytułu nabycia środków trwałych i wartości niematerialnych	74
37.7.	Zmiana stanu rezerw, zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	75
37.7.1.	Zobowiązania z tytułu kosztów niewykorzystanych urlopów	75
37.7.2.	Naliczone zobowiązania z tytułu kosztów niewypłaconej premii	75
37.7.3.	Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych	76
37.7.4.	Zobowiązania z tytułu Programu Dobrowolnych Odejść	76
37.7.5.	Rezerwa na koszty reorganizacji	77
37.8.	Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	77
38.	Dotacje	77
39.	Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych	78
40.	Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji	78
41.	Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe	80
42.	Sprawy sporne, postępowania sądowe	80
43.	Transakcje z podmiotami powiązаныmi	83
43.1.	Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących	84
43.2.	Jednostka dominująca Spółki	84
43.3.	Wspólne przedsięwzięcia, w których Spółka jest współnikiem	84
43.4.	Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi	84
43.5.	Transakcje z udziałem innych członków Zarządu i Rady Nadzorczej	85
43.6.	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych	85
43.7.	Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym Spółki	85
43.8.	Wynagrodzenia Członków Zarządu oraz Członków Rady Nadzorczej Spółki	86
44.	Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz	87
45.	Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych za wyżej wymienione okresy	87
46.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	87
46.1.	Ryzyko walutowe	88
46.2.	Ryzyko stopy procentowej	90
46.3.	Ryzyko cen towarów	91
46.4.	Ryzyko kredytowe	91
46.5.	Ryzyko związane z płynnością	94
47.	Instrumenty pochodne	96
48.	Instrumenty finansowe	96
48.1.	Wartość bilansowa klas i kategorii instrumentów finansowych	96
48.2.	Ryzyko stopy procentowej	98
49.	Zatrudnienie	100
50.	Wybrane dane finansowe przeliczone na EUR	100
51.	Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego	101
52.	Zatwierdzenie do publikacji	103

Sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży		947 061	643 313
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	12.1	945 973	640 517
Przychody ze sprzedaży materiałów	12.2	1 088	2 796
		<hr/>	<hr/>
Koszty sprzedanych produktów i usług	13.1	(1 070 715)	(579 551)
Koszty sprzedanych materiałów		(810)	(1 865)
		<hr/>	<hr/>
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		(124 464)	61 897
Pozostałe przychody operacyjne	13.4	8 892	16 587
Koszty sprzedaży	13.1	(22 452)	(24 053)
Koszty ogólnego zarządu	13.1	(35 175)	(38 959)
Pozostałe koszty operacyjne	13.5	(65 860)	(5 618)
Koszty badań i rozwoju		(11 336)	(6 151)
		<hr/>	<hr/>
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej		(250 395)	3 703
Przychody finansowe	14.1	7 013	8 404
Koszty finansowe	14.2	(40 878)	(5 176)
		<hr/>	<hr/>
Zysk/(strata) brutto		(284 260)	6 931
Podatek dochodowy	15	(384)	(2 629)
		<hr/>	<hr/>
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	17	(284 644)	4 302
Inne całkowite dochody za okres			
<i>Pozycje podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>			
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego		-	337
		<hr/>	<hr/>
Inne całkowite dochody netto podlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		-	337
<i>Pozycje niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych</i>			
Inne całkowite dochody wynikające z zysków/(strat) aktuarialnych		(6 877)	(4 275)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.1	1 306	812
		<hr/>	<hr/>
Inne całkowite dochody netto niepodlegające przekwalifikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		(5 571)	(3 463)
		<hr/>	<hr/>
Całkowity dochód za rok		(290 215)	1 176
Średnia ważona liczba akcji	17	127 431 998	127 431 998
Podstawowy zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	17	(2,23)	0,03
Rozwodniony zysk/(strata) na jedną akcję w złotych	17	(2,23)	0,03
		<hr/>	<hr/>

Racibórz, dnia 30 czerwca 2020 roku

Agnieszka Wasilewska-Semail	Jacek Drozd	Radosław Domagański- Łabędzki	Michał Sikorski	Jolanta Markowicz
p.o. Prezesa Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Delegowany członek Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członka Zarządu	Główny Księgowy

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

na dzień 31 grudnia 2019 roku

	Nota	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
AKTYWA			
Aktywa trwałe (długoterminowe)			
Rzeczowe aktywa trwałe	20	122 381	132 814
Wartość firmy	23	1 774	1 774
Wartości niematerialne	23	6 519	7 594
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	21.1	8 524	–
Pozostałe należności długoterminowe	26	42 716	5 224
Akcje i udziały	25	31 310	36 520
Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe	27; 27.1	28 148	36 242
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	15.3	37 226	36 304
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		4 795	5 603
		283 393	262 075
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)			
Zapasy	28	27 205	29 391
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe	29	363 827	392 644
Aktywa z tytułu umów	11	213 552	205 149
Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe	31.1	–	7 608
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31.2	23 917	5 404
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	30	20 591	15 301
		649 092	655 497
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	22	103	163
SUMA AKTYWÓW		932 588	917 735

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

na dzień 31 grudnia 2019 roku

	Nota	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	33.1	254 864	254 864
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	33.4	165 119	165 119
Kapitał zapasowy		15 902	11 600
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego		–	–
Zyski zatrzymane/Niepokryte straty, w tym:		(331 356)	(37 157)
zyski/(straty) z lat ubiegłych		(46 712)	(41 459)
zysk/(strata) netto bieżącego okresu		(284 644)	4 302
		104 529	394 426
Zobowiązania długoterminowe			
Zobowiązania z tytułu leasingu	21	1 704	1 223
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	36	29 334	23 495
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	37.1	18 556	9 647
Pozostałe rezerwy długoterminowe	37.2	18 430	14 515
		68 024	48 880
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty bankowe i pożyczki	35	112 021	100 831
Zobowiązania z tytułu leasingu	21	4 037	1 148
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	37.3	370 096	206 429
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	36	19 228	19 091
Zobowiązania z tytułu umów	11	208 444	132 656
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	37.4	45 840	13 088
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe		139	139
Dotacje	38	230	1 047
		760 035	474 429
Zobowiązania razem		828 059	523 309
SUMA PASYWÓW		932 588	917 735

Racibórz, dnia 30 czerwca 2020 roku

Agnieszka Wasilewska-Semail	Jacek Drozd	Radosław Domagalski- Łabędzki	Michał Sikorski	Jolanta Markowicz
p.o. Prezesa Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Delegowany członek Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członka Zarządu	Główny Księgowy

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku

	Nota	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		(284 260)	6 931
Korekty o pozycje:		301 695	(159 968)
Amortyzacja		12 659	10 904
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych		–	4
Odsetki i dywidendy, netto		4 813	4 177
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		26 988	(3 280)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu kontraktów walutowych		–	479
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	18	(14 900)	(109 348)
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów		2 186	(3 071)
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań i rezerw z wyjątkiem kredytów i pożyczek	18	171 729	(60 442)
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	18	30 583	(25 376)
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu umów	18	67 385	25 611
Podatek dochodowy (zapłacony)/otrzymany		–	323
Pozostałe		252	51
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		17 435	(153 037)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		477	451
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	18	(701)	(1 209)
Nabycie aktywów finansowych		(153)	(1 249)
Sprzedaż aktywów finansowych		–	4 139
Dywidendy i odsetki		–	3
Pozostałe		–	402
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(377)	2 537
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z emisji akcji		–	–
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu		(4 386)	(2 321)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów		11 197	2 267
Spłata pożyczek/kredytów		–	–
Odsetki zapłacone		(3 533)	(2 976)
Prowizje bankowe		(1 015)	(1 102)
Pozostałe		(808)	777
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		1 455	(3 355)
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		18 513	(153 855)
Różnice kursowe netto		–	338
Środki pieniężne na początek okresu	31.2	5 404	158 921
Środki pieniężne na koniec okresu	31.2	23 917	5 404

Racibórz, dnia 30 czerwca 2020 roku

Agnieszka Wasilewska-Semail	Jacek Drozd	Radosław Domagalski- Łabędzki	Michał Sikorski	Jolanta Markowicz
p.o. Prezesa Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Wiceprezes Zarządu	Delegowany członek Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członka Zarządu	Główny Księgowy

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku

	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego</i>	<i>Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na 1 stycznia 2019 roku	254 864	165 119	11 600	–	(37 157)	394 426
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia MSSF 16	–	–	–	–	318	318
Na 1 stycznia 2019 roku (przekształcone)	254 864	165 119	11 600	–	(36 839)	394 744
Zysk z działalności kontynuowanej	–	–	–	–	(284 644)	(284 644)
Inne całkowite dochody	–	–	–	–	(5 571)	(5 571)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	4 302	–	(4 302)	–
Na 31 grudnia 2019 roku	254 864	165 119	15 902	–	(331 356)	104 529
Na 1 stycznia 2018 roku	254 864	173 708	69 061	(337)	(71 222)	426 074
Korekta bilansu otwarcia wynikająca ze zmian polityki rachunkowości dot. rezerw na naprawy gwarancyjne	–	–	–	–	(9 959)	(9 959)
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia nowych MSSF	–	–	–	–	(22 865)	(22 865)
Na 1 stycznia 2018 roku	254 864	173 708	69 061	(337)	(104 046)	393 250
Zysk z działalności kontynuowanej	–	–	–	–	4 302	4 302
Inne całkowite dochody	–	–	–	337	(3 463)	(3 126)
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	(8 589)	(57 461)	–	66 050	–
Na 31 grudnia 2018 roku	254 864	165 119	11 600	–	(37 157)	394 426

Racibórz, dnia 30 czerwca 2020 roku

Agnieszka Wasilewska-Semail

Jacek Drozd

Radosław Domagalski-
Łabędzki

Michał Sikorski

Jolanta Markowicz

p.o. Prezesa Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Wiceprezes Zarządu

Delegowany członek Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członka Zarządu

Główny Księgowy

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

RAFAKO S.A. ("Spółka") jest spółką akcyjną z siedzibą w Raciborzu, ul. Łąkowa 33, której akcje znajdują się w publicznym obrocie. Spółka została utworzona aktem notarialnym dnia 12 stycznia 1993 roku. W dniu 24 sierpnia 2001 roku została wpisana do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000034143 prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Spółce nadano numer statystyczny REGON 270217865. Akcje Spółki są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Siedziba Spółki mieści się w Raciborzu przy ul. Łąkowej 33. Siedziba Spółki jest jednocześnie jej podstawowym miejscem prowadzenia działalności.

Czas trwania działalności Spółki jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest działalność w zakresie inżynierii w obszarze energetyki i związane z nią doradztwo techniczne (PKD 71.12 Z).

Spółka świadczy usługi generalnego wykonawstwa inwestycji dla branży ropy i gazu oraz energetyki, dla której oferuje własne rozwiązania technologiczne. Projektuje i produkuje kotły, w tym na parametry nadkrytyczne oraz urządzenia ochrony środowiska, w tym instalacje odsiarczania i odazotowania spalin.

Podmiotem bezpośrednio dominującym Spółki jest PBG S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Wysogotowie k. Poznania.

2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Spółka prezentująca niniejsze sprawozdanie sporządza również skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej RAFAKO za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku, które zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 30 czerwca 2020 roku.

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego miały miejsce zmiany w składzie Zarządu Spółki.

W dniu 19 sierpnia 2019 roku, w związku ze śmiercią Prezesa Jerzego Wiśniewskiego, wygaśnięciu uległ jego mandat Prezesa Zarządu RAFAKO S.A.

W dniu 2 września 2019 roku Rada Nadzorcza dokonała następujących zmian w Zarządzie Spółki:

- odwołała Pana Jarosława Dusiło z funkcji Wiceprezesa Zarządu Spółki,
- powołała do Zarządu Spółki Pana Jerzego Ciechanowskiego i powierzyła mu stanowisko Wiceprezesa Zarządu,
- delegowała Przewodniczącą Rady Nadzorczej Panią Helenę Fic do czasowego pełnienia funkcji Prezesa Zarządu na okres trzech miesięcy.

Rada Nadzorcza podjęła również decyzję o rozpisaniu konkursu na stanowisko Prezesa Zarządu Spółki.

W dniu 25 listopada 2019 roku akcjonariusz PBG S.A., wykonując uprawnienia osobiste zgodne ze Statutem Spółki, odwołał ze składu Rady Nadzorczej Panią Helenę Fic, w związku z czym przestała ona pełnić funkcję Prezesa Zarządu Spółki, do której tymczasowo została oddelegowana przez Radę Nadzorczą.

W dniu 27 listopada 2019 roku miały miejsce zmiany w składzie Zarządu RAFAKO S.A.:

- Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Spółki Pana Pawła Jarczewskiego i powierzyła mu stanowisko Prezesa Zarządu,
- Rada Nadzorcza delegowała członka Rady Nadzorczej Pana Jerzego Karney do czasowego pełnienia funkcji Członka Zarządu na okres trzech miesięcy.

W dniu 20 grudnia 2019 roku Rada Nadzorcza Spółki skróciła delegację członka Rady Nadzorczej Pana Jerzego Karney do czasowego wykonywania czynności członka Zarządu Spółki oraz powołała w skład Zarządu Spółki Pana Jacka Drozda i powierzyła mu stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

W dniu 7 stycznia 2020 roku Pan Jerzy Ciechanowski- Wiceprezes Zarządu złożył rezygnację z pełnienia funkcji w Zarządzie Spółki z dniem 7 stycznia 2020 roku. Powodem złożenia rezygnacji były względy osobiste.

W dniu 20 maja 2020 roku miały miejsce następujące zmiany w Zarządzie Spółki:

- Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Spółki Prezesa Pana Pawła Jarczewskiego,
- Rada Nadzorcza powierzyła pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu Pani Agnieszce Wasilewskiej – Semail,
- Rada Nadzorcza delegowała członka Rady Nadzorczej Pana Michała Sikorskiego do czasowego pełnienia funkcji Członka Zarządu na okres trzech miesięcy,
- Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Spółki Pana Radosława Domagalskiego-Łabędzkiego i powierzyła mu stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu przedstawia się następująco:

Agnieszka Wasilewska-Semail	- p.o. Prezesa Zarządu
Jacek Drozd	- Wiceprezes Zarządu
Radosław Domagalski-Łabędzki	- Wiceprezes Zarządu
Michał Sikorski	- delegowany z Rady Nadzorczej do czasowego pełnienia funkcji Członka Zarządu.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego miały miejsca zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 25 listopada 2019 roku akcjonariusz PBG S.A. w restrukturyzacji, wykonując uprawnienia osobiste zgodne ze Statutem Spółki, dokonał zmian w składzie Rady Nadzorczej Spółki:

- odwołał Panią Helenę Fic oraz Pana Dariusza Szymańskiego z funkcji członka Rady Nadzorczej,
- powołał w skład Rady Nadzorczej Spółki Pana Jerzego Karney oraz Pana Michała Maćkowiaka.

W dniu 4 lutego 2020 roku akcjonariusz PBG S.A. w restrukturyzacji, wykonując uprawnienie osobiste, odwołał z Rady Nadzorczej Pana Jerzego Karneya oraz powołał do Rady Nadzorczej Pana Macieja Stańczuka.

W dniu 18 kwietnia 2020 roku akcjonariusz PBG S.A. w restrukturyzacji, wykonując uprawnienie osobiste, odwołał z Rady Nadzorczej Pana Michała Maćkowiaka oraz powołał do Rady Nadzorczej Pana Konrada Milczarskiego.

W dniu 11 maja 2020 roku akcjonariusz PBG S.A. w restrukturyzacji, wykonując uprawnienie osobiste, odwołał z Rady Nadzorczej Panią Małgorzatę Wiśniewską oraz powołał do Rady Nadzorczej Pana Piotra Zimmermana.

W dniu 28 maja 2020 roku akcjonariusz PBG S.A. w restrukturyzacji, wykonując uprawnienie osobiste, dokonał następujących zmian w Radzie Nadzorczej Spółki:

- odwołał dotychczasowego członka Rady Nadzorczej Pana Konrada Milczarskiego,
- powołał nowego członka Rady Nadzorczej Pana Bartosza Sierakowskiego

Ponadto w dniu 28 maja 2020 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie RAFAKO S.A. podjęło następujące uchwały dotyczące zmian w składzie Rady Nadzorczej Spółki:

- odwołany został dotychczasowy członek Rady Nadzorczej Pan Adam Szyszka,
- powołany został nowy członek Rady Nadzorczej Pan Konrad Milczarski.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej przedstawia się następująco:

Piotr Zimmerman	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Michał Sikorski	- Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej – delegowany do wykonywania czynności członka Zarządu
Przemysław Schmidt	- Sekretarz Rady Nadzorczej (niezależny)
Krzysztof Gerula	- Członek Rady Nadzorczej (niezależny)
Konrad Milczarski	- Członek Rady Nadzorczej
Bartosz Sierakowski	- Członek Rady Nadzorczej
Maciej Stańczuk	- Członek Rady Nadzorczej

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku zostało zatwierdzone przez Zarząd Spółki w dniu 30 czerwca 2020 roku.

5. Inwestycje Spółki

Spółka posiadała w okresie sprawozdawczym inwestycje w następujących jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych:

Nazwa i siedziba jednostki	Podstawowy przedmiot działalności	Procentowy udział Spółki w kapitale	
		31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
PGL – DOM Sp. z o.o. Racibórz	Obsługa nieruchomości na własny rachunek	100%	100%
RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. Racibórz	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego	51,05%	51,05%
ENERGOTECHNIKA ENGINEERING Sp. z o.o. Gliwice	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego i doradztwo inżynierskie	100%	100%
RAFAKO Hungary Kft. Budapeszt	Montaż urządzeń w przemyśle energetycznym i chemicznym	100%	100%
RAFAKO ENGINEERING SOLUTION doo Belgrad	Działalność w zakresie projektowania technologicznego łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska	77%	77%
E001RK Sp. z o.o. Racibórz	Realizacja projektów budowlanych oraz związanych z budową dróg i autostrad, dróg szynowych i kolei podziemnej, mostów i tuneli, działalność w zakresie inżynierii i doradztwa technicznego i naukowego, produkcja, naprawa i konserwacja maszyn i urządzeń, wytwarzanie, przesyłanie i handel energią elektryczną	100%	100%
E003B7 Sp. z o.o. Racibórz	Realizacja projektów budowlanych, działalność w zakresie doradztwa i projektowania budowlanego, inżynierskiego i technologicznego	100%	100%
RENG-NANO Sp. z o.o.* Racibórz	Działalność w zakresie produkcji konstrukcji metalowych i ich części oraz naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych	30,63%	30,63%
RAFAKO MANUFACTURING Sp. z o.o. Racibórz	Produkcja generatorów pary z wyjątkiem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą	100%	100%
RAFAKO EBUS Sp. z o.o. Racibórz	Produkcja autobusów, wyposażenia elektrycznego i elektronicznego do pojazdów silnikowych oraz produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów silnikowych	100%	-

* jednostka zależna od RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o., zależna pośrednio od RAFAKO S.A.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Spółkę w podmiotach zależnych był równy udziałowi Spółki w kapitałach tych jednostek.

W dniu 4 kwietnia 2019 roku na mocy podpisanego aktu notarialnego została utworzona nowa spółka RAFAKO EBUS Sp. z o.o. Wartość kapitału podstawowego spółki wynosi 5 000 złotych i dzieli się na 10 udziałów o wartości nominalnej po 500 złotych każdy. Udziały w kapitale zakładowym objęte zostały za wkłady pieniężne przez RAFAKO S.A. W dniu 9 sierpnia 2019 roku spółka RAFAKO EBUS Sp. z o.o. została zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Gliwicach, X Wydział Gospodarczy KRS pod numerem 0000798943.

6. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

6.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie sprawozdania finansowego Spółki wymaga od Zarządu osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na stosowane zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości, ponieważ faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych przez Zarząd.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowe aktywów i zobowiązań.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego kierownictwo Spółki dokonuje oceny, czy w ramach podpisanych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu).

Umowy konsorcjalne

Każdorazowo, po podpisaniu umowy o usługę budowlaną realizowanej w ramach konsorcjum, Zarząd dokonuje oceny charakteru umowy w celu określenia sposobu ujmowania przychodów i kosztów kontraktowych.

6.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na koniec okresu sprawozdawczego, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym okresie sprawozdawczym. Spółka przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Spółki. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Utrata wartości aktywów

Na koniec okresu sprawozdawczego Spółka przeprowadza test na utratę wartości firmy oraz test na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania, w przypadku których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości. Wymaga to oszacowania wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należą te aktywa. Wartość odzyskiwalna odpowiada wartości wyższej z dwóch – użytkowej lub godziwej pomniejszonej o koszty zbycia. Oszacowanie wartości użytkowej polega na ustaleniu przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez ośrodek wypracowujący środki pieniężne i ustalenia stopy dyskontowej do zastosowania w celu obliczenia bieżącej wartości tych przepływów.

Test na utratę wartości aktywów przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2019 roku nie wykazał konieczności utworzenia odpisu aktualizującego wartość aktywów Spółki. Założenia testu na utratę wartości aktywów zostały przedstawione w notcie 23.

Wartości odpisów aktualizujących wartość aktywów na koniec okresu sprawozdawczego zostały przedstawione w notach 20, 23, 25, 26, 27, 27.1, 28.1, 29 i 31.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych (odprawy emerytalne oraz nagrody jubileuszowe) zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 36.1. Zmiana rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych w okresie związana jest z ujęciem kosztów bieżącego zatrudnienia, kosztów odsetek oraz wypłaconych świadczeń.

Składnik aktywów z tytułu podatku dochodowego

Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, w tym aktywa z tytułu straty podatkowej, bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie w oparciu o przygotowane projekcje wyniku podatkowego. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie stałoby się nieuzasadnione.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego są wyceniane przy zastosowaniu stawek podatkowych, które będą stosowane na moment przewidywanego zrealizowania składnika aktywów, przyjmując za podstawę przepisy podatkowe, które obowiązywały na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego.

Spółka sporządziła prognozy finansowe, na podstawie których dokonała oceny odzyskiwalności aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Analiza wykazała konieczność dokonania odpisu aktualizującego wartość aktywa w kwocie 13 milionów złotych, co zostało zaprezentowane w nocie 15.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Spółka kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 48.

Okresy ekonomicznej użyteczności aktywów trwałych

Wysokość stawek oraz odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, a także szacunków dotyczących wartości rezydualnej środków trwałych. Spółka corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Zarząd ocenia, że okresy użyteczności aktywów przyjęte przez Spółkę dla celów amortyzacji odzwierciedlają oczekiwany okres przynoszenia korzyści ekonomicznych przez te aktywa w przyszłości. Jednakże faktyczne okresy przynoszenia korzyści przez te aktywa w przyszłości mogą różnić się od zakładanych, w tym również ze względu na techniczne starzenie się majątku. Wartość bilansowa aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji prezentowana jest w notach 20 i 23.

Ujmowanie przychodu, kosztu, wyniku

Spółka ujmuje przychody w cenie transakcyjnej, czyli kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Spółka przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia na podstawie proporcjonalnej indywidualnej ceny sprzedaży.

Spółka oszacowuje zmienną kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta wg wartości najbardziej prawdopodobnej i zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi odwrócenie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w momencie, kiedy ustanie niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego.

Spółka dokonuje tych szacunków na podstawie danych historycznych dotyczących rozliczeń z klientem oraz na podstawie zapisów kontraktowych w przypadku indeksowania ceny umowy.

Spółka ujmuje przychody w następujący sposób:

- a) przychody z tytułu sprzedaży produktów i świadczenia usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji wg metody opartej na nakładach poniesionych na realizację umowy;

- b) przychody ze sprzedaży towarów rozpoznawane są w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem. Klient uzyskuje kontrolę nad towarem w chwili odbioru towaru lub dostarczenia towaru do miejsca przeznaczenia, zależnie od zapisów kontraktowych dotyczących warunków dostawy.

Spółka ujmuje przychody w miarę upływu czasu, ponieważ:

- a) w wyniku wykonania świadczenia przez Spółkę powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient oraz
- b) w wyniku wykonania świadczenia przez jednostkę nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu dla Spółki, której przysługuje egzekwowne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Spółka ocenia, czy umowa zawiera istotny element finansowania. Spółka nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeśli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok.

Spółka szacuje całkowite koszty umowy zawierające koszty odnoszące się bezpośrednio do konkretnej umowy zarówno na podstawie rynkowych cen materiałów, towarów i usług, jak również na podstawie wstępnych ofert podwykonawców pozyskanych w procesie tworzenia oferty na realizację konkretnej umowy.

Wynik danej umowy z klientem szacowany jest na podstawie rozpoznanych przychodów i poniesionych kosztów związanych z tą umową ujętych jako przychody i koszty odpowiednio do stanu zaawansowania realizacji umowy na dzień bilansowy. W kosztach poniesionych uwzględnia się tylko te koszty umowy, które odzwierciedlają stan wykonania prac. Spółka nie ujmuje przychodów w oparciu o poniesione koszty wynikające z ewentualnych istotnych niedociągnięć przy spełnianiu zobowiązania, które nie zostały uwzględnione w cenie określonej w umowie.

Przychody, koszty oraz wynik z tytułu realizacji umów o usługę rozpoznaje się i ujmuje zgodnie z zasadami omówionymi w nocie 8.23.

Rezerwa na przewidywane straty z tytułu realizowanych umów

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Spółka dokonuje aktualizacji szacunków całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych umów rozliczanych metodą stopnia zaawansowania kontraktu. Spółka tworzy rezerwy w przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty umowy przewyższają łączne przychody z tytułu umowy (tzn. że umowa rodzi obciążenia). Przewidywaną stratę na kontrakcie Spółka ujmuje bezzwłocznie jako koszt zgodnie z MSR 37. Wysokość straty ustalana jest niezależnie od faktu rozpoczęcia prac wynikających z umowy, stanu zaawansowania prac wynikających z umowy, wysokości przewidywanych zysków z tytułu innych umów, które nie są pojedynczymi umowami o usługę. Wartość zmiany rezerw na planowane straty zwiększa lub zmniejsza koszty własny umowy, której rezerwa dotyczy. Szczegóły dotyczące rozliczenia przychodów i kosztów z umów za rok obrotowy zostały przedstawione w notach 8.23 i 11 niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów

Spółka tworzy rezerwę na karę umowną z tytułu nieterminowej realizacji umowy, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za opóźnienie w realizacji przedmiotu umowy i opóźnienie to powstało z winy Spółki, jako wykonawcy umowy. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za dany okres opóźnienia. Szczegóły dotyczące wartości oszacowanych w ten sposób rezerw zostały zaprezentowane w nocie 11 niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Udzielane przez Spółkę gwarancje odzwierciedlają wyłącznie zapewnienie, że dostarczone produkty lub usługi będą działać zgodnie z ustaloną specyfikacją i zamierzeniem stron. W związku z powyższym Spółka nie wyodrębnia odrębnego zobowiązania do wykonania świadczenia.

Rezerwy szacuje się na podstawie określonego przez Zarząd Spółki stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia zobowiązania w przyszłości na podstawie realizowanych umów o usługę. Utrzymywane są w danym stopniu istnienia prawdopodobieństwa wystąpienia do dnia wygaśnięcia prawa do realizacji gwarancji lub roszczeń naprawczych.

Rezerwy na naprawy gwarancyjne są tworzone w ciężar kosztu własnego kontraktu na podstawie stopnia zaawansowania kosztów bezpośrednich. Koszty związane z naliczaniem rezerw na naprawy gwarancyjne są uwzględniane w stopniu zaawansowania realizacji umowy.

Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych

Na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego Spółka wycenia odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym, bądź oczekiwany stratom kredytowym w okresie życia instrumentu finansowego. Do oceny ryzyka kredytowego użyto zewnętrznych ratingów banków oraz publicznie dostępne informacje ze stron agencji ratingowych. W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Spółka stosuje uproszczone podejście i wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia instrumentu. Szczegółowy opis stosowanych metod ustalania wartości odpisów zaprezentowano w nocie 8.12.

Podatek dochodowy bieżący, aktywa i rezerwa na odroczony podatek dochodowy, inne podatki

Obowiązujące w Polsce przepisy podatkowe podlegają częstym zmianom, powodując istotne różnice w ich interpretacji i istotne wątpliwości w ich stosowaniu. Organy podatkowe posiadają instrumenty kontroli umożliwiające im weryfikację podstaw opodatkowania (w większości przypadków w okresie poprzednich 5 lat obrotowych), oraz nakładanie kar i grzywien. Od 15 lipca 2016 roku Ordynacja Podatkowa uwzględnia także postanowienia Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR), która ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia opodatkowania. Klauzulę GAAR należy stosować tak w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie, jak i do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. W konsekwencji ustalenie zobowiązań podatkowych, aktywów oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego może wymagać istotnego osądu, w tym dotyczącego transakcji już zaistniałych, a kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku kontroli organów podatkowych.

Prawdopodobieństwo rozliczenia składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego z przyszłymi zyskami podatkowymi opiera się na budżecie Spółki zatwierdzonych przez Zarząd Spółki. Jeżeli prognozowane wyniki finansowe wskazują, że Spółka osiągnie wystarczający dochód do opodatkowania, aktywa na podatek odroczony ujmowane są w pełnej wysokości. Spółka dokonała analizy odzyskiwalności składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31 grudnia 2019 roku w oparciu o prognozy i budżety sporządzone na kolejne lata.

Utrata wartości aktywów niefinansowych

W celu określenia wartości użytkowej Zarząd szacuje prognozowane przepływy pieniężne oraz stopę, którą przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej. W procesie wyceny wartości bieżącej przyszłych przepływów dokonywane są założenia dotyczące prognozowanych wyników finansowych. Założenia te odnoszą się do przyszłych zdarzeń i okoliczności. Faktycznie zrealizowane wartości mogą różnić się od szacowanych, co w kolejnych okresach sprawozdawczych może przyczynić się do znaczących korekt wartości aktywów Spółki.

Okres leasingu

Ustalając zobowiązanie z tytułu leasingu Spółka szacuje okres leasingu, który obejmuje:

- nieodwołalny okres leasingu,
- okresy, w których istnieje opcja przedłużenia leasingu, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- okresy, w których istnieje opcja wypowiedzenia leasingu, jeżeli można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca nie skorzysta z tej opcji.

Oceniając, czy Spółka skorzysta z opcji przedłużenia lub nie skorzysta z opcji wypowiedzenia, Spółka uwzględnia wszystkie istotne fakty i okoliczności, które stanowią dla niej zachętę ekonomiczną do skorzystania lub nieskorzystania z opcji.

Rozważa się między innymi:

- warunki umowne dotyczące opłat leasingowych w okresach opcyjnych,
- istotne inwestycje w przedmiocie leasingu,
- koszty związane z wypowiedzeniem umowy,
- znaczenie bazowego składnika aktywów dla działalności Spółki,
- warunki wykonania opcji.

Zobowiązanie z tytułu leasingu prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odzwierciedla najlepsze szacunki co do okresu leasingu, jednak zmiana okoliczności w przyszłości może skutkować zwiększeniem lub zmniejszeniem zobowiązania z tytułu leasingu oraz ujęciem korespondującej korekty w aktywach z tytułu prawa do użytkowania. Zmiany szacunków dokonane w 2019 roku zostały ujawnione w notach 6 i 21.

7. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną dla instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym, czyli po dniu 31 grudnia 2019 roku.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Zarząd Spółki, biorąc pod uwagę osiągnięte wyniki finansowe oraz prognozowane wyniki 2020 roku, identyfikuje istotne ryzyko braku kontynuacji działania wynikające z niepewności związanej z:

1. dokończeniem realizacji Kontraktu na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II oraz utrzymaniem płynności i dodatniej rentowności tego projektu,
2. zapewnieniem finansowania do końca 2020 roku zewnętrznymi źródłami w postaci kredytów i gwarancji bankowych,
3. pozyskania finansowania z projektu eBus lub alternatywnego w przypadku niepowodzenia tego projektu,
4. wyniku negocjacji z pozostałymi kluczowymi klientami dotyczącymi zwiększenia wartości realizowanych kontraktów.

Kluczową kwestią z perspektywy możliwości kontynuowania działalności Spółki jest dokończenie realizacji umowy na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II, utrzymanie płynności finansowej poprzez zapewnienie źródeł finansowania oraz kontynuacja prowadzonych projektów zgodnie z planami finansowymi i zapewnienie odpowiedniego portfela zamówień.

Realizowana na rzecz Tauron Wytwarzanie S.A. umowa na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA bloku przewidywała zakończenie prac związanych z realizacją Kontraktu w zakresie przekazania Bloku do Eksploatacji do dnia 31 stycznia 2020 roku.

Termin ten nie został dotrzymany. Z powodu nadmiaru mocy w krajowej sieci energetycznej doszło do znaczącego zaburzenia harmonogramu związanego z dochodzeniem do parametrów umożliwiających przejęcie Bloku do eksploatacji. Następnie, w dniu 9 lutego 2020 roku, podczas ostatniej fazy testów przeprowadzanych przed planowanym terminem przekazania Bloku do Eksploatacji, doszło do zdarzenia, którego skutkiem okazało się uszkodzenie elementów kotła.

Powołano komisję awaryjną składającą się z przedstawicieli Zamawiającego i Wykonawcy, której zadaniem było zbadanie przyczyn wystąpienia awarii i opracowania rekomendacji i środków zaradczych w celu uniknięcia kolejnych awarii w przyszłości. W wyniku przeprowadzonej przez komisję analizy, przyczyną awarii był splot przypadkowych niekorzystnych zdarzeń, które pojedynczo nie mogły doprowadzić do jej wystąpienia.

W dniu 4 maja 2020 roku Strony zawarły Porozumienie o współpracy w zakresie diagnozowania przyczyn i usuwania skutków zdarzenia z dnia 9 lutego 2020 roku, którego podstawowym celem było określenie kluczowych kwestii niezbędnych do uregulowania w aneksie nr 8 do Kontraktu Głównego w szczególności takich jak: zmiana terminów realizacji poszczególnych zadań oraz zmiana harmonogramu rzeczowo finansowego.

W dniu 10 czerwca 2020 roku podpisano Aneks nr 8 do Kontraktu Głównego, w którym określono zasady wykonywania przez Wykonawcę prac dodatkowych oraz uregulowano w nim podstawowe kwestie min.:

- zwiększenie wartości kontraktu o 9,9 miliona złotych netto uwzględniające prace dodatkowe,
- zmiana terminu oddania Bloku do Eksploatacji na 15 listopada 2020 roku,
- aktualizacja Harmonogramu Rzeczowo-Finansowego uwzględniająca zmianę terminów realizacji poszczególnych kamieni milowych,
- przeniesienie prawa własności wyspy turbinowej.

Nowy harmonogram płatności poprawił płynność finansową Spółki, w tym możliwość regulacji zobowiązań wobec podwykonawców w związku z koniecznością przedłużenia prac na kontrakcie.

Strony, tj. Inwestor i Wykonawca zobowiązały się zgodnie i w dobrej wierze współdziałać w celu likwidacji szkody wynikłej ze Zdarzenia z Ubezpieczenia Wszelkich Ryzyk Budowy i Montażu (CAR/EAR), w tym przedkładać ubezpieczycielowi konieczne dokumenty, wyjaśnienia czy informacje. W przypadku częściowego pokrycia szkody przez Ubezpieczyciela, Strony zobowiązały się, że kwota niepokryta przez wypłatę odszkodowania z tytułu awarii zostanie poniesiona przez Strony, na zasadach ustalonych pomiędzy Stronami. Strony zobowiązały się także do prowadzenia dalszych uzgodnień w celu uregulowania w kolejnym aneksie zagadnień związanych z pozostałymi do rozliczenia roszczeniami.

Z uwagi na fakt zaistnienia zdarzenia w dniu 9 lutego 2020 roku, wynik 2019 roku nie uwzględnia zarówno wpływu kosztów awarii oraz kosztów wydłużenia realizacji kontraktu z tym związanych, jak i dodatkowych przychodów wynikających z podpisanego Aneksu nr 8 do Kontraktu stanowiących zapłatę za dodatkowy zakres prac na Kontrakcie. Spółka ujęła koszty awarii oraz kosztów wydłużenia kontraktu w wyniku roku 2020. W dalszym ciągu trwają negocjacje z Inwestorem dotyczące roszczeń związanych z awarią, które powinny się zakończyć do dnia 10 lipca b.r. (co wynika z zapisów Aneksu nr 8). Dodatkowo, Wykonawca z Zamawiającym zwrócili się do Ubezpieczyciela (z polisy CAR/EAR) z roszczeniem o zwrot kosztów związanych z awarią.

Zarząd Spółki, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na zaistnienie zdarzenia, stoi na stanowisku, że zarówno oszacowane koszty usunięcia awarii, jak i koszty przedłużenia realizacji kontraktu niezbędne do poniesienia w celu zakończenia realizacji umowy, pokryte zostaną z wypłaty odszkodowania oraz uwzględnienia uzasadnionych roszczeń wobec Zamawiającego. Z uwagi na powyższe istotne niepewności, Zarząd Spółki na dzień podpisania sprawozdania finansowego nie jest w stanie określić ostatecznego wyniku na kontrakcie, w tym poniesienia ewentualnej straty.

Kluczowym czynnikiem, który może wpłynąć na możliwość kontynuowania działalności oraz pozyskania nowych kontraktów jest utrzymanie przez Spółkę płynności finansowej poprzez zapewnienie dostępu do finansowania zewnętrznego. W ramach tych działań, w czerwcu 2019 roku, Spółka podpisała z PKO BP S.A. aneks do umowy limitu kredytowego wielocelowego (obejmującego kredyty i limit gwarancyjny) z terminem wykorzystania do końca czerwca 2020 o łącznej wartości do 200 milionów złotych. Ponadto, Spółka pozyskała nowe bankowe i ubezpieczeniowe limity gwarancyjne, które umożliwiły ustanowienie zabezpieczeń kontraktów. Obecny poziom udostępnionych RAFAKO S.A. limitów kredytowych i gwarancyjnych jest jednak niewystarczający do realizacji planów rozbudowy portfela zamówień, dlatego RAFAKO S.A. podejmuje wszelkie możliwe działania, by odbudować potencjał gwarancyjny na poziomie pozwalającym na zrealizowanie przyjętej przez Zarząd strategii rozwoju oraz ustrukturyzować limity kredytowe w sposób, który będzie lepiej zaspokajał potrzeby Spółki. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania Spółka otrzymała rekomendację komitetu kredytowego i jest na końcowym etapie uzgodnień ostatecznych warunków dotyczących przedłużenia finansowania przez bank finansujący Spółki - PKO BP Bank Polski S.A. Dotychczasowe ustalenia dotyczące odnowienia umowy limitu kredytowego wielocelowego z dnia 7 lutego 2012 roku wraz z późniejszymi zmianami zawartego z PKO BP S.A. (LKW) obejmują przedłużenie do dnia 10 listopada 2020 roku możliwości wykorzystania limitu oraz obniżenie limitu do poziomu 142 milionów złotych. Aneks zostanie zawarty do końca dnia 30 czerwca 2020 roku, po uzyskaniu zgód korporacyjnych. Warunki te w ocenie Zarządu Spółki nie będą miały negatywnego wpływu na płynność finansową Spółki.

Zarząd Spółki oczekuje podpisania kolejnego przedłużenia umowy kredytowej do 10 listopada 2020 roku, co będzie miało kluczowe znaczenie dla płynności finansowej Spółki.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego za 2019 rok Spółka finalizuje proces negocjacji dotyczący warunków sprzedaży projektu eBus na rzecz Agencji Rozwoju Przemysłu, która ma wyłączność na negocjacje do dnia 30 czerwca 2020 roku określoną w podpisanym przez Strony w dniu 20 stycznia 2020 roku liście intencyjnym. Zostały zakończone prace związane z przygotowaniem biznesplanu przedsięwzięcia i jego wyceną. Na podstawie tego dokumentu, Strony przystąpiły do finalnych negocjacji warunków sprzedaży projektu. Dnia 29 czerwca 2020 roku Spółka otrzymała wstępną ofertę określającą zakres i warunki transakcji oraz oczekiwanie Strony przedłużenia wyłączności na negocjacje do dnia 31 lipca 2020 roku. Transakcja będzie miała pozytywny wpływ na sytuację płynnościową Spółki.

Na koniec grudnia 2019 roku wartość portfela zamówień Spółki wyniosła 2 086 mln złotych (w porównaniu do 1 978 mln złotych na koniec grudnia 2018 roku). W ramach realizacji zakładanej strategii od początku 2019 roku do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Spółka pozyskała nowe kontrakty o wartości 1 196 mln złotych, z czego 898 mln złotych w obszarze energetyki, 180 mln złotych w obszarze ropy naftowej i gazu ziemnego (to jest w nowym strategicznym obszarze działalności) oraz 118 mln złotych w obszarze budownictwa.

Do najważniejszych kontraktów pozyskanych w 2019 roku zaliczyć można m.in. kontrakt na budowę bloku energetycznego opalanego gazem koksowniczym w JSW KOKS S.A. Oddział KKZ – Koksownia Radlin o wartości 289,0 mln złotych netto (tj. 355,5 mln złotych brutto), kontrakt na wykonanie kompleksowej modernizacji Instalacji Odsiarczania Spalin na blokach nr 8-12 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów o wartości 244,9 mln złotych netto (tj. 301,3 mln złotych brutto), kontrakt na budowę Tłoczni Gazu Kędzierzyn podpisany w konsorcjum z PBG S.A. wartości 168,7 mln złotych netto (tj. 207,5 mln złotych brutto), z czego udział Spółki wynosi 95% oraz kontrakt na budowę siedziby Muzeum „Pamięć i Tożsamość” im. św. Jana Pawła II w Toruniu o wartości 117,7 mln złotych netto (tj. 144,7 mln złotych brutto).

Spółka przygotowała długofalową strategię rozwoju, której główne założenia to aktywne poszukiwanie nowych źródeł przychodu opartych o technologie inne niż spalanie węgla oraz pozyskiwanie kontraktów w krajach z mniejszą presją ekologiczną. Strategia produktowa Spółki obejmuje sześć głównych rynków docelowych: energetykę konwencjonalną, ochronę środowiska, instalacje termicznego przetwarzania odpadów (ITPO) i biomasy, energetykę przemysłową, rynek ropy naftowej i gazu, które będą uzupełniane ofertą w zakresie OZE oraz innowacji w energetyce, w szczególności w zakresie magazynowania energii. Zarząd Spółki ocenia, że dla realizacji tej strategii konieczne jest pozyskanie dodatkowego finansowania w postaci dokapitalizowania lub finansowania dłużnego oraz przeprowadzenie restrukturyzacji kosztowej.

Spółka dokłada wszelkich starań, aby wartość kontraktów znajdujących się w portfelu zamówień pozwalała na zabezpieczenie przychodów niezbędnych do pokrycia kosztów działalności operacyjnej oraz wygenerowania dodatniego wyniku finansowego w perspektywie długoterminowej, w tym również po zakończeniu realizacji kontraktu na budowę bloku energetycznego 910MW w Jaworznie. Zgodnie z przyjętymi kierunkami rozwoju Spółka aktywnie uczestniczy w postępowaniach przetargowych i spodziewa się pozyskania kolejnych istotnych kontraktów.

Oszacowany przez Spółkę istotny wzrost kosztów realizacji kluczowych kontraktów stanowi istotne ryzyko dla możliwości kontynuowania działalności przez Spółkę. Podjęte negocjacje z kluczowymi klientami Spółki dotyczące zwiększenia wartości przedmiotowych kontraktów w ocenie Zarządu pozwolą ograniczyć to ryzyko. Do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Spółka nie zakończyła procesu uzgodnień z kluczowymi Klientami Spółki kwestii uwzględnienia roszczeń w zakresie dodatkowych przychodów, w związku z czym Zarząd Spółki, będąc przekonany co do korzystnego dla Spółki finału tych uzgodnień, identyfikuje istotną niepewność dotyczącą wpływu potencjalnych, niekorzystnych rozstrzygnięć na płynność finansową Spółki.

Biorąc pod uwagę wszystkie opisane powyżej okoliczności, które Zarząd Spółki identyfikuje jako istotne niepewności dotyczące kontynuacji działalności Spółki w okresie 12 miesięcy od dnia bilansowego, Zarząd Spółki prowadzi wszelkie opisane powyżej działania, aby ryzyka te się nie ziszcili i przedstawia sprawozdanie finansowe za rok 2019 sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności.

7.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości, MSSF różnią się od MSSF UE.

Spółka skorzystała z możliwości, występującej w przypadku stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez UE, zastosowania zmian do MSR 19 oraz zmian wynikających z przeglądu MSSF – Cykl 2010-2012 od okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Spółka zastosowała MSSF według stanu obowiązującego dla sprawozdań finansowych za rok rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku.

7.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Niniejsze sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Walutą funkcjonalną Spółki i walutą sprawozdawczą niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski („PLN”).

8. Istotne zasady rachunkowości

8.1. Wycena do wartości godziwej

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Spółki.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Spółka stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Spółka ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości dotyczących wyceny do wartości godziwej.

Zarząd określa zasady i procedury dotyczące zarówno systematycznego wyceniania do wartości godziwej np. nieruchomości inwestycyjnych oraz nienotowanych aktywów finansowych, jak i wycen jednorazowych np. w przypadku aktywów przeznaczonych do sprzedaży w działalności zaniechanej.

Na potrzeby ujawnienia wyników wyceny do wartości godziwej Spółka ustaliła klasy aktywów i zobowiązań na podstawie rodzaju, cech i ryzyka związanego z poszczególnymi składnikami aktywów i zobowiązań oraz poziom w hierarchii wartości godziwej, jak opisano powyżej.

8.2. Przeliczenie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Walutą pomiaru i walutą sprawozdawczą niniejszego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych, zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od należności z tytułu dostaw i usług w przychodach ze sprzedaży, zrealizowane oraz naliczone różnice kursowe od zobowiązań z tytułu dostaw i usług w koszcie wytworzenia lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji.

Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego, gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Kursy walutowe przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
USD	3,7977	3,7597
EUR	4,2585	4,3000
GBP	4,9971	4,7895
CHF	3,9213	3,8166
SEK	0,4073	0,4201
TRY	0,6380	0,7108

8.3. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Na dzień nabycia składnika rzeczowych aktywów trwałych są identyfikowane i wyodrębniane wszystkie istotne elementy wchodzące w skład danego składnika aktywów, mające różny okres ekonomicznej użyteczności (komponenty). Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia lub koszt wytworzenia środka trwałego pomniejszone o jego wartość rezydualną. Rozpoczęcie amortyzacji następuje, gdy składnik jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja środków trwałych następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania środka trwałego. Zastosowana metoda amortyzacji odzwierciedla tryb konsumowania przez jednostkę gospodarczą korzyści ekonomicznych ze składnika aktywów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Stawka amortyzacyjna	Okres
Grunty, prawa wieczystego użytkowania	–	–
Budynki i budowle	od 1,54 % do 50,00 %	od 2 do 65 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 3,33 % do 50,00%	od 2 do 30 lat
Urządzenia biurowe	od 10,00 % do 50,00%	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 6,67 % do 50,00 %	od 2 do 15 lat
Komputery	od 14,29 % do 50,00 %	od 2 do 7 lat

Do rzeczowych aktywów trwałych Spółka zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie zakładów produkcyjnych jednostek, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych niepodlegających amortyzacji tak jak w przypadku gruntów, co zostało szerzej opisane w notcie 8.7

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych jest usuwana ze sprawozdania z sytuacji finansowej po dokonaniu jej zbycia w sposób zgodny z MSSF 15 lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w wyniku okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Rzeczowe aktywa trwałe w toku budowy nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do użytkowania.

Na koniec każdego roku obrotowego Spółka przeprowadza weryfikację środków trwałych pod kątem utraty wartości, przyjętego okresu ekonomicznej użyteczności, kwoty wartości rezydualnej oraz zastosowanej metody amortyzacji i, w razie konieczności, dokonuje stosowych korekt księgowych, mających wpływ na okres bieżący lub lata przyszłe. Jeżeli Spółka dokonuje remontu środka trwałego, który spełnia kryteria jego ujmowania w wartości aktywów, wówczas koszt remontu jest ujmowany jako składnik rzeczowych aktywów trwałych.

8.4. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Spółka ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego.

Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane testowi na utratę wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Do wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosuje się metodę liniową amortyzacji.

Okres amortyzacji wartości niematerialnych wynosi od 2 do 10 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych ze sprawozdania z sytuacji finansowej są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Spółki przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	2 – 5 lat
Wykorzystana metoda	Amortyzowane przez okres umowy (5-10 lat) - metodą liniową	Amortyzowane metodą liniową.
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości / badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

8.5. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana w kwocie nadwyżki

- sumy:
 - (i) przekazanej zapłaty,
 - (ii) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
 - (iii) w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej.
- nad wartością godziwą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Spółce, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 *Segmenty operacyjne*.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. Założenia uwzględnione do oszacowania wartości odzyskiwalnej ośrodka wypracowującego środki pieniężne w przeprowadzonym teście na utratę wartości aktywów zostały zaprezentowane w nocie 24.

W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

8.6. Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Udziały i akcje w jednostkach zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wykazane są według kosztu historycznego po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości.

8.7. Leasing (od 2019 roku)

Spółka jako leasingobiorca

Dla każdej umowy zawartej 1 stycznia 2019 roku lub później Spółka podejmuje decyzję, czy umowa jest lub zawiera leasing. Leasing został zdefiniowany jako umowa lub część umowy, która przekazuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów (bazowy składnik aktywów) na dany okres w zamian za wynagrodzenie. W tym celu analizuje się trzy podstawowe aspekty:

- czy umowa dotyczy zidentyfikowanego składnika aktywów, który albo jest wyraźnie określony w umowie lub też w sposób dorozumiany w momencie udostępnienia składnika aktywów Spółce,
- czy Spółka ma prawo do uzyskania zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania składnika aktywów przez cały okres użytkowania w zakresie określonym umową,
- czy Spółka ma prawo do kierowania użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez cały okres użytkowania.

W dacie rozpoczęcia Spółka ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania jest pierwotnie wyceniane w cenie nabycia składającej się z wartości początkowej zobowiązania z tytułu leasingu, początkowych kosztów bezpośrednich, szacunku kosztów przewidywanych w związku z demontażem bazowego składnika aktywów i opłat leasingowych zapłaconych w dacie rozpoczęcia lub przed nią, pomniejszonych o zachęty leasingowe.

Spółka amortyzuje prawa do użytkowania metodą liniową od daty rozpoczęcia do końca okresu użytkowania prawa do użytkowania lub do końca okresu leasingu lub w przypadku przymusowego wykupu lub racjonalnie pewnego skorzystania z opcji wykupu – przez okres użyteczności bazowego składnika aktywów, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza. Jeśli występują ku temu przesłanki, prawa do użytkowania poddaje się testom na utratę wartości zgodnie z MSR 36.

Na dzień rozpoczęcia Spółka wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty z wykorzystaniem stopy procentowej leasingu, jeśli można ją łatwo ustalić. W przeciwnym wypadku stosuje się krańcową stopę procentową leasingobiorcy.

Opłaty leasingowe uwzględniane w wartości zobowiązania z tytułu leasingu składają się ze stałych opłat leasingowych, zmiennych opłat leasingowych zależnych od indeksu lub stawki, kwot oczekiwanych do zapłaty jako gwarantowana wartość końcowa, płatności z tytułu opcji wykonania kupna oraz ewentualnych kar związanych z wykorzystaniem opcji skrócenia okresu leasingu, jeśli ich wykonanie jest racjonalnie pewne.

W kolejnych okresach zobowiązanie z tytułu leasingu jest pomniejszane o dokonane spłaty i powiększane o naliczone odsetki. Wycena zobowiązania z tytułu leasingu jest aktualizowana w celu odzwierciedlenia zmian umowy oraz ponownej oceny okresu leasingu, wykonania opcji kupna, gwarantowanej wartości końcowej lub opłat leasingowych zależnych od indeksu lub stawki. Co do zasady aktualizacja wartości zobowiązania jest ujmowana jako korekta składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Spółka stosuje dopuszczone standardem praktyczne rozwiązania dotyczące leasingów krótkoterminowych oraz leasingów, w których bazowy składnik aktywów jest niskiej wartości. W odniesieniu do takich umów zamiast ujmować aktywa z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązania z tytułu leasingu, opłaty leasingowe ujmuje się w wyniku metodą liniową w trakcie okresu leasingu.

Spółka prezentuje prawa do użytkowania w tych samych pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej, co bazowe składniki aktywów, a więc w aktywach z tytułu prawa do użytkowania.

Prawo użytkowania wieczystego gruntów jest przez Spółkę oceniane jako leasing zgodnie z MSSF 16 i jako taki zostało potraktowane. Okres leasingu dla takich praw jest oceniany na ogólnych zasadach, przy czym ewentualny plan sprzedaży prawa użytkowania wieczystego nie jest traktowany jako zakończenie umowy leasingowej. W związku z tym, że Spółka stosując po raz pierwszy MSSF 16 podjęła decyzję o zastosowaniu praktycznego rozwiązania i nie oceniła ponownie umów pod kątem tego, czy są leasingiem, prawa użytkowania wieczystego nabyte przed 2019 rokiem są traktowane na dotychczasowych zasadach, a więc jako grunty w ramach rzeczowych aktywów trwałych.

Spółka jako leasingodawca

Jako leasingodawca Spółka klasyfikuje umowy jako leasing operacyjny lub finansowy. Leasing jest ujmowany jako finansowy, jeśli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów. W przeciwnym wypadku leasing jest traktowany jako operacyjny.

W przypadku subleasingu oceny dokonuje się w kontekście aktywa z tytułu prawa do użytkowania a nie bazowego składnika aktywów.

8.8. Aktywa w leasingu (do 2018 roku)

Umowy leasingu finansowego, na mocy której następuje przeniesienie na Spółkę zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w aktywach oraz zobowiązaniach na dzień rozpoczęcia okresu leasingu. Wartość aktywów oraz zobowiązań określana jest na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych.

Minimalne opłaty leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane w kosztach okresu, w którym je poniesiono.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane według takich samych zasad jak stosowane do własnych aktywów Spółki. W sytuacji jednak, gdy brak jest wystarczającej pewności, że Spółka uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu wówczas dany składnik jest amortyzowany przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w wyniku metodą liniową przez okres trwania leasingu.

8.9. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Spółka dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Spółka dokonuje oceny aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonuje się oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwalną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód w zysku lub stracie. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

W odniesieniu do wartości firmy corocznie przeprowadzany jest test na utratę wartości. Przeprowadzany na dzień 31 grudnia 2019 roku test nie wykazał utraty wartości firmy wykazanej w niniejszym sprawozdaniu finansowym. Założenia testu na utratę wartości aktywów zostały przedstawione w nocie 24.

8.10. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt finansowy okresu.

8.11. Instrumenty finansowe

Instrumentem finansowym jest każda umowa, która skutkuje powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i jednocześnie zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron.

Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe jest wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy Spółka staje się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowane transakcje kupna i sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych ujmuje się na dzień zawarcia transakcji.

Składnik aktywów finansowych wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej w przypadku, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub gdy składnik aktywów finansowych oraz zasadniczo całe ryzyko i korzyści z nim związane zostają przeniesione na inny podmiot.

Spółka wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie przestało istnieć, to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

8.12. Aktywa finansowe

Na dzień nabycia Spółka wycenia aktywa finansowe w wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej uiszczonej zapłaty. Koszty transakcji Spółka włącza do wartości początkowej wyceny wszystkich aktywów finansowych, poza kategorią aktywów wycenianych w wartości godziwej poprzez wynik. Wyjątkiem od tej zasady są należności z tytułu dostaw i usług, które Spółka wycenia w ich cenie transakcyjnej w rozumieniu MSSF 15, przy czym nie dotyczy to tych pozycji należności z tytułu dostaw i usług, których termin płatności jest dłuższy niż rok i które zawierają istotny komponent finansowania zgodnie z definicją z MSSF 15.

Dla celów wyceny po początkowym ujęciu, aktywa finansowe inne niż instrumenty pochodne zabezpieczające, Spółka klasyfikuje z podziałem na:

- aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody,
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz
- instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Kategorie te określają zasady wyceny na dzień bilansowy oraz ujęcie zysków lub strat z wyceny w wyniku finansowym lub w pozostałych całkowitych dochodach. Spółka dokonuje klasyfikacji aktywów finansowych do kategorii na podstawie modelu biznesowego funkcjonującego w Spółce w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz wynikających z umowy przepływów pieniężnych charakterystycznych dla składnika aktywów finansowych.

Składnik aktywów finansowych wycenia się w zamortyzowanym koszcie, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki (i nie zostały wyznaczone w momencie początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej przez wynik):

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są wyłącznie spłatą kwoty głównej i odsetek od wartości nominalnej pozostałej do spłaty.

Do kategorii aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie Spółka zalicza pożyczki, należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (z wyłączeniem tych, dla których nie stosuje się zasad MSSF 9) oraz dłużne papiery wartościowe.

Wymienione klasy aktywów finansowych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na aktywa długoterminowe i krótkoterminowe pozycjach „Pozostałe należności długoterminowe”, „Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności” oraz „Pozostałe aktywa finansowe”. Wycena krótkoterminowych należności odbywa się w wartości wymagającej zapłaty ze względu na nieznaczące efekty dyskonta.

Z uwagi na nieistotne kwoty Spółka nie wyodrębnia przychodów z tytułu odsetek jako osobnej pozycji, lecz ujmuje je w przychodach finansowych.

Straty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie pomniejszone o zyski z tytułu odwrócenia odpisów aktualizujących Spółka ujmuje w wyniku odpowiednio w pozycji „Przychody finansowe” lub „Koszty finansowe”. Zyski i straty powstałe w związku z wyłączeniem aktywów należących do tej kategorii ze sprawozdania z sytuacji finansowej Spółka ujmuje w wyniku w pozycji „Zysk (strata) z zaprzestania ujmowania aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie”. Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku takie zyski/straty w Spółce nie wystąpiły. Pozostałe zyski i straty z aktywów finansowych ujmowane w wyniku, w tym różnice kursowe, prezentowane są jako przychody lub koszty finansowe.

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych,
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są wyłącznie spłatą kwoty głównej i odsetek od wartości nominalnej pozostałej do spłaty.

Przychody z tytułu odsetek, zyski i straty z tytułu utraty wartości oraz różnice kursowe związane z tymi aktywami obliczane są i ujmowane w wyniku finansowym w taki sam sposób, jak ma to miejsce w przypadku aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie. Pozostałe zmiany wartości godziwej tych aktywów ujmowane są przez pozostałe całkowite dochody. W momencie zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody skumulowane zyski lub straty rozpoznane wcześniej w pozostałych całkowitych dochodach podlegają przeklasyfikowaniu z kapitału do wyniku.

W okresie sprawozdawczym Spółka nie posiadała aktywów finansowych kwalifikujących się do tej kategorii wyceny.

Składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej przez wynik, jeżeli nie spełnia kryteriów wyceny w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz nie jest instrumentem kapitałowym wyznaczonym w momencie początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Ponadto do tej kategorii Spółka zalicza aktywa finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez wynik ze względu na spełnienie kryteriów określonych w MSSF 9.

Do tej kategorii zaliczane są wszystkie instrumenty pochodne wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w odrębnej pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”, za wyjątkiem pochodnych instrumentów zabezpieczających ujmowanych zgodnie z rachunkowością zabezpieczeń oraz akcje i udziały spółek innych niż spółki zależne i stowarzyszone.

Instrumenty należące do tej kategorii wyceniane są w wartości godziwej, a skutki wyceny ujmowane są w wyniku odpowiednio w pozycji „Przychody finansowe” lub „Koszty finansowe”. Zyski i straty z wyceny aktywów finansowych określone są przez zmianę wartości godziwej ustalonej na podstawie bieżących na dzień bilansowy cen pochodzących z aktywnego rynku lub na podstawie technik wyceny, jeżeli aktywny rynek nie istnieje.

Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody obejmują inwestycje w instrumenty kapitałowe niebędące aktywami finansowymi przeznaczonymi do obrotu ani warunkową zapłatą w ramach połączenia przedsięwzięć, w odniesieniu do których w momencie początkowego ujęcia Spółka dokonała nieodwołalnego wyboru dotyczącego przedstawiania w pozostałych całkowitych dochodach późniejszych zmian wartości godziwej tych instrumentów. Wyboru tego Spółka dokonuje indywidualnie i odrębnie w odniesieniu do poszczególnych instrumentów kapitałowych.

W tej kategorii Spółka ujmuje akcje i udziały spółek innych niż spółki zależne lub stowarzyszone, wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Akcje i udziały”.

Skumulowane zyski lub straty z wyceny w wartości godziwej, uprzednio rozpoznane przez pozostałe całkowite dochody, nie podlegają przeklasyfikowaniu do wyniku w żadnych okolicznościach, włączając zaprzestanie ujmowania tych aktywów. Dywidendy z instrumentów kapitałowych zaliczonych do tej kategorii ujmowane są w wyniku w pozycji „Przychodów finansowych” po spełnieniu warunków rozpoznania przychodów z tytułu dywidend określonych w MSSF 9, chyba, że dywidendy te w oczywisty sposób stanowią odzyskanie części kosztów inwestycji.

Aktywa finansowe zaliczone do kategorii wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody ze względu na model biznesowy i charakter przepływów z nimi związanych podlegają ocenie na każdy dzień bilansowy w celu ujęcia oczekiwanych strat kredytowych, niezależnie od tego, czy wystąpiły przesłanki utraty wartości. Sposób dokonywania tej oceny i szacowania odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych różni się dla poszczególnych klas aktywów finansowych:

- Dla należności z tytułu dostaw i usług Spółka stosuje uproszczone podejście zakładające kalkulację odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych dla całego okresu życia instrumentu. Szacunki odpisów są dokonywane na zasadzie zbiorowej, a należności zostały pogrupowane według okresu przeterminowania. Szacunek odpisu jest oparty przede wszystkim o historycznie kształtujące się przeterminowania i powiązanie zalegania z faktyczną spłacalnością z ostatnich 5 lat, z uwzględnieniem dostępnych informacji dotyczących przyszłości.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej Spółka wykorzystuje matrycę rezerw oszacowaną na podstawie historycznych poziomów spłacalności oraz odzysków z należności od kontrahentów. Spółka działa w jednym segmencie rynku, a jej klientami są duże podmioty działające głównie na rynku energetycznym: elektrownie, elektrociepłownie, duże zakłady przemysłowe. Ze względu na niewielkie zróżnicowanie bazy klientów Spółka nie stosuje grupowania klientów.

W zaktualizowanej na dzień 31 grudnia 2019 roku macierzy rezerw opracowanej przez Spółkę określono stałe stawki rezerw w zależności od liczby dni, o jaką dana należność z tytułu dostaw i usług jest przeterminowana:

- 0,54%, jeżeli należność nie jest przeterminowana lub jest przeterminowana poniżej 30 dni,
- 12,93%, jeżeli jest przeterminowana powyżej 30 dni a mniej niż 60 dni,
- 22,23%, jeżeli jest przeterminowana o więcej niż 60 dni, lecz mniej niż 90 dni,

- 44,03%, jeżeli jest przeterminowana o więcej niż 90 dni, lecz mniej niż 180dni,
- 64,48%, jeżeli jest przeterminowana o więcej niż 180 dni, lecz mniej niż 360 dni,
- 93,3%, jeżeli jest przeterminowana o więcej niż 360 dni.

Odrębnie ujmowane są 100 procentowe odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w przypadkach:

- należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości, do wysokości należności nie objętej gwarancją lub innym zabezpieczeniem należności zgłoszonej likwidatorowi lub sędziemu komisarzowi w postępowaniu upadłościowym,
- należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego – w pełnej wysokości należności,
- należności kwestionowanych przez dłużników (należności sporne) oraz z których zapłatą dłużnik zalega, a według oceny jego sytuacji majątkowej i finansowej spłata należności w umownej kwocie nie jest prawdopodobna – do wysokości rozszczenia nie znajdującego pokrycia w gwarancji lub innym zabezpieczeniu.

Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności. Polityka w zakresie szacowania odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest stosowana wg takich samych zasad w odniesieniu do podmiotów powiązanych, jak i pozostałych.

- W odniesieniu do pozostałych klas aktywów, w przypadku instrumentów, dla których wzrost ryzyka kredytowego od pierwszego ujęcia nie był znaczący lub ryzyko jest niskie, Spółka zakłada ujęcie w pierwszej kolejności strat z niewykonania zobowiązania dla okresu kolejnych 12 miesięcy. Jeśli wzrost ryzyka kredytowego od momentu jego początkowego ujęcia był znaczny, ujmuje się straty odpowiednie dla całego życia instrumentu.

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Spółka dokonuje analizy wystąpienia przesłanek skutkujących zaklasyfikowaniem aktywów finansowych do poszczególnych etapów wyznaczania odpisu z tytułu utraty wartości. Przesłanki mogą obejmować m.in. zmiany ratingu dłużnika, poziom przeterminowania należności, poważne problemy finansowe dłużnika, wystąpienie istotnej niekorzystnej zmiany w jego środowisku ekonomicznym, prawnym lub rynkowym.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej wykorzystuje się poziomy prawdopodobieństwa niewypłacalności na bazie rynkowych kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych, dla podmiotów o danym ratingu i z danego sektora.

Spółka uwzględniła informacje dotyczące przyszłości w stosowanych parametrach modelu szacowania strat oczekiwanych poprzez kalkulację parametrów prawdopodobieństwa niewypłacalności w oparciu o bieżące kwotowania rynkowe.

Spółka przyjęła, że znaczący wzrost ryzyka następuje, kiedy przeterminowanie płatności przekracza 90 dni lub kiedy nastąpiły zmiany ratingu dłużnika lub poważne problemy finansowe dłużnika.

Spółka przyjmuje, że niewykonanie zobowiązania następuje, kiedy przeterminowanie wynosi 180 dni lub kiedy dłużnik ogłosił upadłość.

8.13. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe inne niż instrumenty pochodne zabezpieczające, wykazywane są w następujących pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej:

- kredyty bankowe i pożyczki,
- leasing,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania oraz
- pochodne instrumenty finansowe.

Na dzień nabycia Spółka wycenia zobowiązania finansowe w wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej otrzymanej kwoty. Koszty transakcji Spółka włącza do wartości początkowej wyceny wszystkich zobowiązań finansowych, poza kategorią zobowiązań wycenianych w wartości godziwej poprzez wynik.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe wyceniane są w zamortyzowanym koszcie z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu lub wyznaczonych jako wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy Spółka zalicza instrumenty pochodne inne niż instrumenty zabezpieczające. Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu dostaw i usług wyceniane są w wartości wymagającej zapłaty ze względu na nieznaczące efekty dyskonta.

Zyski i straty z wyceny zobowiązań finansowych ujmowane są w wyniku finansowym w działalności finansowej.

8.14. Aktywa trwale zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale i ich grupy do sprzedaży uznaje się za przeznaczone do sprzedaży, w sytuacji gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa Spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji. Aktywa trwale sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

8.15. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Spółka w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa finansowe, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania finansowe – gdy ich wartość jest ujemna.

Mając na uwadze charakter zabezpieczeń oraz powiązanie z transakcjami zabezpieczanymi, pomimo braku zasad rachunkowości zabezpieczeń, wynik na realizacji oraz wycenie pochodnych instrumentów finansowych stanowiących ekonomiczne zabezpieczenie transakcji zakupu i sprzedaży oraz nie mający charakteru spekulacyjnego, koryguje odpowiednio przychody ze sprzedaży lub koszt własny sprzedanych produktów.

Spółka nie posiada instrumentów finansowych zabezpieczających.

8.16. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Cenę nabycia lub koszt wytworzenia pozycji zapasów dotyczące pozycji, które co do zasady nie są wzajemnie wymienne, oraz dóbr i usług wytworzonych i przeznaczonych do realizacji konkretnych przedsięwzięć ustala się z zastosowaniem metody szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia lub kosztów wytworzenia.

Zużycie pozostałych materiałów jest ujmowane w koszcie wytworzenia wg metody FIFO.

Zapasy są wykazywane w wartości netto (pomniejszonej o odpisy aktualizujące). Odpisy aktualizujące wartość zapasów tworzy się w związku z utratą ich wartości celem doprowadzenia wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do odzyskania. Kwotę odpisów wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszelkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

8.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej obejmują w szczególności środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

8.18. Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy w sprawozdaniu finansowym wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym Spółki. Zadeklarowane, lecz nie wniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału – jako wielkość ujemną. Akcje własne ujmuje się jako odrębną kategorię kapitału własnego ze znakiem ujemnym.

8.19. Rezerwy

Spółka tworzy rezerwy wówczas, gdy na Spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Spółka spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w zysku lub stracie po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

Utworzone rezerwy zalicza się odpowiednio do kosztów operacyjnych, pozostałych kosztów operacyjnych, kosztów finansowych, zależnie od okoliczności, z którymi przyszłe zobowiązania się wiążą.

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku.

Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

8.20. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Przychody i koszty są ujmowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów z chwilą usunięcia zobowiązania ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

8.21. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania (za wyjątkiem zobowiązań podatkowych) spełniają definicję zobowiązania finansowego zawartą w MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja”.

W momencie początkowego ujęcia zobowiązania wycenia się w cenie nabycia, tj. w wartości godziwej otrzymanej zapłaty. Wartość ta określana jest na podstawie ceny transakcji lub (w przypadku braku możliwości określenia tej ceny) zdyskontowanej sumy wszystkich przyszłych uiszczonych płatności.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe, z wyjątkiem zobowiązań przeznaczonych do obrotu i instrumentów pochodnych będących zobowiązaniami, wycenia się, co do zasady, w zamortyzowanym koszcie, stosując metodę efektywnej stopy procentowej.

Zobowiązania przeznaczone do obrotu i instrumenty pochodne będące zobowiązaniami wycenia się w wartości godziwej.

Zaliczki otrzymane od kontrahentów na poczet realizacji usług prezentowane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – zobowiązania z tytułu umowy.

8.22. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania, pracownicy Spółki mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych/ rentowych w momencie przechodzenia na emeryturę/rentę.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami spółka dokonuje również odpisów na ZFŚS dla wywodzących się z nich emerytów i uznaje koszty z tych tytułów na bazie memoriałowej.

Wysokość nagrody uzależniona jest od stażu pracy i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Pracownicy otrzymują również jednorazowe wypłaty z tytułu przejścia na emeryturę. Odprawy rentowe przysługują pracownikom, którzy nabyli trwałą niezdolność do pracy. Wielkość wypłat zależy od stażu pracy oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Spółka ujmuje rezerwę z tytułu odpraw emerytalnych, odpraw rentowych, odpisów na ZFŚS i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne, odprawy rentowe oraz odpisy na ZFŚS dla emerytów są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na koniec każdego okresu sprawozdawczego jest obliczona przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do końca okresu sprawozdawczego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Wycena aktuarialna świadczeń długo- i krótkoterminowych dokonywana jest nie rzadziej niż na koniec każdego roku obrotowego.

Ponowna wycena zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych dotyczących programów określonych świadczeń obejmująca zyski i straty aktuarialne ujmowana jest w innych całkowitych dochodach i nie podlega późniejszej reklasyfikacji do zysku lub straty.

8.23. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana w pasywach w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

8.24. Przychody ze sprzedaży

Przychody ze sprzedaży stanowią wyłącznie przychody z umów z klientami objęte zakresem MSSF 15. Sposób ujmowania przychodów ze sprzedaży w sprawozdaniu finansowym Spółki, w tym zarówno wartość, jak i moment rozpoznania przychodów, określa pięcioetapowy model obejmujący następujące kroki:

- identyfikacja umowy z klientem,
- identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia,
- określenie ceny transakcyjnej,
- przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia,
- ujęcie przychodu podczas wypełniania zobowiązań do wykonania świadczenia lub po ich wypełnieniu.

Identyfikacja umowy z klientem

Spółka ujmuje umowę z klientem tylko wówczas, gdy spełnione są wszystkie następujące kryteria:

- strony umowy zawarły umowę (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami handlowymi) i są zobowiązane do wykonania swoich obowiązków;
- Spółka jest w stanie zidentyfikować prawa każdej ze stron dotyczące dóbr lub usług, które mają zostać przekazane;
- Spółka jest w stanie zidentyfikować warunki płatności za dobra lub usługi, które mają zostać przekazane;
- umowa ma treść ekonomiczną (tzn. można oczekiwać, że w wyniku umowy ulegnie zmianie ryzyko, rozkład w czasie lub kwota przyszłych przepływów pieniężnych Spółki); oraz
- jest prawdopodobne, że Spółka otrzyma wynagrodzenie, które będzie jej przysługiwało w zamian za dobra lub usługi, które zostaną przekazane klientowi.

Identyfikacja zobowiązań do wykonania świadczenia

W momencie zawarcia umowy Spółka dokonuje oceny dóbr lub usług przyrzeczonych w umowie z klientem i identyfikuje jako zobowiązanie do wykonania świadczenia każde przyrzeczenie do przekazania na rzecz klienta dobra lub usługi (lub pakietu dóbr lub usług), które można wyodrębnić lub grupy odrębnych dóbr lub usług, które są zasadniczo takie same i w taki sam sposób przekazywane klientowi.

Dobro lub usługa są wyodrębnione, jeżeli spełniają oba następujące warunki:

- klient może odnosić korzyści z dobra lub usługi albo bezpośrednio, albo poprzez powiązanie z innymi zasobami, które są dla niego łatwo dostępne oraz
- obowiązek Spółki do przekazania dobra lub usługi klientowi można wyodrębnić spośród innych obowiązków określonych w umowie.

Ustalenie ceny transakcyjnej

W celu ustalenia ceny transakcyjnej Spółka uwzględnia warunki umowy oraz stosowane przez nią zwyczajowe praktyki handlowe. Cena transakcyjna to kwota wynagrodzenia, które zgodnie z oczekiwaniem Spółki będzie jej przysługiwać w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi, z wyłączeniem kwot pobranych w imieniu osób trzecich. Wynagrodzenie określone w umowie z klientem może obejmować kwoty stałe, kwoty zmienne lub oba te rodzaje kwot.

Jeśli wynagrodzenie określone w umowie obejmuje kwotę zmienną, Spółka szacuje kwotę wynagrodzenia, do którego będzie uprawniona w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi. Spółka szacuje kwotę wynagrodzenia zmiennego, stosując metodę wartości najbardziej prawdopodobnej, stanowiącej pojedynczą, najbardziej prawdopodobną kwotę z przedziału możliwych kwot wynagrodzenia (tj. pojedynczy najbardziej prawdopodobny wynik umowy). Metoda ta najlepiej pozwala przewidzieć kwotę wynagrodzenia zmiennego, ponieważ spółka korzysta z postanowień umownych oraz posiada doświadczenie w realizacji podobnych umów.

Spółka zalicza do ceny transakcyjnej część lub całość kwoty wynagrodzenia zmiennego wyłącznie w takim zakresie, w jakim istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że nie nastąpi wyśięgowanie znaczącej części kwoty wcześniej ujętych skumulowanych przychodów w miarę, jak stopniowo spada niepewność co do wysokości wynagrodzenia zmiennego. Spółka analizuje dane rynkowe wpływające np. na wysokość wskaźnika indeksacji ceny, spółka weryfikuje na podstawie obserwowalnych w trakcie procesu produkcyjnego danych wskazujących na poziom rozliczenia z klientem z tytułu wagi wyrobów oraz na bieżąco ocenia ryzyko wystąpienia kar umownych.

Spółka przeważnie spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w trakcie świadczenia usługi poprzez dostarczanie klientowi składnika aktywów, nad którym sprawuje on kontrolę w trakcie jego powstawania lub ulepszania. Warunki płatności są negocjowane indywidualnie dla każdej umowy. Zwykle płatności stają się wymagalne w terminie nie dłuższym niż 60 dni.

W przypadku, kiedy umowa zawiera istotny komponent finansowania, Spółka koryguje przyrzoną kwotę wynagrodzenia umownego o efekt zmiany wartości pieniądza w czasie. Istotny element finansowania występuje, gdy w umowie zostaną określone terminy płatności dłuższe niż rok. Spółka stosuje rozwiązanie praktyczne, zgodnie z którym korekty o wpływ istotnego komponentu finansowania nie dokonuje w przypadku umów przewidujących terminy płatności krótsze niż 1 rok.

Spółka nie ujmuje zobowiązania do zwrotu wynagrodzenia.

Gwarancje udzielone przez Spółkę na sprzedane produkty/usługi ujmowane są zgodnie z MSR 37, ponieważ ich warunki odzwierciedlają wyłącznie zapewnienie, że produkty/usługi dostarczane przez Spółkę będą działać zgodnie z zamierzeniem stron, wyrażonym w ustalonej specyfikacji.

Przypisanie ceny transakcyjnej do zobowiązań do wykonania świadczenia

Spółka przypisuje cenę transakcyjną do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia (lub do odrębnego dobra lub odrębnej usługi) w kwocie, która odzwierciedla kwotę wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem Spółka – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi. na podstawie proporcjonalnej indywidualnej ceny sprzedaży wyznaczonej w drodze powiększenia oczekiwanych kosztów o marżę kontraktu.

Ujęcie przychodu podczas wypełniania zobowiązań do wykonania świadczenia lub po ich wypełnieniu

Spółka ujmuje przychody w momencie wypełniania lub w trakcie wypełniania zobowiązania do wykonania świadczenia poprzez przekazanie przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi.

- a) przychody z tytułu sprzedaży produktów i świadczenia usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji wg metody opartej na nakładach poniesionych na realizację umowy.
- b) przychody ze sprzedaży towarów rozpoznawane są w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem. Klient uzyskuje kontrolę nad towarem w chwili odbioru towaru lub dostarczenia towaru do miejsca przeznaczenia, zależnie od zapisów kontraktowych dotyczących warunków dostawy.

Spółka ujmuje przychody w miarę upływu czasu, ponieważ:

- a) w wyniku wykonania świadczenia przez Spółkę powstaje lub zostaje ulepszony składnik aktywów, a kontrolę nad tym składnikiem aktywów – w miarę jego powstawania lub ulepszania – sprawuje klient oraz
- b) w wyniku wykonania świadczenia przez jednostkę nie powstaje składnik aktywów o alternatywnym zastosowaniu dla Spółki, której przysługuje egzekwownalne prawo do zapłaty za dotychczas wykonane świadczenie.

Spółka ocenia, czy umowa zawiera istotny element finansowania. Spółka nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeśli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok.

Spółka aktywuje dodatkowe koszty doprowadzenia do zawarcia umowy pod warunkiem, że spodziewa się, że te koszty odzyska. Koszty, które według przewidywań Spółka nie zostaną odzyskane ujmowane są jako koszt okresu, w którym zostały poniesione. Do kosztów podlegających aktywowaniu Spółka zalicza prowizje wypłacane wyłącznie w związku z doprowadzeniem do zawarcia umowy. Aktywowane koszty prezentowane są w rozliczeniach międzyokresowych i podlegają amortyzacji metodą liniową w przewidywanym okresie realizacji umowy.

8.25. Podatki**8.25.1. Podatek dochodowy**

Podatek dochodowy wykazany w wyniku okresu obejmuje rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy, ustalone przez Spółkę zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych ewentualne korekty rozliczeń podatkowych za lata ubiegłe oraz zmianę stanu aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz rezerwy na podatek odroczonej nierozliczanej z kapitałem własnym.

8.25.1.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

8.25.1.2. Podatek odroczonej

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej podatek odroczonej jest tworzony w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na koniec okresu sprawozdawczego między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczonej ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczonej powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania niemającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji niestanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego weryfikuje się na każdy dzień bilansowy. Spółka obniża wartość bilansową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęte aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlegają weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ujmowane są w takim zakresie, w jakim prawdopodobne staje się, że przyszły dochód do opodatkowania pozwoli na ich zrealizowanie.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Aktywa z tytułu podatku dochodowego wykazywane są tylko wtedy, gdy ich realizacja jest prawdopodobna.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wycenia się z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą stosowane, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując stawki podatkowe (i przepisy podatkowe), które obowiązywały prawnie lub co do których proces legislacyjny zasadniczo się zakończył na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą; w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Spółka kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

8.25.1.3. Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

8.25.1.4. Ocena niepewności co do rozliczeń podatkowych

Jeżeli w ocenie Spółki jest prawdopodobne, że podejście do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych będzie zaakceptowane przez organ podatkowy, Spółka określa dochód do opodatkowania (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe z uwzględnieniem podejścia do opodatkowania planowanego lub zastosowanego w swoim zeznaniu podatkowym.

Jeżeli Spółka stwierdzi, że nie jest prawdopodobne, że organ podatkowy zaakceptuje podejście Spółki do kwestii podatkowej lub grupy kwestii podatkowych, wówczas Spółka odzwierciedla wpływ niepewności przy ustalaniu dochodu do opodatkowania (straty podatkowej), niewykorzystanych strat podatkowych, niewykorzystanych ulg podatkowych lub stawek podatkowych. Spółka odzwierciedla ten efekt za pomocą najlepszej z następujących metod:

- Spółka określa najbardziej prawdopodobny scenariusz – jest to pojedyncza kwota spośród możliwych wyników,
- Spółka ujmuje wartość oczekiwaną - jest to suma kwot ważonych prawdopodobieństwem spośród możliwych wyników,
- Spółka stosuje podejście „all-or-nothing”.

8.26. Zysk/(strata) netto na jedną akcję

Zysk/(strata) netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku/(straty) netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji Spółki w danym okresie sprawozdawczym.

9. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości (istotne zasady (polityka) rachunkowości)

9.1. Nowy MSSF 16 „Leasing”

Nowy standard zastępuje MSR 17 i kilka interpretacji. Poza zmianą definicji leasingu wprowadza znaczne zmiany w rachunkowości leasingobiorców: standard wymaga ujęcia w bilansie dla każdej umowy leasingowej wartości „prawa do użytkowania” i analogicznego zobowiązania finansowego. Prawo do użytkowania jest następnie amortyzowane, natomiast zobowiązanie wyceniane w zamortyzowanym koszcie. W określonych sytuacjach wskazanych w standardzie zobowiązanie z tytułu leasingu podlega aktualizacji wyceny, której skutki co do zasady ujmowane są jako korekta wartości prawa do użytkowania.

Przewidziano uproszczenia dla umów krótkoterminowych (do 12 miesięcy) i umów o użytkowanie aktywów o niskiej wartości, które Spółka przyjęła w swoich zasadach rachunkowości. Uproszczenie to polega na nieujmowaniu zobowiązania z tytułu leasingu w odniesieniu do tych umów.

Podejście księgowe do leasingów od strony leasingodawcy jest zbliżone do zasad określonych w dotychczasowym MSR 17.

Nowy standard miał istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Spółki. Na dzień pierwszego zastosowania Spółka była leasingobiorcą w 52 umowach leasingu operacyjnego, najmu i dzierżawy zawartych na okresy od 1 do 2 lat, na podstawie których przysługuje jej prawo do użytkowania gruntów, nieruchomości, środków transportu i instalacji technicznych.

Spółka wdrożyła MSSF 16 przy zastosowaniu zmodyfikowanej metody retrospektywnej, tj. bez przekształcania danych porównawczych, z ujęciem łącznego efektu pierwszego zastosowania standardu jako korekty bilansu otwarcia zysków zatrzymanych w dniu pierwszego zastosowania.

Ponadto Spółka zastosowała następujące dopuszczone przez standard rozwiązania praktyczne:

- wartość prawa do korzystania z tytułu wszystkich umów sklasyfikowanych uprzednio przez Spółkę jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17 na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 została ustalona w kwocie zobowiązania z tytułu leasingu skorygowanego o opłaty i przedpłaty ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej bezpośrednio przed dniem pierwszego zastosowania,
- umowy, których okres leasingu kończy się w 2019 roku, Spółka ujmuje jako koszty metodą liniową w okresie leasingu.

Ze względu na skorzystanie z uproszczeń Spółka wykorzystała MSR 36 na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 w celu oceny konieczności ujęcia odpisów aktualizujących wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Przeprowadzona analiza nie wskazała takiej konieczności.

Dla umów sklasyfikowanych na 31 grudnia 2018 roku jako leasingi finansowe zgodnie z MSR 17, wartość prawa do użytkowania została określona w kwocie równej wartości aktywów podlegających leasingowi według MSR 17. Wartość zobowiązania z tytułu leasingu na dzień pierwszego zastosowania jest równa kwocie zobowiązania z tytułu leasingu finansowego zgodnie z MSR 17.

W związku z zastosowaniem MSSF 16 Spółka rozpoznała na dzień pierwszego zastosowania prawa do korzystania w kwocie 7 146 tysięcy złotych oraz zobowiązania z tytułu leasingu w kwocie 5 227 tysięcy złotych. Prawa z tytułu korzystania zaprezentowane zostały w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu prawa do użytkowania”, natomiast zobowiązania leasingowe w pozycji „Zobowiązania z tytułu leasingu” w podziale na część krótkoterminową i długoterminową.

Spółka oszacowała, że łączny wpływ pierwszego zastosowania standardu na wartość zysków zatrzymanych na dzień pierwszego zastosowania wyniesie 318 tysięcy złotych.

9.2. Zmiany pozostałych standardów lub interpretacji obowiązujące i zastosowane przez Spółkę w 2019 rok

- Zmiana MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Zmiana polega na dopuszczeniu kwalifikowania do kategorii aktywów wycenianych w zamortyzowanym koszcie takich instrumentów, które w przypadku wcześniejszej spłaty powodują, że jednostka otrzyma kwotę mniejszą niż suma kapitału i naliczonych odsetek (tzw. ujemne wynagrodzenie).

Zmiana standardu nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe ze względu na to, że nie wystąpiły transakcje objęte zmianami.

- Nowa KIMSF 23 „Niepewność co do traktowania podatkowego dochodu”

Interpretacja do MSR 12 „Podatek dochodowy” rozstrzyga podejście do sytuacji, gdy interpretacja przepisów ws. podatku dochodowego nie jest jednoznaczna i nie można definitywnie przyjąć, jakie rozwiązanie zostanie zaakceptowane przez organy podatkowe, w tym sądy. Kierownictwo powinno w pierwszej kolejności ocenić, czy jest prawdopodobne, że jego interpretacja zostanie zaakceptowana przez organy podatkowe. Jeśli tak, należy przyjąć do sporządzania sprawozdania finansowego taką interpretację. Jeśli nie, należy uwzględnić niepewność kwot związanych z podatkiem dochodowym metodą wartości najbardziej prawdopodobnej lub wartości oczekiwanej. Spółka powinna ocenić ewentualne zmiany faktów i okoliczności wpływające na ustaloną wartość. Jeśli wartość podlega korekcie, traktuje się ją jako zmianę szacunku zgodnie z MSR 8.

Nowa interpretacja nie ma wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki, gdyż Spółka nie przeprowadzała transakcji, których ujęcie podatkowe budzi wątpliwości.

- Zmiana MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”

Zmiana standardu uściśla, że do instrumentów finansowych innych, niż wyceniane metodą praw własności, w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach należy stosować MSSF 9 nawet jeśli instrumenty te stanowią element inwestycji netto w takiej jednostce.

Zmiana standardu nie wpłynęła na sprawozdanie finansowe, ponieważ Spółka nie posiada takich instrumentów finansowych.

- Zmiany MSR 12 „Podatek dochodowy”, MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”, MSSF 3 „Połączenia przedsiębiorstw” i MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”

Mniejsze poprawki do standardów, wprowadzane w ramach corocznych zmian do standardów (cykl 2015 – 2017):

- MSR 12: Rada MSR uściśliła sposób ujmowania podatku dochodowego będącego konsekwencją dywidend. Podatek ujmowany jest w momencie ujęcia zobowiązania do wypłaty dywidendy jako obciążenie wyniku lub pozostałych całkowitych dochodów lub kapitałów w zależności od tego, gdzie ujęto przeszłe transakcje, które wygenerowały wynik.
- MSR 23: Doprecyzowano, że zadłużenie pierwotnie przeznaczone na finansowanie składnika aktywów, który został już ukończony, zostaje zaliczone do zadłużenia ogólnego, którego koszt może być później kapitalizowany w wartości innych aktywów.
- MSSF 3: Rada MSR doprecyzowała, że zasady dotyczące rozliczania połączenia przedsięwzięć realizowanego etapami, w tym konieczność wyceny udziałów, dotyczą również posiadanych wcześniej udziałów we wspólnych działalnościach.
- MSSF 11: Rada doprecyzowała, że wspólnik wspólnej działalności, niesprawujący wspólnej kontroli, w sytuacji, gdy uzyska wspólną kontrolę nad wspólną działalnością będącą przedsięwzięciem, nie powinien ponownie wyceniać udziałów w tej wspólnej działalności.

Zmiany nie wpłynęły na sprawozdania finansowe w sposób istotny, ponieważ:

- Spółka nie jest stroną transakcji będących przedmiotem zmiany MSR 12,
- wszystkie dostosowania składnika aktywów o istotnej wartości są finansowane przez Spółkę ze środków pozyskiwanych z zewnątrz specjalnie w tym celu, (lub) Spółka stosowała zasady opisane w zmianie MSR już wcześniej,
- Spółka nie prowadzi wspólnej działalności w rozumieniu MSSF 11.
- Zmiana MSR 19 „Świadczenia pracownicze”

Zgodnie z wprowadzoną zmianą jeśli składnik aktywów lub zobowiązanie netto z tytułu programu określonych świadczeń są ponownie wyceniane w wyniku zmian, ograniczenia lub rozliczenia, jednostka powinna:

- ustalić koszty bieżącego zatrudnienia i odsetki netto za okres po ponownej wycenie stosując założenia wykorzystane przy ponownej wycenie oraz
- określić odsetki netto za pozostały okres na podstawie przecenionego aktywa lub zobowiązania netto.

Zmiana standardu nie wpłynęła na sprawozdania finansowe, ponieważ Spółka stosowała już zasady spójne ze zmienionym standardem.

Standardy i interpretacje obowiązujące w wersji opublikowanej przez IASB, lecz nie zatwierdzone przez Unię Europejską, wykazywane są poniżej w punkcie dotyczącym standardów i interpretacji, które nie weszły w życie.

10. Standardy i interpretacje obowiązujące w wersji opublikowanej przez IASB, lecz nie zatwierdzone przez Unię Europejską

10.1. Zastosowanie standardu lub interpretacji przed datą ich wejścia w życie

W niniejszym sprawozdaniu finansowym nie skorzystano z dobrowolnego wcześniejszego zastosowania standardu lub interpretacji.

10.2. Opublikowane standardy i interpretacje, które nie weszły w życie dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku i ich wpływ na sprawozdanie Spółki

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zostały opublikowane nowe lub znowelizowane standardy i interpretacje, obowiązujące dla okresów rocznych następujących po 2019 roku. Lista obejmuje również zmiany, standardy i interpretacje opublikowane ale niezaakceptowane jeszcze przez Unię Europejską.

- Nowy MSSF 17 „Insurance Contracts”

Nowy standard regulujący ujęcie, wycenę, prezentację i ujawnienia dotyczące umów ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych. Standard zastępuje dotychczasowy MSSF 4.

Spółka szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe, ponieważ nie prowadzi działalności ubezpieczeniowej. (należy zmienić, jeśli jest inaczej)

Standard obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później.

- Zmiana MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”

Zmiana polega na wprowadzeniu nowej definicji pojęcia „istotny” (w odniesieniu do pominięcia lub zniekształcenia w sprawozdaniu finansowym). Dotychczasowa definicja zawarta w MSR 1 i MSR 8 różniła się od zawartej w Założeniach Konceptyjnych Sprawozdawczości Finansowej, co mogło powodować trudności w dokonywaniu osądów przez jednostki sporządzające sprawozdania finansowe. Zmiana spowoduje ujednoczenie definicji we wszystkich obowiązujących MSR i MSSF.

Spółka szacuje, że nowy standard nie wpłynie na jej sprawozdania finansowe, ponieważ dotychczas dokonywane osądy w zakresie istotności były zbieżne z tymi, jakie byłyby dokonywane przy zastosowaniu nowej definicji. (należy zmienić, jeśli jest inaczej)

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później.

- Zmiana MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”

Zmiana dotyczy definicji przedsięwzięcia i obejmuje przede wszystkim następujące kwestie:

- precyzuje, że przejęty zespół aktywów i działań, aby być traktowanym jako przedsięwzięcie, musi obejmować również wkład i istotne procesy, które wspólnie w istotny sposób uczestniczyć będą w wypracowaniu zwrotu,
- zawęża definicję zwrotu, a tym samym również przedsięwzięcia, skupiając się na dobrach i usługach dostarczanych odbiorcom, usuwając z definicji odniesienie do zwrotu w formie obniżenia kosztów,
- dodaje wytyczne i przykłady ilustrujące w celu ułatwienia dokonywania oceny, czy w ramach połączenia został przejęty istotny proces,
- pomija dokonywanie oceny, czy istnieje możliwość zastąpienia brakujących wkładu lub procesu i kontynuowania operowania przedsięwzięciem w celu uzyskiwania zwrotu oraz
- dodaje opcjonalną możliwość przeprowadzenia uproszczonej oceny, mającej na celu wykluczenie, że przejęty zestaw działań i aktywów jest przedsięwzięciem.

Zmiana obowiązuje dla połączeń przedsięwzięć dla których dzień przejścia przypada w ciągu pierwszego rocznego okresu sprawozdawczego rozpoczynającego się 1 stycznia 2020 roku lub później oraz dla transakcji nabycia aktywów, które wystąpiły w tym okresie sprawozdawczym lub później. W związku z tym zmiana nie wpłynie na dane wykazywane w dotychczasowych sprawozdaniach finansowych Spółki. Na ten moment Spółka nie jest w stanie przewidzieć również przyszłych transakcji nabycia przedsięwzięć.

- Zmiany odniesień do Założeń koncepcyjnych w MSSF

Rada przygotowała nową wersję założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej. Dla spójności zostały zatem odpowiednio dostosowane referencje do założeń koncepcyjnych zamieszczone w poszczególnych standardach.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później i w ocenie Spółki nie wpłyną na jej sprawozdania finansowe.

- Zmiany do MSSF 9, MSR 39 i MSSF 7

Rada MSR wprowadziła zmiany do zasad rachunkowości zabezpieczeń w związku z planowaną reformą referencyjnych stóp procentowych (WIBOR, LIBOR itd.). Stopy te są często pozycją zabezpieczaną, na przykład w przypadku zabezpieczenia instrumentem IRS. Planowane zastąpienie dotychczasowych stóp nowymi stopami referencyjnymi budziło wątpliwości, co do tego, czy planowana transakcja jest nadal wysoce prawdopodobna, czy nadal oczekuje się przyszłych zabezpieczanych przepływów lub czy istnieje powiązanie ekonomiczne między pozycją zabezpieczaną i zabezpieczającą. Zmiana do standardów określiła, że należy w szacunkach założyć, że zmiany stóp referencyjnych nie nastąpią.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później. W związku z tym, że Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, niepewność związana z instrumentami pochodnymi opartymi na stopach procentowych nie będzie miała wpływu na jej sprawozdania finansowe.

- Zmiana MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”

Rada MSR doprecyzowała zasady klasyfikacji zobowiązań do długo- lub krótkoterminowych przede wszystkim w dwóch aspektach:

- doprecyzowano, że klasyfikacja jest zależna od praw jakie posiada jednostka na dzień bilansowy,
- intencje kierownictwa w odniesieniu do przyspieszenia lub opóźnienia płatności zobowiązania nie są brane pod uwagę.

Zmiany obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2022 roku lub później. W związku z tym, że Spółka stosuje już zasady spójne ze zmienionym standardem, zmiany nie będą miały wpływu na jej sprawozdania finansowe

Spółka zamierza wdrożyć powyższe regulacje w terminach przewidzianych do zastosowania przez standardy lub interpretacje.

11. Aktywa i zobowiązania z tytułu umowy

Stany aktywów i zobowiązań z tytułu umowy na koniec okresu sprawozdawczego przedstawia poniższa tabela:

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Aktywa z tytułu umowy brutto	214 763	206 997
Odpisy aktualizujące wartość aktywów z tytułu umowy (-)	(1 211)	(1 848)
Aktywa z tytułu umowy	213 552	205 149
Zobowiązania z tytułu umowy, w tym zaliczki	208 444	132 656

Aktywa z tytułu umowy podlegają regulacjom MSSF 9 w zakresie szacowania strat z tytułu utraty wartości.

Poniższa tabela przedstawia skutki wyceny umów, w tym przychody oraz koszty realizowanych umów ujęte zgodnie z MSSF 15 na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku, jak również kwoty należne zamawiającym oraz kwoty należne od zamawiających z tytułu prac wynikających z realizowanych umów.

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Kwota przychodów początkowo ustalona w umowie	3 912 289	2 987 821
Zmiana przychodów z umowy	(40 485)	69 565
łącznie kwota przychodów z umowy	3 871 804	3 057 386
Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	2 052 801	1 114 203
Koszty pozostające do realizacji umowy	1 736 097	1 696 048
Szacunkowe łączne koszty umowy	3 788 898	2 810 251
Szacunkowe łączne wyniki z umów, w tym:	82 906	247 135
zyski	292 742	302 086
straty (-)	(209 836)	(54 951)

Aktywa (zobowiązania) z tytułu umowy prezentuje poniższa tabela:

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Stan otrzymanych zaliczek na dzień bilansowy	127 665	76 064
Kwota zaliczek możliwa do kompensaty z należnościami z tytułu umów	22 305	11 382
Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	2 091 798	1 118 280
Zyski narastająco ujęte do dnia bilansowego (+)	188 866	162 385
Straty narastająco ujęte do dnia bilansowego (-)	(209 836)	(54 951)
Przychody z umowy narastająco ujęte do dnia bilansowego	2 070 828	1 225 713
Kwoty zafakturowane do dnia bilansowego (faktury częściowe)	1 936 844	1 074 902
Rozliczenie z tytułu umów na dzień bilansowy (per saldo), w tym:	133 984	150 811
aktywa z tytułu umowy pomniejszone o zaliczki możliwe do kompensaty	214 763	206 997
zobowiązania z tytułu umowy	103 084	67 566

Spółka dokonała analizy zmian aktywów i zobowiązań z tytułu umowy oraz czynników będących przyczynami tych zmian w 2019 oraz w 2018 roku. Szczegółowy opis wpływu zmian szacunków na kluczowych kontraktach realizowanych przez Spółkę został zawarty w sprawozdaniu z działalności Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku (nota 3.5).

Najważniejsze przyczyny zmian aktywów i zobowiązań z tytułu umowy w okresie sprawozdawczym przedstawiają poniższe tabele:

Aktywa z tytułu umowy:

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Aktywa z tytułu umowy na początek okresu	205 149	137 583
Przychody odniesione w okresie sprawozdawczym na aktywa z tytułu umowy	122 695	171 551
Łączne korekty przychodów odniesione na aktywa z tytułu umowy	50 298	17 688
Zmiany odpisów aktualizujących aktywa z tytułu umowy	637	(507)
Przeklasyfikowanie do należności z tytułu dostaw i usług (-)	(165 227)	(121 166)
Aktywa z tytułu umowy na koniec okresu	213 552	205 149

Zobowiązania z tytułu umowy:

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Zobowiązania z tytułu umowy na początek okresu	132 656	39 457
Zobowiązania do wykonania świadczenia ujęte w okresie sprawozdawczym jako zobowiązania z tytułu umowy	57 675	67 566
Zmiana stanu zaliczek	40 271	42 153
Łączne korekty przychodów odniesione na zobowiązania z tytułu umowy	1 917	1 725
Rozpoznanie przychodu ujętego w saldzie zobowiązań z tytułu umowy na początek okresu (-)	(24 075)	(18 245)
Zobowiązania z tytułu umowy na koniec okresu	208 444	132 656

Ujawnienia dotyczące aktywowanych kosztów doprowadzenia do zawarcia i wykonania umów Spółka prezentuje w pozycji „Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe” (nota 30).

11.1. Informacje dotyczące kluczowych kontraktów realizowanych przez Spółkę

11.1.1. Projekt Jaworzno

Spółka RAFAKO S.A. w Konsorcjum firm: RAFAKO S.A. (Lider Konsorcjum) i MOSTOSTAL WARSZAWA S.A. realizuje kontrakt na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A. – Budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II – w zakresie: kocioł parowy, turbozespół, budynek główny, część elektryczna i AKPiA Bloku”. Ostateczny podział prac w ramach Konsorcjum został ustalony w dniu 4 sierpnia 2013 roku na podstawie zmian wprowadzonych do umowy konsorcjum, które dotyczyły przejęcia przez RAFAKO S.A. 99,99% prac w ramach Projektu (tym samym dla spółki Mostostal Warszawa pozostało 0,01%) oraz zmiany podziału wynagrodzenia należnego każdemu z partnerów konsorcjum odpowiednio do udziału w realizowanych pracach. Kontrakt na budowę Bloku Energetycznego Jaworzno III został zawarty w dniu 17 kwietnia 2014 roku. Aktualna wartość kontraktu (po podpisaniem Aneksie nr7) wynosi 4 537 822 795,84 złotych netto. To największy wartościowo kontrakt realizowany dotychczas przez spółkę RAFAKO S.A. Obecnie realizacja projektu Jaworzno wkroczyła w ostatnią fazę, tj. fazę rozruchu i uruchomienia Bloku, która będzie realizowana do Przejęcia Bloku do Eksploatacji. Po zrealizowaniu kamienia milowego dotyczącego Przejęcia Bloku do Eksploatacji Kontrakt wejdzie w fazę Okresu Gwarancji, w trakcie którego w terminie do 12 miesięcy od Przejęcia Bloku do Eksploatacji mają nastąpić końcowe Pomiaru Gwarantowanych Parametrów Technicznych.

W okresie gwarancyjnym nastąpi przekazanie Zamawiającemu dokumentacji powykonawczej i zafakturowanie ostatniego kamienia milowego zgodnie z harmonogramem rzeczowo - finansowym Kontraktu.

Niezakończenie realizacji kontraktu w ustalonym terminie, tj. niepodpisanie Protokołu Przekazania Bloku do Eksploatacji może spowodować naliczenie przez Inwestora kar za nieterminową realizację kontraktu, co w sposób istotny mogłoby negatywnie wpłynąć na wynik i sytuację finansową zarówno RAFAKO S.A. jak i spółki celowej realizującej projekt.

W dniu 19 grudnia 2019 roku został podpisany z Zamawiającym aneks nr 7 do Kontraktu. Uzgodniono, że w ramach Kontraktu zostaną wykonane dodatkowe zadania, m.in. zostanie dostarczona dodatkowa warstwa katalizatora i instalacji dozowania addytywu do instalacji odsiarczania spalin w celu redukcji emisji rtęci oraz zostanie zwiększone pole paliwowe, umożliwiające spalanie szerszego asortymentu węgla. Dodatkowo Konsorcjum po oddaniu Bloku do eksploatacji przeprowadzi działania optymalizacyjne mające na celu weryfikację spełniania przez Blok zmienionych parametrów technicznych. Wdrożenie powyższych zmian pozytywnie wpłynie na parametry techniczno-środowiskowe Bloku, jak również umożliwi optymalizację kosztową w trakcie jego eksploatacji. Dodatkowo, dzięki rozszerzeniu zakresu prac możliwe będzie obniżenie poziomu emisji przez przedmiot Kontraktu szkodliwych substancji do środowiska, a rozszerzone pole paliwowe umożliwi Grupie TAURON większą elastyczność kontraktacji węgla. Na podstawie aneksu cena netto określona w Kontrakcie została zwiększona o kwotę 52 308 355,89 złotych, a termin na podpisanie protokołu Przekazania Bloku do Eksploatacji wyznaczono w terminie do dnia 31 stycznia 2020 roku.

Podczas ostatniej fazy testów Bloku nastąpił szereg zdarzeń o charakterze obiektywnym mających wpływ na termin przekazania Bloku Zamawiającemu. Po odłączeniu Bloku, które miało miejsce m.in. z powodu nadzwyczajnych okoliczności pogodowych stwierdzono, że nastąpiło niemożliwe do przewidzenia zdarzenie polegające na uszkodzeniu jednego z elementów kotła. W dniu 4 maja 2020 roku RAFAKO S.A., E003B7 Sp. z o.o. i zamawiający zawarli porozumienie o współpracy w zakresie diagnozowania przyczyn i usuwania skutków Zdarzenia odnośnie kontynuowania prac zmierzających do przekazania Bloku Zamawiającemu.

W dniu 10 czerwca podpisano Aneks nr 8 do Kontraktu Głównego, w którym określono zasady wykonywania przez Wykonawcę prac dodatkowych oraz uregulowano w nim podstawowe kwestie, tj. zwiększenie wartości kontraktu o 9,9 miliona złotych netto uwzględniające prace dodatkowe, zmianę terminu oddania Bloku do Eksploatacji, zaktualizowano Harmonogram Rzeczowo-Finansowy uwzględniający zmianę terminów realizacji poszczególnych kamieni milowych oraz przeniesiono prawa własności wyspy turbinowej.

Nowy harmonogram płatności poprawił płynność finansową Spółki, w tym możliwość regulacji zobowiązań wobec podwykonawców w związku z koniecznością przedłużenia prac na kontrakcie. Aktualnie przewidywany termin oddania bloku szacowany jest na 15 listopada 2020 roku.

Zasady rozliczania Projektu Jaworzno:

Na potrzeby realizacji Projektu została utworzona spółka celowa (E003B7 Sp. z o.o.), której RAFAKO S.A. podzleciła około 88,7% zakresu prac Projektu; pozostałe 11,3% pozostaje w bezpośredniej realizacji RAFAKO S.A. (o wartości około 510,7 milionów złotych; w tym zaprojektowanie tzw. Wyspy kotłowej oraz dostawa części ciśnieniowych kotła i instalacji odpylania), która głównie planowana była na lata 2015 – 2017.

RAFAKO S.A. oraz E003B7 Sp. z o.o. na potrzeby realizacji Projektu zawarły umowy z podmiotami finansowymi, na mocy których zostały wystawione gwarancje bankowe/ubezpieczeniowe, których obecna wartość wynosi 587,5 miliona złotych, niezbędne do realizacji tego projektu, jednocześnie ustanowione zostały zabezpieczenia na majątku obu podmiotów jako zabezpieczenie dla tych instrumentów.

W wyniku uzgodnień z instytucjami finansowymi, które udzieliły gwarancji związanych z kontraktem Jaworzno, RAFAKO S.A. nie przewiduje wypłaty dywidendy ze spółki E003B7 Sp. z o.o. do czasu trwania umów gwarancyjnych, ponieważ mogłoby to skutkować negatywnymi konsekwencjami ze strony instytucji gwarantujących.

RAFAKO S.A. w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym kompensuje przychody i koszty oraz rozrachunki dotyczące realizacji Projektu powstałe pomiędzy RAFAKO S.A. a spółką celową. RAFAKO S.A. ujmuje w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jedynie przychody i koszty dotyczące jej zakresu prac, czyli 11,3% zakresu prac na Projekcie Jaworzno. W sprawozdaniu jednostkowym nie są ujmovane przychody i koszty dotyczące części realizowanej przez spółkę celową E003B7 Sp. z o.o. – ta część jest prezentowana w jednostkowym sprawozdaniu E003B7 Sp. z o.o. oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej RAFAKO.

RAFAKO S.A. jako lider Konsorcjum wystawia faktury na pełny zakres prac na rzecz Zamawiającego; płatności z tytułu realizacji kontraktu są przekazywane bezpośrednio na rzecz Spółki celowej oraz kluczowych podwykonawców i poddostawców. Zapłata za zakres prac zrealizowany przez RAFAKO S.A. jest dokonywana przez spółkę celową.

11.1.2. Projekt Opole

W lutym 2012 roku Spółka jako lider Konsorcjum (RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A.) podpisała umowę z firmą PGE Elektrownia Opole S.A. (obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – „Zamawiający”), o wartości 9,4 mld złotych netto (tj. 11,6 mld złotych brutto), której przedmiotem jest zaprojektowanie, dostawa, wykonanie prac budowlanych, montaż, uruchomienie i wszystkie związane z tym procesem usługi, wykonane na zasadzie „pod klucz”, obiektu składającego się z bloku energetycznego nr 5 oraz nr 6 w Elektrowni Opole wraz z urządzeniami i wyposażeniem, jak również związanymi z nimi budynkami oraz budowlami.

RAFAKO S.A. zleciło swojej spółce zależnej tj. E001RK Sp. z o.o. („SPV-Rafako”) jako podwykonawcy realizację 100% zakresu prac i usług związanych z budową bloków w Elektrowni Opole. Wynagrodzenie SPV-Rafako za realizację prac i usług zostało określone na poziomie 3,96 mld złotych netto (tj. 4,9 mld złotych brutto).

SPV-Rafako zawarła z GE Power Sp. z o.o. (dawniej Alstom Power Sp. z o.o.) umowę podwykonawczą, na mocy której SPV-Rafako powierzyła GE Power 100% zakresu prac i usług wchodzących w zakres prac Spółki w ramach Projektu Opole. GE Power przejął wszelką odpowiedzialność za realizację kontraktu wobec Zamawiającego.

Dnia 10 października 2018 roku RAFAKO S.A., Polimex-Mostostal S.A., Mostostal Warszawa S.A. oraz GE Power zawarło z PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. aneks do umowy z dnia 15 lutego 2012 roku na budowę bloków energetycznych nr 5 i 6 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Opole realizowanej przez Konsorcjum oraz GE Power sp. z o.o., które jest generalnym projektantem oraz pełni funkcję lidera konsorcjum zarządzającego realizacją Projektu. Na mocy zawartego aneksu termin przekazania do eksploatacji bloków nr 5 i 6, został określony odpowiednio na 15 czerwca 2019 roku oraz 30 września 2019 roku. Spółka potwierdza, że terminy przekazania obu bloków do eksploatacji zostały dotrzymane.

Zasady rozliczania kontraktu Opole:

Prezentacja przychodów i kosztów wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów Spółki.

Wartość rozrachunków wynikających z tego kontraktu nie ma wpływu na wartości zaprezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki.

Płatności wynikające z kontraktu, po spełnieniu warunków płatności są dokonywane przez Klienta bezpośrednio na rzecz GE Power.

11.1.3. Projekt Wilno

Spółka dokonała aktualizacji szacunkowych kosztów realizacji umowy z dnia 29 września 2016 roku zawartej ze spółką JSC „VILNIAUS KOGENERACINĒ JĒGAINĒ”, której przedmiotem jest budowa bloku kogeneracyjnego opalanego biopaliwem, składającego się z kotłów ze złożem fluidalnym, instalacji składowania i podawania biopaliwa oraz systemu oczyszczania spalin. Wartość podpisanej umowy wraz z aneksami wynosi 149 milionów EUR netto.

Dodatkowe, oszacowane przez Spółkę koszty realizacji umowy wynoszą 87 milionów złotych (szacowane przychody wzrosły jednocześnie o 2,4 miliona złotych – głównie z tytułu robót dodatkowych) i wynikają przede wszystkim z nadzwyczajnego wzrostu cen w trakcie realizacji Projektu Wilno, robót wykraczających, zdaniem Spółki, poza zakres projektu oraz niezawinione przez Spółkę wydłużonego terminu realizacji Projektu, w tym w szczególności wynikające ze zwłoki w spełnianiu świadczeń leżących po stronie zamawiającego skutkujących opóźnioną kontraktacją dostaw i usług, której wartość, ze względu na upływający czas ważności ofert, uległa radykalnemu zwiększeniu. Spółka oszacowała ponadto wartość kosztów związanych z dodatkowymi, nie uwzględnionymi w kontrakcie, a wprowadzonymi przez zamawiającego zmianami skutkującymi rozszerzeniem zakresu prac dodatkowych.

Jednocześnie, Spółka oszacowała roszczenia z wyżej wymienionych tytułów w wysokości 17,5 miliona EUR. Spółka prowadzi nadal rozmowy z zamawiającym zmierzające do wypracowania porozumienia dotyczącego uwzględnienia wszystkich roszczeń RAFAKO S.A. Mając na uwadze dobrą współpracę z zamawiającym oraz stan udokumentowania wykonanych prac dodatkowych RAFAKO S.A. liczy na pozytywne zakończenie prowadzonych negocjacji.

Wpływ realizacji kontraktu dot. Projektu Wilno na wynik RAFAKO S.A. za okres 12 miesięcy 2019 roku wyniósł (-)57,9 miliona złotych.

11.1.4. Projekt Kozienice

W okresie 12 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała aktualizacji szacunkowych kosztów realizacji umowy z dnia 30 września 2016 roku zawartej ze spółką ENEA Wytwarzanie Sp. z o.o., której przedmiotem jest dostawa i montaż instalacji katalitycznego odazotowania spalin dla kotłów AP – 1650 nr 9 i 10 wraz z modernizacją elektrofiltrów w ENEA Wytwarzanie sp. z o.o. Wartość umowy wynosi 289 milionów złotych netto.

Dodatkowe, oszacowane przez Spółkę koszty realizacji umowy wynoszą 64,9 miliona złotych i wynikają przede wszystkim z nadzwyczajnego wzrostu cen rynkowych w trakcie realizacji umowy oraz robót wykraczających, zdaniem Spółki, poza zakres umowy, w tym w szczególności wzrostu kosztów wynikających z umów rozliczanych w oparciu o stawki jednostkowe, roszczeń zgłoszonych w 2019 roku przez głównych podwykonawców, wynikających z niezbędnych prac dodatkowych, kosztów związanych z przedłużoną realizacją kontraktu, wynikającą z wykonanych prac dodatkowych oraz kosztów dodatkowych usług i dostaw dotyczących elektrofiltru.

Jednocześnie, Spółka oszacowała roszczenia wobec zamawiającego z wyżej wymienionych tytułów w wysokości 67,8 miliona złotych. W dniu 5 marca 2020 do Zamawiającego wystosowane zostało pismo z Propozycją Ugody. Główne jej elementy to uznanie zakresów prac zrealizowanych wykraczających poza zakres określony zobowiązaniem kontraktowym, uregulowanie terminów realizacji poszczególnych etapów robót, określenie finalnego poziomu rozliczenia. W nawiązaniu do propozycji Ugody złożonej przez RAFAKO S.A. Strony ustaliły treść aneksu, którego podpisanie przewidziane jest na 30 czerwca 2020. Aneks ma dotyczyć terminów zakończenia prac oraz kwestii płatności.

Wpływ realizacji kontraktu na wynik RAFAKO S.A. za okres 12 miesięcy 2019 roku wyniósł (-)65 milionów złotych.

11.2. Rezerwa na straty wynikające z umów o usługę

Spółka tworzy rezerwy w przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty umowy przewyższają łączne przychody z tytułu umowy przewidywaną stratę ujmuje się bezzwłocznie jako koszt. Wysokość straty ustalana jest niezależnie od faktu rozpoczęcia prac wynikających z umowy, stanu zaawansowania prac wynikających z umowy, wysokości przewidywanych zysków z tytułu innych umów, które nie są pojedynczymi umowami o usługę budowlaną. Wartość zmiany rezerw na planowane straty zwiększa lub zmniejsza koszty własny umowy budowlanej, której rezerwa dotyczy.

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Początek okresu	4 077	15 844
Korekta bilansu otwarcia	–	(1 754)
Początek okresu po korekcie	4 077	14 090
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	50 820	5 328
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Wykorzystanie rezerwy na zobowiązanie	(15 900)	(15 341)
Koniec okresu	<u><u>38 997</u></u>	<u><u>4 077</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	38 997	4 077
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>38 997</u></u>	<u><u>4 077</u></u>

11.3. Rezerwa na koszty kar z tytułu nieterminowej realizacji lub niedotrzymania gwarantowanych parametrów technicznych umów o usługę

Spółka tworzy rezerwę na karę umowną, jeżeli występuje istotne prawdopodobieństwo naliczenia kary za niedotrzymanie zapisanych w umowie i objętych karą parametrów technicznych lub jeśli w związku z realizacją danej umowy zostały naruszone dobra osób trzecich. Wysokość rezerwy wynika z zapisanej w danej umowie wartości kary za niedotrzymanie parametrów technicznych lub z możliwej do oszacowania wartości zobowiązania wobec osób trzecich.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała weryfikacji stanu rezerw na koszty z tytułu nieterminowej realizacji umów (w tym zrealizowanych opóźnień w odniesieniu do zobowiązań umownych, w tym warunków ustalania kar) na realizowanych kontraktach.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Początek okresu	-	8 069
Korekta bilansu otwarcia	-	1 691
Początek okresu po korekcie	-	9 760
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	-	322
Wykorzystanie rezerwy na zobowiązanie	-	(3 404)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	-	(6 678)
Koniec okresu	<u>-</u>	<u>-</u>
Krótkoterminowe na dzień	-	-
Długoterminowe na dzień	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>

12. Przychody ze sprzedaży oraz segmenty operacyjne

12.1. Przychody ze sprzedaży produktów i usług

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Przychody netto ze sprzedaży produktów	74 061	44 085
- w tym od jednostek powiązanych	350	3 796
Przychody netto ze sprzedaży usług	869 174	591 578
- w tym od jednostek powiązanych	3 376	5 655
Przychody ze sprzedaży pozostałych produktów	3 822	4 382
Inne przychody	-	317
Różnice kursowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług	(1 084)	155
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług, razem	<u>945 973</u>	<u>640 517</u>
- w tym od jednostek powiązanych	3 726	9 451

* szczegółowy opis rezerwy z tytułu kar umownych, mających wpływ na wartość wykazywanych przez Spółkę przychodów ze sprzedaży został, zamieszczony w notcie 11.3

Wzrost sprzedaży odnotowany w 2019 roku był spowodowany głównie zwiększeniem zaangażowania na projektach dotychczas realizowanych, w tym kontrakcie na budowę bloku kogeneracyjnego opalanego biopaliwem dla litewskiego klienta UAB VILNIAUS KOGENERACINE JEGAINI, kontrakcie na budowę dwóch bloków parowych na wyspie Lombok w Indonezji oraz w wyniku rozpoczęcia realizacji istotnych kontraktów w nowym sektorze gazu ziemnego i ropy naftowej.

12.2. Przychody ze sprzedaży materiałów

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Przychody ze sprzedaży materiałów	1 088	2 796
- w tym od jednostek powiązanych	-	-
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, razem	1 088	2 796
- w tym od jednostek powiązanych	-	-

12.3. Geograficzne obszary działalności

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Przychody ze sprzedaży od klientów krajowych	493 858	376 594
- w tym od jednostek powiązanych	3 726	5 954
Przychody ze sprzedaży od klientów zagranicznych	453 203	266 719
- w tym od jednostek powiązanych	-	3 497
Przychody netto ze sprzedaży, razem	947 061	643 313
- w tym od jednostek powiązanych	3 726	9 451

Głównymi odbiorcami wyrobów i usług Spółki są przede wszystkim zagraniczni i krajowi dostawcy obiektów energetycznych oraz krajowa i zagraniczna energetyka zawodowa i przemysłowa.

Podział przychodów ze sprzedaży na kontrahentów, z którymi koncentracja sprzedaży przekracza 10% całości przychodów na rynki przedstawia poniższa tabela:

<i>Nazwa kontrahenta</i>	<i>Udział procentowy w sprzedaży ogółem</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>
UAB VILNIAUS KOGENERACINE JEGAINE	22%	205 680
PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	17%	162 508
Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ- SYSTEM S.A.	11%	107 411
PT. PLN (Persero)	12%	111 171
Pozostali kontrahenci	38%	360 291
Razem	100%	947 061

Przychody ze sprzedaży od jednostek powiązanych szczegółowo przedstawia nota 43 niniejszego sprawozdania finansowego.

12.4. Segmenty operacyjne

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka wyróżnia dwa segmenty operacyjne rynku, tj. segment „Obiekty energetyczne i ochrony środowiska” oraz segment „Produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej”. Zarząd Spółki dokonuje oceny działalności Spółki na podstawie jej sprawozdania finansowego. W poprzednich okresach sprawozdawczych Spółka działała w jednym segmencie operacyjnym rynku, tj. segmencie „Obiekty energetyczne i ochrony środowiska”.

Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku lub na dzień 31 grudnia 2019 roku

	<i>Produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej</i>	<i>Obiekty energetyczne i ochrony środowiska</i>	<i>Segmenty razem</i>
Przychody			
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	109 965	837 096	947 061
Sprzedaż między segmentami	–	–	–
Przychody segmentu ogółem	<u>109 965</u>	<u>837 096</u>	<u>947 061</u>
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	(121 771)	(949 754)	(1 071 525)
Wynik			
Zysk (strata) na sprzedaży	(11 806)	(112 658)	(124 464)
Pozostałe przychody (koszty)	(16 257)	(109 674)	(125 931)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(28 063)	(222 332)	(250 395)
Przychody (koszty) finansowe	13	(33 878)	(33 865)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(28 050)	(256 210)	(284 260)
Podatek dochodowy	–	(384)	(384)
Zysk (strata) netto segmentu	<u>(28 050)</u>	<u>(256 594)</u>	<u>(284 644)</u>
Wyniki			
Amortyzacja	(215)	(12 444)	(12 659)
Udział w zyskach jednostek stowarzyszonych i wspólnego przedsięwzięcia	–	–	–
Aktywa i zobowiązania na dzień 31 grudnia 2019 roku			
Aktywa segmentu	78 875	853 713	932 588
Zobowiązania segmentu	63 396	764 663	828 059
Inne informacje			
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	–	–	–
Nakłady inwestycyjne	275	2 553	2 828

Spółka analizuje przychody ze sprzedaży w podziale na kategorie, które odzwierciedlają sposób, w jaki czynniki ekonomiczne wpływają na charakter, kwotę, termin uzyskania oraz niepewność przychodów i przepływów pieniężnych.

Podział przychodów ze sprzedaży Spółkę na kategorie oraz ich przypisanie do segmentów operacyjnych objętych obowiązkiem sprawozdawczym przedstawiają poniższe tabele:

Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku	<i>Produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej</i>	<i>Obiekty energetyczne i ochrony środowiska</i>	<i>Segmenty razem</i>
Region			
Polska	107 411	386 447	493 858
Unia Europejska	2 554	333 341	335 895
Pozostałe kraje	–	117 308	117 308
Przychody segmentu ogółem	<u>109 965</u>	<u>837 096</u>	<u>947 061</u>
Długość trwania umowy			
Umowy krótkoterminowe	88 946	392 217	481 163
Umowy długoterminowe	21 019	444 879	465 898
Przychody segmentu ogółem	<u>109 965</u>	<u>837 096</u>	<u>947 061</u>

Spółka w ramach prowadzonej podstawowej działalności operacyjnej wyodrębnia następujące asortymenty produktów:

<i>Nazwa asortymentu</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Bloki energetyczne i kotły	341 120	155 917
Przychody w ramach realizacji projektu Jaworzno 910MW	18 678	61 152
Urządzenia ochrony powietrza	251 428	269 477
Zespoły oraz części maszyn i urządzeń energetycznych, a także usługi z tym związane	197 339	121 809
Usługi oraz produkty w zakresie gazu ziemnego i ropy naftowej	109 965	28 829
Budownictwo	21 825	–
Pozostałe przychody	6 706	6 129
Razem	<u><u>947 061</u></u>	<u><u>643 313</u></u>

13. Przychody i koszty operacyjne

13.1. Koszty według rodzajów

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018
Amortyzacja	12 659	10 904
Zużycie materiałów i energii	210 576	142 166
Usługi obce	667 370	372 422
Podatki i opłaty	7 818	5 838
Wynagrodzenia	110 211	106 835
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	24 314	22 693
Podróże służbowe	3 390	4 055
Koszty reklamy	1 336	1 825
Różnice kursowe	(1 292)	970
Koszty z tytułu ubezpieczeń	761	559
Pozostałe koszty rodzajowe	1 350	1 087
Koszty według rodzaju, razem	1 038 493	669 354
Zmiana stanu zapasów, rezerw i rozliczeń międzyokresowych	101 289	(19 337)
Wartość sprzedanych materiałów	810	1 865
Koszty wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	(104)	(1 303)
	1 140 488	650 579
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	(22 452)	(24 053)
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	(35 175)	(38 959)
Koszty badań i rozwoju (wielkość ujemna)*	(11 336)	(6 151)
Koszty sprzedanych produktów i materiałów	1 071 525	581 416

*-kwota nie uwzględnia kosztów aktywowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, które wyniosły w 2019 roku 7 305 tysięcy złotych (31 grudnia 2018 roku: 7 775 tysięcy złotych)

Przyczyną wzrostu wartości kosztów sprzedanych produktów i materiałów w porównaniu do 2018 roku jest przede wszystkim wyższa wartość przychodów ze sprzedaży, przy jednoczesnym spadku marży związanym głównie z korektą wyceny kontraktów długoterminowych. Szczegółowy opis wpływu szacunku dotyczących kosztów realizacji kluczowych kontraktów został zaprezentowany w nocie 11.1.

Koszty sprzedaży w 2019 roku wyniosły 22 451 tysięcy złotych i były niższe w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 1 602 tysiące złotych. Główną przyczyną spadku tych kosztów były niższe koszty przygotowania ofert

Koszty ogólnego zarządu za okres 12 miesięcy 2019 roku wyniosły 35 176 tysięcy złotych (spadek o kwotę 3 783 tysiące złotych w porównaniu z analogicznym okresem 2018 roku). Spadek kosztów jest spowodowany przede wszystkim zmniejszeniem kosztów usług doradczych.

13.2. Koszty amortyzacji, odpisów aktualizujących, różnic kursowych oraz zapasów ujęte w zysku lub stracie

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży (koszcie sprzedanych towarów i produktów)		
Amortyzacja środków trwałych	7 451	6 793
Amortyzacja wartości niematerialnych	1 173	1 206
Koszty rezerw na gwarancje	2 034	(6 832)
Różnice kursowe netto	(1 292)	970
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	1 687	(818)
	11 053	1 319
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży		
Amortyzacja środków trwałych	428	418
Amortyzacja wartości niematerialnych	75	89
	503	507
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu		
Amortyzacja środków trwałych	2 023	2 186
Amortyzacja wartości niematerialnych	136	212
	2 159	2 398
Pozycje ujęte w kosztach postępu technicznego		
Amortyzacja środków trwałych	1 344	-
Amortyzacja wartości niematerialnych	-	-
	1 344	-

13.3. Koszty świadczeń pracowniczych

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Wynagrodzenia, w tym:	110 211	103 644
- koszty bieżących wynagrodzeń	112 428	106 835
- koszty świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia	(1 910)	(2 104)
- koszty rezerwy na premie	(174)	(306)
- koszty rezerwy na urlopy	(133)	(781)
Koszty ubezpieczeń społecznych, w tym:	24 314	22 464
- koszty ubezpieczeń społecznych dot. wynagrodzeń	19 745	19 270
- koszty ubezpieczeń społecznych dot. rezerwy na premie	(36)	(64)
- koszty ubezpieczeń społecznych dot. rezerwy na urlopy	(27)	(165)
- pozostałe świadczenia	4 632	3 423
	134 525	126 108
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	10 335	90 461
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	25 219	10 232
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	98 971	25 415
	134 525	126 108

13.4. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Przychody z tytułu kar umownych	145	135
Rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość aktywów niefinansowych	480	–
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	47	108
Otrzymane odszkodowania	277	397
Dotacje	1 341	1 266
Przychody z tytułu udzielonego poręczenia od jednostki zależnej*	5 236	5 389
Rozwiązanie rezerwy na koszty restrukturyzacji oraz Program Dobrowolnych Odejść	–	5 857
Rozwiązanie rezerwy na pozostałe koszty**	297	2 813
Inne	1 069	622
	8 892	16 587

* w 2015 roku Spółka zawarła umowę poręczenia, na mocy której nieodwołalnie i bezwarunkowo poręczyła za należyte wykonanie wszelkich zobowiązań jednostki zależnej związanych z realizacją kontraktu; przychody z tytułu wynagrodzenia za udzielone poręczenie pomniejszone o wartość dyskonta wyniosły w 2019 roku 5 236 tysięcy złotych (rok 2018: 5 389 tysięcy złotych);

** w 2018 roku Spółka dokonała rozwiązania rezerwy na pozostałe koszty z powodu przedawnienia roszczenia jednego z kontrahentów Spółki.

13.5. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Darowizny	1 460	283
Koszty złomowania rzeczowych aktywów trwałych	421	124
Koszty złomowania materiałów	658	569
Koszty napraw środków trwałych	196	163
Koszty sądowe	123	–
Odpisy aktualizujące wartość składników aktywów, w tym:	45 738	2 004
- rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	34	177
- należności handlowych	9 589	1 320
- pozostałych należności*	36 115	507
Utworzenie rezerw na pozostałe koszty**	14 398	536
Koszty likwidacji oddziału w Turcji	–	688
Inne	2 866	1 251
	65 860	5 618

* w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała utworzenia odpisów aktualizujących wartość należności handlowych oraz pozostałych należności, w tym zaliczek, które dotyczyły spółki PBG S.A. w restrukturyzacji, wobec której Sąd Rejonowy w Poznaniu w dniu 12 lutego 2020 roku wydał postanowienie o otwarciu postępowania sanacyjnego;

** w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała utworzenia rezerw na koszty udzielonych poręczeń w kwocie 5 798 tysięcy złotych; ponadto w związku z zawarciem umowy na budowę gazociągu, w której podwykonawcą Spółki była jednostka dominująca PBG S.A. w restrukturyzacji, Spółka dokonała utworzenia rezerwy w kwocie 8 040 tysięcy złotych na poczet roszczeń podwykonawców PBG S.A. w restrukturyzacji z tytułu odpowiedzialności solidarnej.

14. Przychody i koszty finansowe

14.1. Przychody finansowe

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych, w tym: odsetki od pożyczek, należności przeterminowanych, lokat oraz rachunków bankowych, wycena rozrachunków długoterminowych	6 454	6 621
Odsetki od udzielonych kaucji	549	349
Nadwyżka dodatnich różnic kursowych	–	1 241
Przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	–	90
Rozwiązanie odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	–	100
Pozostałe przychody finansowe	10	3
	7 013	8 404

14.2. Koszty finansowe

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Odsetki z tytułu instrumentów finansowych, w tym: odsetki od kredytów, pożyczek, leasingu oraz przeterminowanych zobowiązań, prowizje bankowe od otrzymanych kredytów	5 511	4 216
Odsetki z tytułu świadczeń pracowniczych	730	741
Pozostałe odsetki	–	–
Nadwyżka ujemnych różnic kursowych	1 360	–
Koszty z tytułu wyceny instrumentów finansowych	47	153
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	27 822	–
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość udziałów	5 323	–
Utworzenie rezerw na koszty z tytułu odsetek	6	64
Pozostałe koszty finansowe	78	2
	40 877	5 176

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała utworzenia odpisów aktualizujących wartość posiadanych obligacji jednostki dominującej PBG S.A w restrukturyzacji, wobec której Sąd Rejonowy w Poznaniu w dniu 12 lutego 2020 roku wydał postanowienie o otwarciu postępowania sanacyjnego. Szczegółowy opis dotyczący posiadanych obligacji został zamieszczony w nocie 27.2.

15. Podatek dochodowy

15.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przedstawiają się następująco

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Rachunek zysków i strat		
<i>Bieżący podatek dochodowy</i>	–	323
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	–	–
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	323
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>	(384)	(2 952)
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	12 616	(2 952)
Korekty dotyczące odroczonego podatku dochodowego z lat ubiegłych	–	–
Odpis aktualizujący wartość aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	(13 000)	–
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	(384)	(2 629)
<i>Odroczony podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów</i>	1 306	812
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	1 306	812
Obciążenie podatkowe wykazane innych całkowitych dochodach	1 306	812

W okresie objętym sprawozdaniem za 2019 rok Spółka nie składała do organów skarbowych korekt deklaracji podatkowych za wcześniejsze okresy sprawozdawcze.

15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Spółki za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku przedstawia się następująco:

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	(284 260)	6 931
Stawka podatku stosowana przez Spółkę	19%	19%
Podatek dochodowy wg stawki Spółki	(54 009)	1 317
Uzgodnienie podatku dochodowego z tytułu:		
Przychodów nie podlegających opodatkowaniu (-)	(157)	(2 081)
Kosztów trwale nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów (+)	19 461	1 785
Nierozpoznanego aktywa na podatek odroczonego od strat podatkowych (+)	21 864	1 806
Korekty obciążenia podatkowego za poprzednie okresy (+/-)	–	(323)
Odpis aktualizujący wartość odroczonego podatku dochodowego	13 000	–
Inne tytuły	225	125
Podatek dochodowy	384	2 629
Zastosowana średnia stawka podatkowa	0%	38%

15.3. Odroczonego podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2019 roku

Odroczonego podatek dochodowy wyliczony na dzień 31 grudnia 2019 roku wynika z następujących pozycji:

	Sprawozdanie z sytuacji finansowej		Sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
- od ulg inwestycyjnych	(1)	(2)	1	-
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(14 156)	(14 165)	9	1 577
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością aktywów wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	953	2 113	(1 160)	(873)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością pożyczek i należności	4 831	4 117	714	333
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością należności i rozliczeń międzyokresowych z tytułu wyceny umów o usługę	(25 228)	(28 506)	3 278	(3 818)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zapasów	2 275	1 954	321	(156)
- od rezerw bilansowych	18 978	11 248	7 730	(5 194)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	27	27	-	(1)
- od różnicy pomiędzy podatkową a bilansową wartością zobowiązań, rezerw i rozliczeń międzyokresowych z tytułu wyceny umów o usługę	58 353	39 418	18 935	8 336
- z tytułu straty podatkowej	-	16 178	(16 178)	(1 240)
- z tytułu korekty kosztów dotyczącej niezapłaconych faktur	3 536	3 856	(320)	(609)
- pozostałe	657	66	591	(495)
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazana w rachunku zysków i strat			12 616	(2 952)
Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazana w innych całkowitych dochodach			1 306	812
Odpis aktualizujący wartość odroczonego podatku dochodowego	(13 000)	-	(13 000)	-
	37 226	36 304	922	(2 140)
Aktywa/rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego, w tym:				
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	37 226	36 304		
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	-	-		

W okresie 12 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała spisania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 16 178 tysięcy złotych. Całkowita wartość straty podatkowej za lata 2015-2019, która nie została rozpoznana w podatku odroczonego wynosi 307 440 tysięcy złotych.

Spółka dokonała analizy odzyskiwalności składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na dzień 31 grudnia 2019 roku w oparciu o prognozy i budżety sporządzone na kolejne lata i na jej podstawie rozpoznała odpis aktualizujący wartość odroczonego podatku dochodowego w kwocie 13 milionów złotych.

16. Propozycja pokrycia straty za 2019 rok

Zarząd Spółki rekomenduje pokrycie straty netto w kwocie 284 644 tysiące złotych z przyszłych zysków Spółki.

17. Zysk/(strata) przypadający na jedną akcję

Zysk na akcję liczony jest według formuły zysk netto przypadający akcjonariuszom Spółki podzielony przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w danym okresie.

Przy wyliczeniu zarówno podstawowego jak i rozwodnionego zysku (straty) na akcję Spółka stosuje w liczniku kwotę zysku (straty) netto przypadającego akcjonariuszom RAFAKO S.A. tzn. nie występuje efekt rozwodniący wpływający na kwotę zysku (straty).

Kalkulację podstawowego oraz rozwodnionego zysku (straty) na akcję wraz z uzgodnieniem średniej ważonej rozwodnionej liczby akcji przedstawiono poniżej.

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	(284 644)	4 302
Zysk/(strata) z działalności zaniechanej	–	–
Zysk/(strata) netto	(284 644)	4 302
Zysk/(strata) netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia zysku na jedną akcję	(284 644)	4 302
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku/(straty) na jedną akcję	127 431 998	127 431 998
Wpływ rozwodnienia:	–	–
Opcje na akcje	–	–
Umarzalne akcje uprzywilejowane	–	–
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku/(straty) na jedną akcję	127 431 998	127 431 998
Zysk/(strata) na jedną akcję		
– podstawowy z zysku/(straty) za okres	(2,23)	0,03
– rozwodniony z zysku/(straty) za okres	(2,23)	0,03

Spółka nie prezentuje zysku/(straty) rozwodnionego na jedną akcję za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku, ponieważ nie posiada instrumentów finansowych powodujących rozwodnienie akcji.

18. Istotne pozycje wykazane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Zwiększenie stanu należności wykazane w rachunku przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019 roku w kwocie 14 900 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

- ze zwiększenia stanu należności handlowych w kwocie (59 460) tysięcy złotych,
- ze zwiększenia stanu należności budżetowych (w tym z tytułu podatku VAT) (1 157) tysięcy złotych,
- ze zwiększenia stanu udzielonych zaliczek w kwocie (4 022) tysiące złotych,
- ze zmniejszenia stanu należności z tytułu kaucji w kwocie 21 572 tysiące złotych,
- ze zwiększenia stanu należności z tytułu poręczeń w kwocie (5 972) tysiące złotych,
- ze zmniejszenia stanu pozostałych należności w kwocie 34 139 tysięcy złotych.

Dokładny opis zmian wartości kaucji i należności spornych w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku został zamieszczony w notce 29.

Zwiększenie stanu zobowiązań wykazane w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 171 729 tysięcy złotych wynikało przede wszystkim z następujących pozycji:

– zwiększenia stanu zobowiązań handlowych w kwocie	164 849 tysięcy złotych,
– zmniejszenia stanu zobowiązań z tytułu podatków i innych świadczeń	(11 300) tysięcy złotych,
– zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu rezerw na świadczenia emerytalne z wyłączeniem zysków/strat aktuarialnych	5 976 tysięcy złotych,
– zwiększenia stanu pozostałych zobowiązań w kwocie	12 204 tysiące złotych.

Zmiana stanu należności i zobowiązań z tytułu umów wykazana w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 67 385 tysięcy złotych wynikała przede wszystkim z następujących pozycji:

– zwiększenia stanu należności z tytułu wyceny umów	(8 403) tysiące złotych,
– zwiększenie stanu zobowiązań z tytułu wyceny umów o usługę w kwocie	75 788 tysięcy złotych.

Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych wykazana w rachunku przepływów pieniężnych w kwocie 30 583 tysiące złotych wynikała przede wszystkim z następujących pozycji:

– ze zwiększenia stanu rezerw na naprawy gwarancyjne w kwocie	2 034 tysiące złotych,
– ze zwiększenia stanu rezerw na straty na kontraktach w kwocie	34 920 tysięcy złotych,
– ze zmiany stanu rozliczeń międzyokresowych w kwocie	(6 083) tysiące złotych,
– ze zmiany stanu pozostałych rezerw	(288) tysięcy złotych.

Wartość przepływów środków pieniężnych z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych wykazana w kwocie 701 tysięcy złotych wynikała z zakupu rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 397 tysięcy złotych oraz wartości niematerialnych w kwocie 304 tysiące złotych.

19. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 50 pracowników na pełne etaty tworzą takie fundusze i dokonują okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego oraz odpisu dla emerytów i rencistów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Spółki, pożyczek udzielonych ich pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Aktywa Funduszu Spółki:		
Środki pieniężne ZFŚS	1 073	1 794
Pożyczki udzielone pracownikom spółek z funduszu	617	1 371
	456	423
Zobowiązania wobec ZFŚS	(1 356)	(1 705)
Saldo rozrachunków z funduszem	(283)	89
	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	2 088	635
	2 088	635

20. Rzeczowe aktywa trwałe

31 grudnia 2019 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	9 184	76 752	41 703	5 175	–	–	132 814
Korekta bilansu otwarcia wynikająca z wdrożenia MSSF 16	–	–	(476)	(4 156)	–	–	(4 632)
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	9 184	76 752	41 227	1 019	–	–	128 182
Nabycia	–	–	–	–	–	342	342
Zwiększenia z tytułu umów leasingu	–	–	–	–	–	–	–
Likwidacja/sprzedaż	–	–	(129)	(95)	–	–	(224)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	98	244	–	–	(342)	–
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego	–	–	–	–	–	–	–
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(2 690)	(4 747)	(290)	–	–	(7 727)
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych za okres sprawozdawczy	–	–	33	96	–	–	129
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	–	–	54	1 625	–	–	1 679
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2019 roku	9 184	74 160	36 682	2 355	–	–	122 381
Na dzień 1 stycznia 2019 roku							
Wartość brutto	9 184	108 390	113 055	10 838	2 466	–	243 933
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(31 638)	(71 352)	(5 663)	(2 466)	–	(111 119)
Wartość netto	9 184	76 752	41 703	5 175	–	–	132 814
Na dzień 31 grudnia 2019 roku							
Wartość brutto	9 184	108 487	111 920	7 680	2 454	–	239 725
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości**	–	(34 327)	(75 238)	(5 325)	(2 454)	–	(117 344)
Wartość netto	9 184	74 160	36 682	2 355	–	–	122 381

*środki trwałe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 32.1.

** wartość odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła 104 tysiące złotych (31 grudnia 2018 roku: 233 tysiące złotych)

31 grudnia 2018 roku	<i>Grunty</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Ogółem</i>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	9 232	79 329	46 303	5 495	–	5	140 364
Nabycia	–	–	–	–	–	669	669
Zwiększenia z tytułu umów leasingu	–	–	178	1 660	–	–	1 838
Likwidacja/sprzedaż	(48)	(5)	(45)	(395)	–	–	(493)
Transfery ze środków trwałych w budowie	–	57	617	–	–	(674)	–
Różnice kursowe z przeliczenia oddziału zagranicznego	–	–	(11)	–	–	–	(11)
Odpis amortyzacyjny za okres sprawozdawczy	–	(2 629)	(5 208)	(1 560)	–	–	(9 397)
Odpis aktualizujący wartość środków trwałych za okres sprawozdawczy	–	–	(51)	(113)	–	–	(164)
Pozostałe, w tym reklasyfikacja środków trwałych na/z aktywa przeznaczone do sprzedaży	–	–	(80)	88	–	–	8
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2018 roku	9 184	76 752	41 703	5 175	–	–	132 814
Na dzień 1 stycznia 2018 roku							
Wartość brutto	9 232	108 342	113 797	10 560	2 467	5	244 403
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(29 013)	(67 494)	(5 065)	(2 467)	–	(104 039)
Wartość netto	9 232	79 329	46 303	5 495	–	5	140 364
Na dzień 31 grudnia 2018 roku							
Wartość brutto	9 184	108 390	113 055	10 838	2 466	–	243 933
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(31 638)	(71 352)	(5 663)	(2 466)	–	(111 119)
Wartość netto	9 184	76 752	41 703	5 175	–	–	132 814

21. Leasing

21.1. Spółka jako leasingobiorca (od 2019 roku)

Wartość bilansowa aktywów będących przedmiotem umów leasingu ujmowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu prawa do użytkowania” i przedstawia się następująco:

Klasa aktywów bazowych	Wartość bilansowa prawa do użytkowania	Umorzenie prawa do użytkowania (narastająco)	Amortyzacja w okresie sprawozdawczym od 01.01. do 31.12.2019
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2019	
Grunty	134	115	115
Budynki i budowle	713	800	828
Maszyny i urządzenia	4 343	2 131	1 870
Środki transportu	3 226	1 087	737
Wartości niematerialne	108	6	6
Razem	8 524	4 139	3 556

Do najistotniejszych umów leasingu w trakcie realizacji w 2019 roku należy najem instalacji wychwytu CO₂ o wartości bilansowej prawa do użytkowania 5 037 tysięcy złotych na dzień ujęcia umowy najmu. Umowa leasingu została zawarta w dniu 8 marca 2018 roku na okres 2 lat, po upływie których Spółka ma prawo nabyć przedmiot leasingu na własność. Spółka jest zobowiązana ubezpieczyć aktywo bazowe oraz utrzymać je w określonym w umowie stanie.

Działalność leasingową Grupy można podsumować w następującej tabeli:

Klasa aktywów bazowych	Ilość praw do użytkowania	Pozostały okres leasingu (w latach)		Średni pozostały okres leasingu (w latach)	Ilość umów z opcją przedłużenia	Ilość umów z opcją nabycia	Ilość umów z opłatą zmienną uzależnioną od stawki	Ilość umów z opcją wcześniejszego zakończenia
		od	do					
Grunty	1	1,3	1,3	1,3	1	–	–	1
Budynki i budowle	15	0,1	1,3	0,6	14	–	–	13
Maszyny i urządzenia	5	0,2	4,8	1,3	2	3	–	5
Środki transportu	46	0,1	3,6	2,2	–	46	–	46
Wartości niematerialne	1	4,8	4,8	4,8	1	–	–	1

W 2019 roku Spółka nie zmieniła szacunków okresu trwania aktywnych umów.

Okres użytkowania tych środków jest zgodny z okresem trwania umów leasingowych i wynosi od 12 do 60 miesięcy. Spółka dokonuje odpisów amortyzacyjnych tych środków metodą liniową.

Pozostające do spłaty przyszłe minimalne opłaty leasingowe według stanu na dzień bilansowy wynoszą:

	<i>31 grudnia 2019</i>	
	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Wartość bieżąca opłat</i>
W okresie do 1 roku	4 167	4 037
W okresie od 1 do 5 lat	1 893	1 704
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	6 060	5 741
Minus koszty finansowe	(319)	–
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	5 741	5 741
Krótkoterminowe	4 037	4 037
Długoterminowe	1 704	1 704

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku koszty odsetkowe związane z leasingiem wynosiły 271 tysięcy złotych.

Spółka nie ujmuje zobowiązań od leasingów krótkoterminowych oraz leasingów, w odniesieniu do których bazy składnik aktywów ma niską wartość. Ponadto w wartości zobowiązań leasingowych nie ujmuje się warunkowych opłat leasingowych. W ciągu pierwszych 12 miesięcy 2019 roku koszty z tych tytułów wynosiły:

	<i>31 grudnia 2019</i>
Leasing krótkoterminowy	2 732
Leasing aktywów o niskiej wartości	–
Razem	2 732

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym nie ujęto żadnych kosztów z tytułu warunkowych opłat leasingowych oraz nie występują opłaty subleasingowe, ponieważ aktywa użytkowane są wyłącznie przez Spółkę.

21.2. Leasing finansowy (do 2018 roku)

Spółka jako leasingobiorca użytkowała rzeczowe aktywa trwałe na podstawie umów klasyfikowanych do końca 2018 roku jako leasing finansowy. Wartość bilansowa aktywów będących przedmiotem umów leasingu finansowego przedstawiała się następująco:

	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Ogółem</i>
Na dzień 1 stycznia 2018 roku			
Wartość brutto	559	7 209	7 768
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(168)	(2 678)	(2 846)
Wartość netto	391	4 531	4 922
Na dzień 31 grudnia 2018 roku			
Wartość brutto	738	6 621	7 359
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(261)	(2 466)	(2 727)
Wartość netto	477	4 155	4 632

Pozostające do spłaty przyszłe minimalne opłaty leasingowe według stanu na dzień bilansowy wynosiły:

	<i>31 grudnia 2018</i>	
	<i>Opłaty minimalne</i>	<i>Wartość bieżąca opłat</i>
W okresie do 1 roku	1 373	1 148
W okresie od 1 do 5 lat	1 376	1 223
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	2 749	2 371
Minus koszty finansowe	(378)	–
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	2 371	2 371
Krótkoterminowe	1 148	1 148
Długoterminowe	1 223	1 223

W 2018 roku nie ujęto żadnych kosztów z tytułu warunkowych opłat leasingowych oraz nie występują opłaty subleasingowe, ponieważ aktywa użytkowane są wyłącznie przez Spółkę.

22. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka wyodrębniła aktywa trwale o wartości 103 tysiące złotych (31 grudnia 2018: 163 tysiące złotych) jako przeznaczone do sprzedaży.

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży, w tym:		
urządzenia techniczne i maszyny	45	99
środki transportu	58	64
	103	163
	103	163

Większość aktywów przeznaczonych do zbycia została sprzedana w trakcie 2019 roku. Zgodnie z przewidywaniami Zarządu Spółki sprzedaż pozostałych aktywów nastąpi w trakcie 2020 roku.

23. Wartości niematerialne

	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2019 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2019 roku	1 774	7 565	29	9 368
Nabycia	–	–	304	304
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	137	(137)	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 379)	–	(1 379)
Na dzień 31 grudnia 2019 roku	1 774	6 323	196	8 293
Na dzień 1 stycznia 2019 roku				
Wartość brutto	1 774	26 681	29	28 484
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(19 116)	–	(19 116)
Wartość netto	1 774	7 565	29	9 368
Na dzień 31 grudnia 2019 roku				
Wartość brutto	1 774	26 818	196	28 788
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości**	–	(20 495)	–	(20 495)
Wartość netto	1 774	6 323	196	8 293
* wartości niematerialne stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 32.2				
** na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka nie posiadała wartości niematerialnych, które były objęte odpisem aktualizującym ich wartość				
	<i>Wartość firmy</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Wartości niematerialne w trakcie realizacji</i>	<i>Ogółem</i>
31 grudnia 2018 roku				
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2018 roku	1 774	8 041	698	10 513
Nabycia	–	–	362	362
Transfery z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	–	1 031	(1 031)	–
Odpis amortyzacyjny za rok obrotowy	–	(1 507)	–	(1 507)
Na dzień 31 grudnia 2018 roku	1 774	7 565	29	9 368
Na dzień 1 stycznia 2018 roku				
Wartość brutto	1 774	25 757	698	28 229
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(17 716)	–	(17 716)
Wartość netto	1 774	8 041	698	10 513
Na dzień 31 grudnia 2018 roku				
Wartość brutto	1 774	26 681	29	28 484
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	–	(19 116)	–	(19 116)
Wartość netto	1 774	7 565	29	9 368

W skład wartości niematerialnych wchodzi patenty, licencje i oprogramowanie. Wartości niematerialne, które nie zostały do dnia bilansowego oddane do użytkowania prezentowane są w pozycji „Wartości niematerialne w trakcie realizacji”.

Największą pozycję stanowi licencja na kotły nadkrytyczne typu BENSON, której wartość bilansowa na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 2 417 tysięcy złotych (31 grudnia 2018: 2 685 tysięcy złotych); pozostały od dnia 31 grudnia 2019 roku okres amortyzacji licencji wynosi 9 lat.

Wartość firmy

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka prezentuje wartość firmy w kwocie 1 774 tysiące złotych, wynikającą:

- z przejęcia kontroli nad zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa PBG AVATIA sp. z o.o. przez RAFAKO S.A., Spółka prezentuje wartość firmy w kwocie 1 398 tysięcy złotych;
- z rozliczenia przeprowadzonej przez RAFAKO S.A. w 2007 roku transakcji nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa od Wyrskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych „NOMA INDUSTRY” Sp. z o.o. w upadłości w kwocie 376 tysięcy złotych.

Test na utratę wartości firmy

Na koniec okresu sprawozdawczego Spółka przeprowadziła test na utratę wartości firmy z przejęcia kontroli nad zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa PBG AVATIA sp. z o.o. przez RAFAKO S.A. Test został przeprowadzony w oparciu o bieżącą wartość szacowanych przepływów pieniężnych przypisanych do odrębnego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, jakim jest departament informatyczny, na podstawie pięcioletnich prognoz oraz oszacowanej wartości rezydualnej. Do wyliczeń przyjęto średnioważony koszt kapitału (WACC) na poziomie 6,96%. Na podstawie wyników przeprowadzonego testu nie stwierdzono konieczności dokonania odpisu wartości firmy.

Prace rozwojowe

Spółka w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku nie poniosła kosztów prac rozwojowych, które podlegałyby aktywowaniu do wartości niematerialnych.

24. Utrata wartości aktywów

Test na dzień 31 grudnia 2019 roku przeprowadzono w oparciu o metodykę przeprowadzania wyceny wartości odzyskiwalnej zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów”. Wycena została wykonana metodą zdyskontowanych przyszłych strumieni pieniężnych (DCF). Prognozowany przepływ przyjęty do wartości rezydualnej został wyliczony w oparciu o NOPLAT (zysk operacyjny po opodatkowaniu – Net Operating Profit Less Adjusted Taxes) oraz skorygowane założenia w zakresie nakładów inwestycyjnych i amortyzacji oraz nakładów na kapitał obrotowy. W przypadku nakładów inwestycyjnych przyjęto, że w okresie rezydualnym będą one co najmniej równe prognozowanej amortyzacji. W przypadku nakładów na kapitał obrotowy netto, ich wysokość jest zależna od przyjętej stopy wzrostu FCF (Free Cash Flow to Firm) w okresie rezydualnym dla konkretnego testowanego ośrodka, przy czym dynamika nakładów jest nie niższa niż przyjęta stopa wzrostu g. Przedmiotową procedurę wyceny wartości odzyskiwalnej CGU dokonano w oparciu o przepływy pieniężne dostępne dla właścicieli i wierzycieli (FCFF) oraz lewarowany koszt kapitału (WACC).

W wyliczeniach dotyczących testu przyjęto następujące założenia:

Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych przygotowano w oparciu o 4 – letni horyzont prognozy na lata 2020-2023.

Dla wyliczenia przyszłych wartości strumieni pieniężnych w prognozie założono stopę dyskonta odzwierciedlającą średnioważony koszt kapitału przed opodatkowaniem. Poszczególne elementy ustalono w następujący sposób:

- Stopę oprocentowania papierów wartościowych wolnych od ryzyka przyjęto na poziomie średniej rocznej stopy zwrotu 10-letnich obligacji Stanów Zjednoczonych na bazie danych dla rynku wtórnego, wynoszącej 0,662% w skali roku.
- Jako bazę do wyliczenia współczynnika Beta przyjęto wyliczenia A. Damodarana dotyczące współczynników Beta „nielewarowanych” oraz strukturę długów dla rynku „West Europe” z sektorów „Engineering/Construction” równe odpowiednio 0,7045 oraz 44,0%. Stosując niniejsze parametry współczynnik Beta lewarowany w kalkulacji DCF został ustalony na poziomie 1,153.

- Premia za ryzyko rynkowe została przyjęta na podstawie wyliczeń A. Damodarana dla rynku polskiego w wysokości 6,04%.
- Premia za wielkość ustalona została na poziomie 3,3% i wynika to z danych rynkowych dotyczących polskiego rynku kapitałowego opublikowanych dotyczących IV kwartału 2019 roku, które zostały opublikowane przez Financial Craft. Poziom premii za wielkość na poziomie 3,3% definiują polskie spółki notowane na GPW w Warszawie, dla których kapitalizacja rynkowa mieści się w przedziale 42 – 80 mln PLN.
- Oszacowano dodatkową premię za ryzyko specyficzne Spółki na poziomie 3% (1% ryzyko rynkowe (zmienność rynku), 1% ryzyko realizacji prognoz (częściowy brak realizacji założeń) oraz 1% zmiana w zakresie wymagań energetycznych – odejście od konwencjonalnych źródeł energii (strategia Rafako zakłada zmianę podstawowych źródeł przychodów pochodzących z kontraktów dla Klientów opierających się na technologii wykorzystania węgla kamiennego na rzecz kontraktów o innej specyfice, głównie rynku gazu ziemnego).

Na podstawie powyższych założeń ustalono, że średni ważony koszt kapitału WACC wynosi 11,02%

Na podstawie powyższych założeń oszacowano wartość odzyskiwalną aktywów na poziomie 237 643 tysiące złotych. Test nie wykazał konieczności utworzenia odpisu aktualizującego wartość aktywów Spółki na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Połączenia jednostek gospodarczych

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku Spółka nie łączyła się z innymi jednostkami gospodarczymi.

25. Akcje/udziały w jednostkach zależnych oraz pozostałych jednostkach

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Akcje/udziały w spółkach zależnych notowanych na giełdzie	–	–
Akcje/udziały w spółkach zależnych nienotowanych na giełdzie	29 814	35 132
Akcje/udziały w pozostałych spółkach notowanych na giełdzie	120	160
Akcje/udziały w pozostałych spółkach nienotowanych na giełdzie	1 376	1 228
	31 310	36 520

* akcje/udziały stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w notcie 32.3

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała zakupu 1 udziału w spółce InnoEnergy Central Europe Sp. z o.o. w kwocie 147 tysięcy złotych. Dodatkowo w okresie 12 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała utworzenia nowej spółki zależnej RAFAKO EBUS Sp. z o.o., która została zarejestrowana w KRS w dniu 9 sierpnia 2019 roku pod numerem 0000798943. Wartość nabytych udziałów w utworzonej spółce wynosi 5 tysięcy złotych.

25.1. Odpisy aktualizujące wartość akcji/udziałów

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018
Stan na początek okresu	(4 975)	(4 973)
- utworzenie odpisu aktualizującego	(5 370)	(92)
- rozwiązanie odpisu aktualizującego	7	61
- wykorzystanie odpisu aktualizującego	–	29
Stan na koniec okresu	(10 338)	(4 975)

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała utworzenia odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce zależnej RAFAKO Engineering Sp. z o.o. w kwocie 5 323 tysiące złotych. Przyczyną utworzenia odpisu jest zagrożenie kontynuacji działalności spółki zależnej.

26. Pozostałe należności długoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Należności finansowe		
Kaucje	380	233
Pozostałe należności długoterminowe	42 336	4 991
	42 716	5 224
Należności długoterminowe ogółem (netto)	42 716	5 224

27. Pozostałe aktywa finansowe długoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Należności z tytułu poręczeń udzielonym wobec jednostkom powiązanych	28 148	22 176
Obligacje długoterminowe	–	14 066
	28 148	36 242
	28 148	36 242

27.1. Należności z tytułu poręczeń udzielonym jednostkom powiązanych

W 2015 roku Spółka zawarła umowę poręczenia, na mocy której nieodwołanie i bezwarunkowo poręczyła za należyte wykonanie wszelkich zobowiązań jednostki zależnej związanych z realizacją kontraktu „Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”. Zapisy umowy przewidują odroczony termin płatności należności z tytułu umowy, który został określony na 31 marca 2021 roku. Przychody z tytułu umowy poręczenia są ujmowane w wartości godziwej zapłaty z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

27.2. Obligacje

W dniu 9 listopada 2016 roku PBG S.A. w restrukturyzacji, w związku z zawarciem aneksów do dokumentacji restrukturyzacyjnej, poinformowała o rozpoczęciu procedury emisji obligacji, których nabycie zostało następnie zaoferowane wierzycielom zaspokajającym przez PBG S.A. zgodnie z Układem, w tym spółce RAFAKO S.A. (Obligacje).

W konsekwencji powyższego, w dniu 20 stycznia 2017 roku Spółka złożyła oświadczenie o przyjęciu skierowanych do niej propozycji nabycia Obligacji spółki PBG S.A. w restrukturyzacji emitowanych w ramach ośmiu serii od B1 do I1 (tak zwana Druga Emisja Obligacji PBG S.A.). Łącznie RAFAKO S.A. objęła 388 492 sztuk Obligacji o łącznej wartości nominalnej w wysokości 38 849 200,00 złotych. Objęcie wskazanych Obligacji nastąpiło w drodze potrącenia wierzytelności RAFAKO S.A. wynikających z układu PBG S.A. w restrukturyzacji z ceną emisyjną Obligacji.

W dniu 9 lutego 2017 roku nastąpił przydział Obligacji na rzecz RAFAKO S.A. Do końca 2019 roku jednostka dominująca PBG S.A., dokonała wykupu obligacji serii B1, C1, D1, E1 i F1 obligacji o łącznej wartości 11 026 800 złotych.

W dniu 19 grudnia 2019 roku PBG S.A. złożyła wniosek o otwarcie postępowania sanacyjnego dla Spółki oraz uchylenie układu zawartego z wierzycielami w dniu 5 sierpnia 2015 roku. W dniu 9 stycznia 2020 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w Poznaniu układ z wierzycielami został uchylony. W dniu 12 lutego 2020 roku zostało otwarte postępowanie sanacyjne wobec spółki PBG S.A. w restrukturyzacji.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie zostały wykupione obligacje PBG S.A. w restrukturyzacji następujących serii:

Data Wykupu	30.06.2019	31.12.2019	30.06.2020
Serie	G, G1 i G3	H, H1 i H3	I, I1 i I3
Wartość wykupywanych Obligacji	61 934 800 zł	46 875 600 zł	238 445 700 zł
w tym Obligacje objęte przez RAFAKO S.A.	4 996 100 zł	3 781 300 zł	19 045 000 zł

Obligacje wyemitowane przez PBG S.A. zgodnie z warunkami emisji były i są obligacjami zabezpieczonymi w rozumieniu Ustawy z dnia 15 stycznia 2015 roku o obligacjach. Obligacje PBG S.A. są zabezpieczone przede wszystkim zastawem rejestrowym na 42 466 000 sztuk zdematerializowanych akcji RAFAKO S.A. (co stanowi obecnie 33,2% kapitału RAFAKO S.A.), hipotekami na nieruchomościach Grupy PBG, zastawami rejestrowymi na innych wybranych aktywach Grupy PBG, w tym akcjach i udziałach wybranych spółek z Grupy PBG (w tym spółki PBG oil and gas Sp. z o.o.), poręczeniami oraz oświadczeniami o poddaniu się egzekucji do łącznej kwoty zabezpieczenia w wysokości 1 065 000 000,00 złotych.

Pomimo, że na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego pozostałe do wykupu Obligacje spółki PBG S.A. (o łącznej wartości: 353,3 milionów złotych) zabezpieczone były wyżej wskazanymi zabezpieczeniami, w ocenie Zarządu ustanowione zabezpieczenie w korespondencji z łączną kwotą zobowiązań z tytułu wskazanych Obligacji oraz pozostałych zobowiązań powstałych w toku działalności spółki PBG S.A. w restrukturyzacji nie jest wystarczające, aby uznać, że należność jest realizowalna.

W związku ze zmianą stanowiska Zarządu Spółki w kwestii realizowalności należności z tytułu obligacji spółki PBG S.A. w restrukturyzacji, na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała utworzenia odpisu aktualizującego na całą wartość posiadanych obligacji.

	<i>obligacje seria G1</i>	<i>obligacje seria H1</i>	<i>obligacje seria I1</i>	<i>RAZEM</i>
Wysokość raty na dzień spłaty	4 996	3 781	19 045	33 190
Stopa dyskontowa	22,41%	22,41%	22,41%	–
Wartość netto na 01.01.2019	4 519	3 089	14 066	21 674
Spłata obligacji w okresie	–	–	–	–
Utworzenie odpisu aktualizującego	(4 519)	(3 089)	(14 066)	(21 674)
Wartość netto na 31.12.2019	–	–	–	–

	<i>obligacje seria E1</i>	<i>obligacje seria F1</i>	<i>obligacje seria G1</i>	<i>obligacje seria H1</i>	<i>obligacje seria I1</i>	<i>RAZEM</i>
Wysokość raty na dzień spłaty	4 139	1 229	4 996	3 781	19 045	33 190
Stopa dyskontowa*	22,43%	22,43%	22,43%	22,43%	22,43%	–
Wartość netto na 01.01.2018	3 743	1 004	3 691	2 523	11 486	22 447
Spłata obligacji w okresie	(4 139)	(1 229)	–	–	–	(5 368)
Zmiana wartości dyskonta w okresie	396	225	828	566	2 580	4 595
Wartość netto na 31.12.2018	–	–	4 519	3 089	14 066	21 674
Stopa dyskontowa	22,41%	22,41%	22,41%	22,41%	22,41%	–

* stopa dyskontowa uwzględnia także wysokość ryzyka z tytułu upadłości jednostki powiązanej

28. Zapasy

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Materiały (według wartości netto możliwej do uzyskania)	27 205	29 391
Według ceny nabycia	39 179	39 678
Według wartości netto możliwej do uzyskania	27 205	29 391
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	27 205	29 391

* zapasy stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki na dzień bilansowy zostały zaprezentowane w nocie 32.4

28.1. Odpisy aktualizujące wartość zapasów

	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019	Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018
Stan na początek okresu	(10 287)	(11 105)
- utworzenie odpisu aktualizującego	(2 096)	(464)
- rozwiązanie odpisu aktualizującego	90	384
- wykorzystanie odpisu aktualizującego	319	898
Stan na koniec okresu	<u>(11 974)</u>	<u>(10 287)</u>

29. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności krótkoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Należności finansowe		
Należności z tytułu dostaw i usług	207 730	198 667
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług (-)	(5 679)	(18 731)
Należności z tytułu dostaw i usług netto	<u>202 051</u>	<u>179 936</u>
Należności ze sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	-	252
Kaucje	66 736	88 455
Należności sporne dochodzone na drodze sądowej*	31 896	25 869
Inne należności finansowe	10 489	10 483
Odpis aktualizujący wartość należności finansowych (-)	(33 648)	(24 189)
Należności finansowe ogółem (netto)	<u>277 524</u>	<u>280 806</u>
Należności niefinansowe		
Należności z tytułu przedpłat i udzielonych zaliczek	103 395	99 373
Należności budżetowe	11 058	9 901
Inne należności niefinansowe	11 280	5 664
Odpis aktualizujący wartość należności niefinansowych (-)	(39 430)	(3 100)
Należności niefinansowe ogółem (netto)	<u>86 303</u>	<u>111 838</u>
Należności krótkoterminowe ogółem (netto)	<u>363 827</u>	<u>392 644</u>

*Spółka objęła należność odpisem aktualizującym w kwocie odpowiadającej szacowanemu poziomowi ryzyka nierealizowalności tej należności, szczegółowy opis należności spornych został zaprezentowany w nocie 42.2 niniejszego sprawozdania finansowego

Należności budżetowe obejmują przede wszystkim należności z tytułu podatku VAT zarówno krajowego, jak i zagranicznego.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 30-dniowy termin płatności. Jednakże, dla niektórych kontrahentów okres spłaty należności ustalany na podstawie indywidualnych umów zawiera się w przedziale od 1 do 3 miesięcy.

Spółka posiada politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem na nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych.

Wartość bilansowa należności z tytułu dostaw i usług uznawana jest przez Spółkę za rozsądne przybliżenie wartości godziwej.

Należności handlowe krótkoterminowe wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2019 roku w kwocie 202 051 tysięcy złotych dotyczą kontraktów handlowych z krajowymi oraz zagranicznymi kontrahentami.

Kaucje wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2019 roku w kwocie 66 736 tysięcy złotych, dotyczą głównie projektów realizowanych w obszarach:

- budowy bloku parowego opalanego węglem w kwocie 17 242 tysiące złotych,
- instalacji katalitycznego odazotowania spalin w kwocie 8 776 tysięcy złotych,
- budowy bloku energetycznego opalanego gazem koksowniczym w kwocie 7 160 tysięcy złotych,
- wykonania części ciśnieniowych kotła do spalarni w kwocie 5 719 tysięcy złotych.

Zmiana stanu kaucji zanotowana w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku wynikała przede wszystkim z wpłaty kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na budowę bloku energetycznego opalanego gazem koksowniczym w kwocie 7 109 tysięcy złotych, ze zwrotu kaucji pieniężnej związanej z realizacją umów na modernizację instalacji odsiarczania spalin w kwocie 11 168 tysięcy złotych oraz ze zwrotu kaucji pieniężnej związanej z realizacją umowy na budowę gazociągu w kwocie 15 362 tysięcy złotych.

Istotną pozycję wykazaną w pozostałych należnościach stanowią zaliczki, które na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiły 103 395 tysięcy złotych, w tym:

- zaliczka na poczet realizacji umowy na budowę zbiorników paliwa w kwocie 44 740 tysięcy złotych,
- zaliczka związana z realizacją umowy na wyspę biomasową w kwocie 15 994 tysiące złotych,
- zaliczka związana z realizacją umowy na budowę gazociągu w kwocie 11 549 tysięcy złotych,
- zaliczka związana z realizacją umowy na budowę zbiornika LNG w kwocie 6 450 tysięcy złotych.

29.1. Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych oraz pozostałych należności

Spółka dokonała oceny należności pod kątem utraty ich wartości zgodnie ze stosowaną polityką rachunkowości, opisaną w notcie 0 niniejszego sprawozdania finansowego. Odpisy aktualizujące wartość należności, które w 2019 roku zostały ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów wyniosły:

- w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług – rozwiązanie/wykorzystanie odpisów w kwocie 13 052 tysiące złotych (2018 rok: utworzenie odpisów w kwocie 1 007 tysięcy złotych),
- w odniesieniu do pozostałych pozycji należności finansowych długoterminowych i krótkoterminowych - utworzenie odpisów aktualizujących w kwocie 45 789 tysięcy złotych (2018 rok: rozwiązanie odpisów aktualizujących w kwocie 323 tysiące złotych).

Zmiany wartości odpisów aktualizujących wartość należności w okresie objętym sprawozdaniem finansowym prezentują poniższe tabele.

Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, dla należności z tytułu dostaw i usług Spółka stosuje uproszczone podejście zakładające kalkulację odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych dla całego okresu życia instrumentu.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Stan na początek okresu	(18 731)	(14 945)
Korekta bilansu otwarcia	–	(2 779)
Stan na początek okresu po korekcie	(18 731)	(17 724)
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	(3 323)	(1 082)
Odpisy odwrócone ujęte jako przychód w okresie (-)	3 085	75
Odpisy wykorzystane (-)	13 290	–
Stan na koniec okresu	(5 679)	(18 731)

Odpisy aktualizujące wartość pozostałych pozycji należności finansowych (tj. poza należnościami z tytułu dostaw i usług) długoterminowych i krótkoterminowych.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Stan na początek okresu	(27 289)	(18 210)
Korekta bilansu otwarcia	–	(9 402)
Stan na początek okresu po korekcie	(27 289)	(27 612)
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	(46 312)	(615)
- 12-miesięczne oczekiwane straty	(709)	(615)
- znaczący wzrost ryzyka kredytowego, ale brak utraty wartości	–	–
- aktywa dotknięte utratą wartości*	(45 603)	–
Odpisy odwrócone ujęte jako przychód w okresie (-)	523	345
- 12-miesięczne oczekiwane straty	523	345
Odpisy wykorzystane (-)	–	593
- 12-miesięczne oczekiwane straty	–	–
- znaczący wzrost ryzyka kredytowego, ale brak utraty wartości	–	–
- aktywa dotknięte utratą wartości	–	593
Stan na koniec okresu	(73 078)	(27 289)

*w okresie 12 miesięcy 2019 roku Spółka dokonała utworzenia odpisów aktualizujących wartość należności finansowych oraz niefinansowych od jednostki dominującej PBG S.A. w restrukturyzacji, w tym: odpisy aktualizujące wartość udzielonych zaliczek w kwocie 29 177 tysięcy złotych oraz odpis aktualizujący wartość należności z tytułu odpowiedzialności solidarnej w kwocie 6 881 tysięcy złotych. Ponadto Spółka dokonała utworzenia odpisu aktualizującego wartość należności spornych od kontrahenta zagranicznego w kwocie 9 545 tysięcy złotych.

30. Rozliczenia międzyokresowe krótkoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Koszty gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych	4 778	3 572
Koszty związane z doprowadzeniem do zawarcia umów z klientami	–	2 938
Nakłady na prace rozwojowe eBus	13 436	6 174
Pozostałe koszty	2 377	2 617
Rozliczenia międzyokresowe	20 591	15 301

W 2017 roku RAFAKO S.A., w ramach poszerzania oferty produktowej, rozpoczęła budowę prototypu pierwszego polskiego zero-emisyjnego autobusu elektrycznego z baterią pod podwoziem. Szczegółowe informacje dotyczące realizacji i planów związanych z projektem eBus zostały przedstawione w punkcie III.5. sprawozdania z działalności Spółki za 2019 rok.

31. Aktywa finansowe krótkoterminowe

31.1. Pozostałe aktywa finansowe krótkoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Inne aktywa finansowe krótkoterminowe, w tym:	–	7 608
Zaliczka na poczet nabycia prawa do pożyczki	10 400	10 400
Odpis aktualizujący wartość zaliczki na poczet nabycia prawa do pożyczki	(10 400)	(10 400)
Obligacje krótkoterminowe	–	7 608
	–	7 608
	–	7 608

* szczegółowy opis dotyczący obligacji został zamieszczony w nocie 27.2

31.2. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne w banku i w kasie	21 089	5 386
Lokaty krótkoterminowe do 3 miesięcy, w tym:	2 828	18
- stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	–	–
	23 917	5 404
	23 917	5 404

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe, klasyfikowane jako środki pieniężne, są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych z bankiem stóp procentowych.

Spółka posiada środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, do których zalicza otrzymane w ramach przyznanych dotacji środki pieniężne ulokowane na wyodrębnionych rachunkach bankowych, które Spółka może wykorzystywać do uregulowania zobowiązań wynikających z realizowanych projektów.

32. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań Spółki

32.1. Zabezpieczenia ustanowione na środkach trwałych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartość środków trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wynosiła 122 376 tysięcy złotych. Środki trwałe zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiona hipoteka na łączną kwotę do 300 milionów złotych na nieruchomościach, których RAFAKO S.A. jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym z wyłączeniem nieruchomości mieszkalnych oraz zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK, PKO BP, mBanku i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki trwałe zabezpieczone hipoteką, w tym:	83 094	85 754
grunty	9 162	9 162
budynki i budowle	73 932	76 592
Środki trwałe, na których ustanowiono zastaw rejestrowy, w tym:	39 282	42 640
urządzenia techniczne i maszyny	36 880	41 400
środki transportu	2 402	1 200
	122 376*	128 394*

*wykazane kwoty obejmują środki trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży w kwocie 103 tysiące złotych (31 grudnia 2018: 163 tysięcy złotych), zaprezentowane w nocie 22

32.2. Zabezpieczenia ustanowione na wartościach niematerialnych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku wartości niematerialne o wartości 8 097 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2018: 9 339 tysięcy złotych). Wartości niematerialne zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK, PKO BP, mBanku i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

32.3. Zabezpieczenia ustanowione na akcjach/udziałach

Na dzień 31 grudnia 2019 roku akcje/udziały w spółkach o wartości bilansowej 31 310 tysięcy złotych (31 grudnia 2018: 36 520 tysięcy złotych) zabezpieczają zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK, PKO BP, mBanku i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

Zmniejszenie wartości akcji/udziałów w okresie 12 miesięcy 2019 roku w porównaniu do okresu porównawczego roku poprzedniego związane jest z utworzeniem odpisów aktualizujących wartość udziałów w spółce zależnej, co zostało szerzej opisane w nocie 25.1.

32.4. Zabezpieczenia ustanowione na zapasach

Na dzień 31 grudnia 2019 roku zapasy o wartości bilansowej 27 205 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie zobowiązań Spółki (31 grudnia 2018: 29 391 tysięcy złotych). Zapasy stanowią zabezpieczenie zobowiązania z tytułu zawartej z PKO BP S.A. Umowy Limitu Kredytowego Wielocelowego (ustanowiony zastaw rejestrowy pierwszorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw) oraz wierzytelności BGK, PKO BP, mBanku i PZU wobec RAFAKO S.A. na podstawie Umowy Poręczenia zawartej w celu zabezpieczenia zobowiązań E003B7 Sp. z o.o. powstałych w związku z Umową o Udzielenie Gwarancji wystawionych na rzecz Nowe Jaworzno Grupa TAURON Sp. z o.o. w związku z realizacją Projektu Jaworzno III 910 MW (ustanowiony zastaw rejestrowy drugorzędny na zbiorze rzeczy ruchomych i praw).

32.5. Zabezpieczenia ustanowione na należnościach handlowych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku należności z tytułu dostaw, robót i usług o wartości bilansowej 21 499 tysięcy złotych stanowiły zabezpieczenie udzielonych gwarancji oraz kredytów i pożyczek (31 grudnia 2018 roku: 20 170 tysięcy złotych).

33. Kapitał własny

33.1. Kapitał podstawowy

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku kapitał podstawowy RAFAKO S.A. nie uległ zmianie i na dzień 31 grudnia 2019 roku jego wartość wynosiła 254 864 tysiące złotych.

<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Liczba akcji w szt.</i>	<i>Wartość akcji w tys. zł</i>
Akcje serii A	900 000	1 800
Akcje serii B	2 100 000	4 200
Akcje serii C	300 000	600
Akcje serii D	1 200 000	2 400
Akcje serii E	1 500 000	3 000
Akcje serii F	3 000 000	6 000
Akcje serii G	330 000	660
Akcje serii H	8 070 000	16 140
Akcje serii I	52 200 000	104 400
Akcje serii J	15 331 998	30 664
Akcje serii K	42 500 000	85 000
	127 431 998	254 864

W związku z emisją obligacji przez PBG S.A. w 2016 roku, głównego akcjonariusza Spółki, na akcjach RAFAKO S.A. należących bezpośrednio do PBG S.A. (7 665 999 akcji), jak i pośrednio poprzez spółkę zależną od PBG S.A. w restrukturyzacji - Multaros Trading Company Limited (34 800 001 akcji) został ustanowiony zastaw rejestrowy na rzecz obligatariuszy PBG S.A. w restrukturyzacji.

33.2. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2,00 złote i zostały objęte w zamian za wkłady pieniężne.

33.3. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

33.4. Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku, kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej nie uległ zmianie i na dzień 31 grudnia 2019 roku kapitał ten wyniósł 165 119 tysięcy złotych.

33.5. Wypłacone dywidendy

W okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2019 roku oraz do dnia publikacji niniejszego sprawozdania finansowego Spółka nie wypłacała dywidendy, a Zarząd nie zadeklarował jej wypłaty.

33.6. Zarządzanie kapitałem

Zarządzanie kapitałem przez Spółkę mające na celu zapewnienie możliwie wysokiego poziomu bezpieczeństwa działalności operacyjnej przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów pozyskiwania źródeł finansowania. Zabezpieczenie stabilnego rozwoju Spółki wymaga utrzymywania odpowiedniej relacji pomiędzy własnym i obcymi kapitałami oraz efektywnego zarządzania nadwyżkami finansowymi. Spółka analizuje strukturę kapitału poprzez wskaźnik kapitalizacji (udział kapitału własnego w sumie bilansowej).

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Udział zadłużenia w kapitale własnym		
Kapitał własny	104 529	394 426
Kapitał obcy (kredyty bankowe oraz otrzymane pożyczki)	112 021	100 831
Suma bilansowa	932 588	917 735
Wskaźnik kapitalizacji (kapitał własny/suma bilansowa)	0,11	0,43
Źródła finansowania ogółem		
Kapitał własny	104 529	394 426
Kapitał obcy (kredyty bankowe oraz otrzymane pożyczki)	112 021	100 831
Leasing	5 741	2 371
Wskaźnik kapitału do źródeł finansowania ogółem	0,89	3,82
EBITDA		
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(250 395)	3 703
Amortyzacja	12 659	10 904
EBITDA	(237 736)	14 607
Dług		
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	112 021	100 831
Leasing	5 741	2 371
Wskaźnik długu do EBITDA	(0,50)	7,07

34. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. na koniec okresu sprawozdawczego

Wykaz akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A. na dzień 31 grudnia 2019 roku został zaprezentowany w poniższej tabeli:

<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Liczba akcji (w sztukach)</i>	<i>Liczba głosów wynikających z posiadanych akcji</i>	<i>Udział w kapitale zakładowym</i>	<i>Procentowy udział w ogólnej liczbie głosów na WZA</i>
PBG S.A., Multaros Trading Company Ltd. oraz Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych zgodnie z porozumieniem z dnia 24 października 2017 r. o którym mowa w art. 87 ust. 1 pkt 6) Ustawy o Ofercie Publicznej(*), w tym:				
- PBG S.A.(*)	55 081 769	55 081 769	43,22%	43,22%
- Multaros Trading Company Limited (spółka zależna od PBG S.A.)(*)(***)	7 665 999	7 665 999	6,02%	6,02%
- Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych zarządzany przez PFR TFI S.A. (**)	34 800 001	34 800 001	27,31%	27,31%
Pozostali	12 615 769	12 615 769	9,90%	9,90%
	72 350 229	72 350 229	56,78%	56,78%

(*) stan akcji na podstawie zawiadomienia od PBG i Multaros z dnia 28 grudnia 2017 roku.

(**) stan akcji na podstawie zawiadomienia Funduszu Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych z dnia 3 stycznia 2018 roku,

(***) Multaros Trading Company Ltd. jest spółką zależną PBG S.A. w związku z czym spółka RAFAKO S.A. („Spółka”) jest pośrednio kontrolowana przez PBG, która posiada łącznie, bezpośrednio i pośrednio, 42.466.000 akcji Spółki stanowiących 33,32% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do wykonywania 33,32% głosów ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki.

35. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	Zabezpieczenie	Inne	Waluta	Efektywna stopa procentowa	Termin spłaty	Zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek	
						31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Kredyty krótkoterminowe:							
PKO BP S.A.	wksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów i zastaw finansowy na rachunku cesyjnym*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa, kaucja gotówkowa	kredyt odnawialny w rachunku bieżącym do kwoty 70 milionów złotych***	PLN	WIBOR 1M + marża	30.06.2020****	69 569	60 081
PKO BP S.A.	wksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów i zastaw finansowy na rachunku cesyjnym*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa, kaucja gotówkowa	kredyt obrotowy odnawialny w rachunku kredytowym do kwoty 44 milionów złotych	PLN/ EUR	WIBOR 1M lub EURIBOR 1M + marża	30.06.2020****	34 149	40 750
PKO BP S.A.	wksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową, przelew wierzytelności z kontraktów i zastaw finansowy na rachunku cesyjnym*, klauzula potrącenia wierzytelności z rachunków RAFAKO S.A., hipoteka**, oświadczenie o poddaniu się egzekucji, zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych i praw stanowiących całość gospodarczą przedsiębiorstwa, kaucja gotówkowa	kredyt obrotowy odnawialny z przeznaczeniem na pokrycie zobowiązań z tytułu wypłat dokonanych w ramach gwarancji bankowych	PLN	WIBOR 1M + marża	30.06.2020****	8 303	–
						112 021	100 831

* zabezpieczenie udzielonego kredytu stanowią należności z kontaktów realizowanych przez Spółkę;

** na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka ustanowiła hipotekę na nieruchomościach Spółki (za wyjątkiem mieszkań i budynków mieszkalnych) na łączną kwotę do 300 milionów złotych, która ma stanowić dodatkowe zabezpieczenie udzielonego przez bank PKO BP S.A. kredytu;

*** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy limitu kredytowego wielocelowego podpisanego dnia 28 czerwca 2019 roku, limit udzielony został do kwoty 200 mln złotych, w tym limit kredytu w rachunku bieżącym: do kwoty 70 milionów złotych do dnia 31 stycznia 2020 roku, a od dnia 1 lutego 2020 roku do kwoty 50 milionów złotych i kredytu obrotowego do kwoty 44 milionów złotych.

**** na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, zgodnie z aneksem do umowy limitu kredytowego wielocelowego podpisanego dnia 28 czerwca 2019 roku, termin wykorzystania i spłaty kredytu przedłużono do dnia 30 czerwca 2020 roku.

Spółka przewiduje przedłużenie umowy kredytowej na kolejne okresy. Sytuację kredytową Spółki należy analizować w powiązaniu z treścią noty 7 dotyczącej kontynuacji działalności Spółki.

36. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

36.1. Świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz inne świadczenia

Na podstawie prognozy wyceny dokonanej na koniec okresu obrachunkowego przez profesjonalną firmę aktuarialną Spółka tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych oraz ZFŚS. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego zawarto w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Na dzień 1 stycznia	26 097	23 185
Koszty odsetek	730	741
Koszty bieżącego zatrudnienia	654	540
(Zyski)/straty aktuarialne	6 877	4 275
Wypłacone świadczenia	(2 564)	(2 644)
	31 794	26 097
Koniec okresu	29 329	23 482
Rezerwy długoterminowe	2 465	2 617
Rezerwy krótkoterminowe		

Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień i zakładane w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Stopa dyskontowa (%)	1,9	2,8
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)*	-	-
Wskaźnik rotacji pracowników	7,5	7,5
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)**	2	2

* Brak danych w raporcie aktuarusza
** 2% w roku 2019 oraz w kolejnych latach

Analiza wrażliwości

Zmiana przyjętej stopy dyskontowej o pół punktu procentowego:

	Wzrost (w tys. złotych)	Spadek (w tys. złotych)
<i>31 grudnia 2019</i>		
Wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń	(1 398)	1 520
<i>31 grudnia 2018</i>		
Wpływ na zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń	(1 064)	1 150

36.2. Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych - długoterminowe

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	5	13
Rezerwy na koszty odpraw emerytalnych	8 570	6 838
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	13 944	12 197
Rezerwa na pozostałe świadczenia pracownicze	6 815	4 447
	29 334	23 495
	29 334	23 495

36.3. Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych krótkoterminowe

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	6 682	6 488
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	6 555	6 179
Zobowiązania z tytułu Pracowniczych Planów Kapitałowych	225	–
Zobowiązania z tytułu Programu Dobrowolnych Odejść	–	145
Rezerwy na koszty niewykorzystanych urlopów	2 769	2 929
Naliczone zobowiązania z tytułu niewypłaconej premii	532	733
Rezerwy na koszty odpraw emerytalnych	432	540
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	1 772	1 754
Rezerwa na pozostałe świadczenia pracownicze	261	323
	19 228	19 091
	19 228	19 091

37. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

37.1. Pozostałe zobowiązania długoterminowe

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Zobowiązania finansowe		
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	18 556	9 647
	18 556	9 647
	18 556	9 647

37.2. Pozostałe rezerwy długoterminowe

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych	18 430	14 515
	18 430	14 515
	18 430	14 515

37.3. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	332 640	176 700
Zobowiązania z tytułu zakupu środków trwałych i wartości niematerialnych	163	217
Kwoty zatrzymane (kaucje)	87	259
Inne zobowiązania finansowe	–	199
Zobowiązania finansowe ogółem	332 890	177 375
Zobowiązania niefinansowe		
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	5 525	16 825
Zobowiązania z tytułu poręczeń/odpowiedzialności solidarnej	15 386	1 549
Zobowiązania z tytułu opóźnionego spływu kosztów	13 582	8 307
Inne zobowiązania niefinansowe	2 713	2 373
Zobowiązania niefinansowe ogółem	37 206	29 054
	370 096	206 429

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka oszacowała wartość rezerwy z tytułu poręczenia opisanego w nocie 27.1. w kwocie 7 344 tysiące złotych.

Spółka zawarła umowę na budowę gazociągu, w której podwykonawcą Spółki była jednostka dominująca PBG S.A. w restrukturyzacji. Z tytułu odpowiedzialności solidarnej Spółka rozpoznała zobowiązanie z tytułu roszczeń podwykonawców PBG S.A. w restrukturyzacji w wysokości 8 040 tysięcy złotych.

Wartość bilansowa zobowiązań z tytułu dostaw i usług uznawana jest przez Spółkę za rozsądne przybliżenie wartości godziwej.

37.4. Pozostałe rezerwy krótkoterminowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych	6 555	8 436
Rezerwa na straty z tytułu umów	38 997	4 077
Pozostałe rezerwy	288	575
	45 840	13 088

37.5. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka nie posiada nierozliczonych transakcji walutowych o ujemnej wartości godziwej.

37.6. Zobowiązania z tytułu nabycia środków trwałych i wartości niematerialnych

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka wykazywała zobowiązania z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 163 tysiące złotych (31 grudnia 2018 roku: 217 tysięcy złotych).

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka nie posiadała podpisanych umów dotyczących planowanych nakładów inwestycyjnych, które nie zostały na dzień zakończenia okresu sprawozdawczego ujęte w księgach rachunkowych.

37.7. Zmiana stanu rezerw, zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

37.7.1. Zobowiązania z tytułu kosztów niewykorzystanych urlopów

Zobowiązanie z tytułu koszty niewykorzystanych urlopów wyliczana jest miesięcznie w oparciu o faktyczną ilość dni niewykorzystanych urlopów na koniec każdego miesiąca. W ciągu roku obrotowego na każdy miesiąc przypada jedna dwunasta należnego urlopu za cały rok, powiększona o wszystkie niewykorzystane dni z okresów poprzednich. Ustalona w ten sposób ilość dni mnożona jest przez średnią stawkę dzienną dla danego pracownika, ustaloną w oparciu o wynagrodzenie z miesiąca, na który rezerwa jest wyliczana powiększone o obciążenia z tytułu ZUS.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Początek okresu	2 929	3 874
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Koszty wypłaconych świadczeń	(160)	(945)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Koniec okresu	2 769	2 929
Krótkoterminowe na dzień	2 769	2 929
Długoterminowe na dzień	–	–
	2 769	2 929

37.7.2. Naliczone zobowiązania z tytułu kosztów niewypłaconej premii

Spółka wypłaca pracownikom premię roczną, której wysokość jest uzależniona od stopnia realizacji zysku operacyjnego firmy. Zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy (UZP), po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego w terminie do 30 dni, Zarząd – po zasięgnięciu opinii Związków Zawodowych – podejmuje decyzję o wypłacie premii uznaniowej dla pracowników Spółki. W ciągu roku obrotowego Spółka tworzy rezerwę z tytułu premii rocznej w wysokości określonej w UZP, o ile Zarząd Spółki nie podejmie decyzji o jej nie tworzeniu. Spółka tworzy również rezerwę z tytułu premii dla kierowników projektów, wypłacaną po zakończeniu realizacji umowy.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Początek okresu	746	1 118
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	64	3 876
Koszty wypłaconych świadczeń	(130)	(134)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(143)	(4 114)
Koniec okresu	537	746
Krótkoterminowe na dzień	532	733
Długoterminowe na dzień	5	13
	537	746

37.7.3. Rezerwa na koszty napraw gwarancyjnych

Rezerwy na kosztów naprawy gwarancyjne tworzone są na podstawie określonego przez Zarząd Spółki stopnia prawdopodobieństwa wystąpienia zobowiązania w przyszłości na podstawie realizowanych umów o usługę. Utrzymywane są w danym stopniu istnienia prawdopodobieństwa wystąpienia do dnia wygaśnięcia prawa do realizacji gwarancji lub roszczeń naprawczych.

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Początek okresu	22 951	17 489
Korekta bilansu otwarcia	–	12 295
Początek okresu po korekcie	22 951	29 784
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	14 874	14 767
Poniesione koszty napraw gwarancyjnych	(9 458)	(15 802)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(3 382)	(5 798)
Koniec okresu	<u><u>24 985</u></u>	<u><u>22 951</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	6 555	8 436
Długoterminowe na dzień	18 430	14 515
	<u><u>24 985</u></u>	<u><u>22 951</u></u>

37.7.4. Zobowiązania z tytułu Programu Dobrowolnych Odejść

Zarząd RAFAKO S.A. w dniu 15 listopada 2016 roku podjął decyzję o uruchomieniu Programu Dobrowolnych Odejść dla pracowników RAFAKO S.A. Czas trwania programu ustalono na okres od 1 grudnia 2016 roku do 31 stycznia 2017 roku.

Celem Programu Dobrowolnych Odejść było dostosowanie poziomu, struktury i kosztów zatrudnienia w RAFAKO S.A. do sytuacji rynkowej w obszarze działania Spółki bez konieczności uruchamiania procedury zwolnień grupowych. Docelowo, programem mogło być objętych do 200 pracowników. Program adresowany był w szczególności do:

- pracowników w wieku emerytalnym,
- pracowników korzystających z uprawnień ochrony przedemerytalnej,
- pozostałych pracowników, spełniających określone w regulaminie programu warunki.

W ramach Programu Dobrowolnych Odejść 176 pracowników Spółki złożyło wnioski o objęcie programem. Pozytywnie rozpatrzono 128 wniosków, a ostateczne zobowiązania wynikające z realizacji założeń programu, na które została utworzona rezerwa w całości wpływająca na wynik za 2016 rok, wyniosły 7 622 tysiące złotych.

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Początek okresu	145	1 596
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Poniesione koszty	(141)	(1 332)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	(4)	(119)
Koniec okresu	<u><u>–</u></u>	<u><u>145</u></u>
Krótkoterminowe na dzień	–	145
Długoterminowe na dzień	–	–
	<u><u>–</u></u>	<u><u>145</u></u>

37.7.5. Rezerwa na koszty reorganizacji

W 2017 roku Zarząd Spółki podjął decyzję o przystąpieniu do kolejnego etapu reorganizacji RAFAKO S.A. Jednym z elementów przeprowadzanej reorganizacji jest ograniczenie liczby pracowników Spółki o 15,6% stanu osobowego RAFAKO S.A. Celem programu jest dostosowanie poziomu i kosztów zatrudnienia w Spółce do sytuacji rynkowej w obszarze działania Spółki. Łączna liczba pracowników, objętych zamiarem grupowego zwolnienia maksymalnie wyniesie 276 osób. W 2017 roku Spółka utworzyła rezerwę na koszty związane z procesem reorganizacji w kwocie 8 368 tysięcy złotych, które obejmowały m.in. odprawy, rekompensaty z tytułu utraty nagrody jubileuszowej itp.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Początek okresu	–	8 368
Utworzenie rezerwy na zobowiązanie	–	–
Poniesione koszty	–	(2 622)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązanie	–	(5 746)
Koniec okresu	–	–
Krótkoterminowe na dzień	–	–
Długoterminowe na dzień	–	–
	–	–

37.8. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka nie posiadała zobowiązań z tytułu podatku dochodowego.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Spółki mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe.

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku w Spółce rozpoczęła się kontrola celno- skarbowa dotycząca rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego za 2016 rok. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego kontrola nie została zakończona.

38. Dotacje

Dotacje wykazane w sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiły 230 tysięcy złotych. Otrzymane dotacje dotyczą:

- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt, dostawy oraz instalację systemów detekcji i sygnalizacji gazu ziemnego dla dwóch pieców gazowych w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny,
- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt wyposażenia magazynu farb i lakierów w system detekcji węglowodorów w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny,
- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A., w ramach której spółka dofinansowała projekt modernizacji i rozbudowy systemu monitoringu w RAFAKO S.A.; dotacja ma charakter pieniężny.
- działalności prewencyjnej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń S.A. i InterRisk Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group, w ramach której towarzystwa ubezpieczeniowe dofinansowują projekt poprawy bezpieczeństwa pożarowego w budynku produkcyjnym w RAFAKO S.A.; dotacje mają charakter pieniężny,

- projekt badawczy "Elastyczność istniejących bloków energetycznych przy ograniczonych nakładach inwestycyjnych" realizowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach działania POIR 1.2 w konkursie PBSE; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczy "Opracowanie niskonakładowej metody zwiększenia skuteczności instalacji odsiarczania spalin" realizowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach działania POIR 1.2 w konkursie INNOCHEM; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczy "Układ metanowania CO2 do magazynowania energii elektrycznej poprzez produkcję CO2-SNG." projekt realizowany we współpracy z TAURON Wytwarzanie S,A., Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla, Akademię Górniczo-Hutniczą, West Technology & Trading Polska Sp. z o.o. z Opola, EXERGON Sp. z o.o. z Gliwic, Instytut CEA z Francji oraz firmę Atmosstat z Francji; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczy "Poligeneracyjny układ komunalny opalany biomasą i paliwami wtórnymi z odpadów." projekt realizowany we współpracy z firmami EXERGON Sp. z o.o. z Gliwic, TAURON Wytwarzanie S,A., Instytutem Chemicznej Przeróbki Węgla, firmą EQTEC z Hiszpanii, Instytut CEA z Francji oraz firmę Atmosstat z Francji; dotacja ma charakter pieniężny,
- projekt badawczy „HYBRYDOWY system ograniczenia emisji składników kwaśnych i popiołów lotnych ze spalin" realizowany ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach działania POIR 4.1.4 w konkursie Projekty Aplikacyjne; dotacja ma charakter pieniężny.

Rozliczenia z tytułu dotacji:

<i>Cel dotacji</i>	<i>Stan na 1 stycznia 2019</i>	<i>Zwiększenia w okresie</i>	<i>Odpisanie dotacji w pozostałe przychody operacyjne w okresie</i>	<i>Zwrot dotacji w okresie</i>	<i>Inne zmniejszenia dotacji w okresie</i>	<i>Stan na 31 grudnia 2019</i>
Modernizacja środków trwałych	168	–	(9)	–	–	159
Realizacja części projektu badawczego	879	4 226	(5 034)	–	–	71
	1 047	4 226	(5 043)	–	–	230

39. Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2018 roku Spółka nie przeprowadzała emisji, wykupu i spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

40. Zmiany pozycji pozabilansowych, informacje o udzieleniu przez jednostkę poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji

	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
Należności z tytułu gwarancji bankowych otrzymanych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym:	228 666	226 019
- od jednostek powiązanych	–	–
Należności z tytułu otrzymanych poręczeń, w tym:	–	–
- od jednostek powiązanych	–	–
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie, w tym:	62 630	64 159
- od jednostek powiązanych	51 925	55 657
Akredytywy	5 643	–
	296 939	290 178

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych, w tym	510 939	416 053
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń, w tym:	1 175 587	1 238 500
- na rzecz jednostek powiązanych	1 175 587	1 238 500
Weksle wydane pod zabezpieczenie, w tym:	107 900	21 978
- na rzecz jednostek powiązanych	-	-
Akredytywy	-	-
	1 794 426	1 676 531

W okresie 12 miesięcy 2019 roku spółka RAFAKO S.A. zanotowała wzrost poziomu zobowiązań warunkowych w kwocie 117 895 tysięcy złotych, który wynikał ze wzrostu poziomu udzielonych gwarancji i wzrostu poziomu wystawionych weksli. W okresie 12 miesięcy 2019 roku na zlecenie RAFAKO S.A. banki oraz instytucje ubezpieczeniowe udzieliły kontrahentom gwarancji, z tytułu dobrego wykonania umowy, w kwocie 159 338 tysięcy złotych, gwarancji zwrotu zaliczki, w kwocie 61 448 tysięcy złotych oraz gwarancji przetargowych, w kwocie 25 702 tysiące złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowi gwarancja dobrego wykonania umowy na kwotę 35 547 tysięcy złotych, wystawiona w czerwcu 2019 roku. Zobowiązania z tytułu wystawionych weksli na koniec grudnia 2019 wynosiły 107 900 tysięcy złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowi weksel gwarancyjny wystawiony na rzecz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z siedzibą w Warszawie na kwotę 86 552 tysiące złotych w związku z realizacją II Fazy Zadania w ramach Umowy o wykonanie i finansowanie projektu w Programie "Blok 200+". Zobowiązania z tytułu udzielonych poręczeń na koniec grudnia 2019 roku wynosiły 1 175 587 tysięcy złotych. Największą pozycję w tej grupie zobowiązań stanowią poręczenia udzielone w dniu 16 kwietnia 2014 roku oraz 24 lutego 2016 roku przez RAFAKO S.A. za zobowiązania jednostki zależnej E003B7 Sp. z o.o., z terminem obowiązywania do dnia 17 kwietnia 2028 roku, w związku z projektem na „Budowę nowych mocy w technologiach węglowych w TAURON Wytwarzanie S.A.– Budowa bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II”. Największą pozycją wśród gwarancji udzielonych, które wygasły w okresie 12 miesięcy 2019 roku była gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 2 310 tysięcy euro.

W okresie 12 miesięcy 2019 roku Spółka odnotowała wzrost poziomu należności warunkowych w kwocie 6 761 tysięcy złotych otrzymanych głównie pod zabezpieczenie należytego wykonania umów oraz zwrotu zaliczki, w tym wzrost poziomu należności z tytułu otrzymanych gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych w kwocie 2 647 tysięcy złotych, wzrost poziomu akredytyw w wysokości 5 643 tysięcy złotych, jednak spadek poziomu należności z tytułu weksli w wysokości 1 529 tysięcy złotych. Największą pozycję wśród gwarancji otrzymanych w okresie 12 miesięcy 2019 roku stanowi gwarancja zwrotu zaliczki w kwocie 1 268 tysięcy dolarów amerykańskich. Największą pozycję wśród gwarancji wygasłych w okresie 12 miesięcy 2019 roku stanowiła gwarancja dobrego wykonania umowy w kwocie 1 004 tysiące euro.

41. Gwarancje bankowe i ubezpieczeniowe

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka posiadała zobowiązania warunkowe wynikające z gwarancji bankowych i ubezpieczeniowych o łącznej wartości 510 939 tysięcy złotych, w tym:

Lp.	Bank/ubezpięcieli wystawiający gwarancje	Kwota gwarancji (w tys. PLN)	Przedmiot gwarancji
1.	Alior Bank	38 625	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
2.	Allianz	16 873	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
3.	AXA	6 906	należyte usunięcie wad i usterek
4.	Generali	30 958	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
5.	Hermes	9 406	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
6.	Hestia	75 493	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
7.	HSBC	50 726	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki, udział w przetargu
8.	InterRisk	31 440	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
9.	KUKE	109 806	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
10.	Lev Ins	14 477	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
11.	mBank	41 500	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
12.	PKO BP	75 437	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki, gwarancja zapłaty
13.	TUW PZUW	2 107	zwrot zaliczki
14.	Uniqą	5 065	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek, zwrot zaliczki
15.	WARTA	2 120	dobrze wykonanie umowy, należyte usunięcie wad i usterek
	RAZEM	510 939	

Zabezpieczenie wierzytelności większości ubezpieczycieli wystawiających gwarancje finansowe na zlecenie Spółki stanowią weksle własne in blanco wraz z deklaracjami wekslowymi, natomiast wierzytelności banków zabezpieczone są zabezpieczeniami wynikającymi z umów z bankami, w tym przede wszystkim przelewami wierzytelności z kontraktów.

42. Sprawy sporne, postępowania sądowe

42.1. Postępowanie sądowe przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A.

Dnia 11 października 2016 roku Spółka złożyła w Sądzie Okręgowym w Gliwicach pozew przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A. o zapłatę kwoty w wysokości 8 042 475 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 sierpnia 2016 roku, tytułem zwrotu 70% wartości kwot wstrzymanych na poczet zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Złożenie pozwu uzasadnione było tym, że strony zakończyły definitywnie współpracę w ramach zawartego dnia 18 grudnia 2012 roku kontraktu podwykonawczego na projekt, dostawę i montaż rusztu, kotła i instalacji oczyszczania spalin dla dwóch linii ZTUO Szczecin (ostatecznie spółka RAFAKO S.A. złożyła oświadczenie o odstąpieniu od kontraktu podwykonawczego z winy Mostostal Warszawa S.A. dnia 7 lipca 2016 roku). W związku z zakończoną współpracą na tym projekcie, Mostostal Warszawa S.A. zobowiązany jest zwrócić wartość kwot wstrzymanych na poczet zabezpieczenia należytego wykonania kontraktu, ponieważ wygasła umowna przesłanka istnienia takiego zabezpieczenia. W dniu 12 grudnia 2018 roku Spółka RAFAKO S.A. uzyskała prawomocny, korzystny dla siebie wyrok. Zasądzone nim kwoty (łącznie ok. 9,5 miliona złotych) wpłynęły na konto Spółki w styczniu 2019 roku.

42.2. Postępowanie sądowe przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A. oraz spółce Zakład Unieszkodliwiania Odpadów sp. z o.o.

Dnia 20 marca 2017 roku Spółka złożyła w Sądzie Okręgowym w Gliwicach pozew kierowany solidarnie przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A. oraz spółce Zakład Termicznego Unieszkodliwiania Odpadów sp. z o.o. o zapłatę kwoty w wysokości 13 136 446,57 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 listopada 2016 roku z tytułu wystawionej faktury za zrealizowane przez Spółkę, a niezapłacone przez Mostostal Warszawa S.A. oraz Zakład Unieszkodliwiania Odpadów sp. z o.o. prace wykonane w ramach umowy podwykonawczej dotyczącej inwestycji ZTUO Szczecin. RAFAKO uznaje, że roszczenie jest zasadne, ponieważ prace zostały zrealizowane, na poparcie czego została przeprowadzona przez Spółkę stosowna inwentaryzacja prac i przekazana dłużnikom. W dniu 29 marca 2017 roku sąd wydał nieprawomocny nakaz zapłaty kwot dochodzonych pozewem. Pozwane spółki w dniu 19 kwietnia 2017 roku złożyły do sądu sprzeciw od nakazu zapłaty. W dniu 27 lipca 2017 roku RAFAKO S.A. złożyło do sądu pismo procesowe, które oprócz odpowiedzi na sprzeciw pozwanych spółek zawiera rozszerzenie powództwa o 3 021 268 złotych, do łącznej kwoty 16 157 215 złotych. W ocenie Spółki pozwane strony mogą kwestionować wysokość roszczenia RAFAKO ponieważ roszczenie to będzie podlegało zasądzeniu przez sąd i może być finalnie uzależnione od wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez biegłego sądowego. Biegły sporządził rzeczoną opinię, trwa jej analiza. Strony sporu otrzymały 3-miesięczny termin na złożenie ewentualnych zarzutów do niej. Z uwagi na to, iż przedmiot sporu jest bardzo skomplikowany, trudno określić termin jego zakończenia. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka prezentuje tę należność sporną, po uwzględnieniu ostrożnościowego odpisu aktualizującego, w kwocie netto 13 milionów złotych w pozycji „Pozostałe należności i rozliczenia międzyokresowe kosztów”. W ocenie kancelarii prawnej reprezentującej Spółkę w tym postępowaniu powództwo jest uzasadnione (szansa pozytywnego rozstrzygnięcia wynosi ok. 90%). Mając na uwadze aktualny status postępowania sądowego, a także stanowisko kancelarii prawnej reprezentującej Spółkę, w ocenie Zarządu Spółki ryzyko związane z realizowalnością powyższego aktywa w wykazanej kwocie netto na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego jest minimalne.

42.3. Spór z firmą Wärtsilä Finland Oy (Klient)

W dniu 29 marca 2018 roku Spółka podpisała z firmą Wärtsilä Finland Oy (Klient) umowę na budowę zbiornika LNG w miejscowości Hamina w Finlandii. W dniu 19 października 2018 roku Klient poinformował Spółkę o skorzystaniu z prawa wdrożenia wykonawstwa zastępczego w ramach zakresu prac związanych z budową części stalowej zbiornika LNG, wskazując jako jedyną przyczynę brak przedstawienia podpisanej umowy podwykonawczej przez Spółkę, dotyczącej tego zakresu. Szacowane przez Klienta dodatkowe koszty związane z wykonawstwem zastępczym wynoszą 3 537 412,00 EUR. Klient nie przedstawił żadnej dokumentacji, uzasadniającej wysokość tych kosztów.

Spółka nie zgadza się z decyzją Klienta, uznając ją za bezzasadną i niezgodną z zapisami umowy odrzucając w całości przedmiotowe roszczenie. Klient nie przekazał Spółce dokumentacji technicznej związanej z ww. zakresem prac, uniemożliwiając ich realizację. Klient nie dochował również wymaganych umową procedur wdrożenia wykonawstwa zastępczego. Opinię tę potwierdza zatrudniona w związku ze sprawą fińska kancelaria prawna.

W związku z opóźnieniami w przekazywaniu dokumentacji przez Klienta oraz zmianami zakresów i technologii robót, Spółka podsumowała prace wykonane do grudnia 2018 roku i poinformowała Klienta o roszczeniach na łączną kwotę 3 milionów EUR.

Pismem z dnia 16 września 2019 roku Klient złożył oświadczenie o jednostronnym rozwiązaniu kontraktu powołując się na rzekome zaprzestanie realizacji części przedmiotu kontraktu przez RAFAKO S.A. W tym samym dniu do Banku PKO BP wpłynęły żądania wypłaty z dwóch gwarancji bankowych na łączną kwotę 2 687 800,00 EUR, które bank zrealizował 25 września 2019 roku. Złożenie przez Wärtsilä Finland Oy wniosku o wypłatę środków z gwarancji bankowych nie było poprzedzone skierowaniem jakiegokolwiek roszczenia finansowego w stosunku do RAFAKO S.A. Zdaniem Spółki przedmiotowe żądania wypłaty są nieuzasadnione. RAFAKO S.A. kwestionuje roszczenia Klienta w całości, w związku z czym 10 stycznia 2020 roku zainicjowało odpowiednim wnioskiem postępowanie arbitrażowe, które jest aktualnie w początkowej fazie. Wartość potrąconej gwarancji została ujęta w pozycji „Należności dochodzone na drodze sądowej”. Zarząd Spółki ocenia, że ryzyko nieodzyskania tych środków istotnie wzrosło, a termin zakończenia postępowania arbitrażowego nie jest możliwy do oszacowania, w związku z czym podjął decyzję o objęciu spornych kwot odpisem aktualizującym.

42.4. Postępowanie sądowe przeciwko spółce Mostostal Warszawa S.A.

Kolejnym postępowaniem sądowym jest powództwo wytoczone 30 kwietnia 2019 roku przez RAFAKO S.A. przeciwko Mostostal Warszawa S.A. W pozwie Spółka domagała się 2 429 tysięcy złotych tytułem odsetek związanych z nieprawidłowym wystawieniem przez pozwaną spółkę faktur VAT, w wyniku czego Spółka nie mogła we właściwym czasie pomniejszyć kwoty zapłaconego podatku z tytułu należnego VAT. Strony sporu podjęły negocjacje w przedmiotowej sprawie, na skutek których 2 marca 2020 roku zawarto porozumienie, na mocy którego Spółka otrzymała od Mostostal Warszawa S.A. 1,5 mln złotych.

42.5. Sprawa z powództwa spółki Elektrobudowa S.A.

Spółka Elektrobudowa S.A. złożyła w Sądzie Okręgowym w Gliwicach powództwo przeciwko Zarządcy PBG S.A. w restrukturyzacji i RAFAKO S.A. (solidarnie), w wyniku czego 20 marca 2020 roku sąd wydał nakaz zapłaty. Powództwo dotyczy odpowiedzialności solidarnej za zapłatę wynagrodzenia w kwocie 4 664 377,56 złotych wobec dalszego podwykonawcy za zobowiązania PBG S.A. w restrukturyzacji (wcześniej PBG oil and gas sp. z o.o.) będącego podwykonawcą RAFAKO S.A. przy realizacji jednego z kontraktów. RAFAKO S.A. w całości odrzuca roszczenie ze względu na fakt, że umowa podwykonawcza z PBG S.A. w restrukturyzacji i dalszego podwykonawstwa z Elektrobudową S.A. nie miała charakteru umowy o roboty budowlane, co skutkuje brakiem odpowiedzialności solidarnej. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego brak wyznaczonego terminu rozprawy.

42.6. Sprawa z powództwa Stal-Systems S.A.

W dniu 24 marca 2020 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie z powództwa Stal-Systems S.A. przeciwko RAFAKO i PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (solidarnie). Powództwo obejmuje roszczenie o zapłatę wynagrodzenia wobec powoda jako podwykonawcy RAFAKO przy realizacji kontraktu: Bełchatów - modernizacja elektrofiltrów bloku 2 w kwocie 3 391 319,10 złotych. Sprzeciw od nakazu wniesiony w dniu 15 czerwca 2020 roku. Podstawą zaskarżenia wydanego nakazu jest fakt potrącenia wierzytelności powoda z karą umowną naliczoną przez Spółkę, w związku z czym RAFAKO S.A. uznaje roszczenie za niezasadne. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Sąd nie wyznaczył terminu rozprawy.

42.7. Sprawa sporna z CIECH SODA POLSKA S.A.

Pismem z dnia 13 czerwca 2020 roku spółka CIECH SODA POLSKA S.A. (CIECH) złożyła RAFAKO S.A. oświadczenie o odstąpieniu od umowy na modernizację kotła OP140 Nr 4 w Elektrociepłowni Janikowo z winy RAFAKO S.A. i wezwała do zapłaty kary umownej w wysokości 3 935 500,00 złotych z tego tytułu. Wskazane przez CIECH podstawy do odstąpienia od umowy RAFAKO S.A. uznaje jako pozorne i sztucznie wykreowane, w związku z czym, w odpowiedzi na to działanie, dnia 15 czerwca 2020 roku RAFAKO S.A. złożyło oświadczenie o odstąpieniu od umowy z winy CIECH i oświadczyło o bezskuteczności odstąpienia CIECH SP S.A. Następnie CIECH w dniu 17 czerwca 2020 roku złożył żądanie wypłaty gwarancji bankowej dobrego wykonania kwoty 5 903 250 złotych, co, poza brakiem podstaw do takiego roszczenia, co do zasady jest sumą dalece przekraczającą kwotę naliczonej kary umownej. Z tego powodu w dniu 23 czerwca 2020 roku RAFAKO S.A. złożyło do sądu wnioski o zabezpieczenie (m.in. poprzez zakazanie CIECH skorzystania z gwarancji bankowej). Spółka oczekuje decyzji sądu w tym zakresie.

42.8. Sprawy sporne z PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka prowadzi dwie odrębne sprawy sporne ze spółką PGE GiEK S.A.

W ramach realizacji kontraktu „Modernizacja i remont układu paleniskowego wraz z częścią ciśnieniową kotła bloku nr 2 PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów” zamawiający przesłał Spółce notę księgową, w której naliczył karę umowną w wysokości 4 649 390,63 złotych z tytułu opóźnienia w wykonaniu Etapu nr 8 – „Zakończenie montażu izolacji”. RAFAKO S.A. kwestionuje zarówno zasadność naliczenia kary, jak i, z ostrożności procesowej, jej wysokość. PGE GiEK S.A. potrącił karę umowną z wynagrodzeniem należnym RAFAKO S.A. Obecnie Spółka przygotowuje powództwo kwestionujące zasadność naliczonej kary.

Zbliżona sytuacja miała miejsce w odniesieniu do kontraktu „Modernizacja elektrofiltrów bloku nr 2 w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów”. W tym przypadku wartość wystawionej noty na karę umowną z tytułu opóźnienia w wykonaniu zakończeniu realizacji kontraktu wynosi 4 951 972,17 złotych. W tym przypadku również doszło do potrącenia wartości kary umownej z wynagrodzeniem RAFAKO S.A., tu także Spółka przygotowuje pozew kwestionujący zasadność działania Zamawiającego.

W odniesieniu do obu przypadków RAFAKO S.A. posiada jednocześnie roszczenia do podwykonawcy na obu kontraktach, których łączna kwota wynosi ponad 9,77 mln złotych.

43. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Podmioty powiązane z RAFAKO S.A. obejmują kluczowy personel kierowniczy, jednostki zależne wyłączone z obowiązku konsolidacji oraz pozostałe podmioty powiązane, do których Spółka zalicza podmioty kontrolowane przez Zarząd Spółki. Do najważniejszych pozostałych podmiotów powiązanych Spółka zalicza spółki: PBG S.A. w restrukturyzacji, RAFAKO Engineering Sp. z o.o., Energotechnika Engineering Sp. z o.o. oraz E003B7 Sp. z o.o.

Nierozliczone salda należności oraz zobowiązań zazwyczaj regulowane są w środkach pieniężnych. Informacje o zobowiązaniach warunkowych dotyczących podmiotów powiązanych zaprezentowano w nocie 40.

W okresie 12 miesięcy 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy 2018 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe.

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym ujęto następujące kwoty przychodów ze sprzedaży oraz należności od podmiotów powiązanych:

	<i>Przychody z działalności operacyjnej</i>	
	<i>od 01.01.2019</i>	<i>od 01.01.2018</i>
	<i>do 31.12.2019</i>	<i>do 31.12.2018</i>
<i>Sprzedaż do:</i>		
Jednostki powiązane kapitałowo	3 824	9 594
Jednostki powiązane osobowo	62	1
RAZEM	3 886	9 595

	<i>Należności</i>	
	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
	<i>Sprzedaż do:</i>	
Jednostki powiązane kapitałowo	65 792	87 398
Jednostki powiązane osobowo	5	510
RAZEM	65 797	87 908

* w tym: obligacje od PBG S.A., które zostały opisane w nocie 27.1

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym ujęto następujące kwoty zakupów oraz zobowiązań wobec podmiotów powiązanych:

	<i>Zakupy (koszty, aktywa)</i>	
	<i>od 01.01.2019</i>	<i>od 01.01.2018</i>
	<i>do 31.12.2019</i>	<i>do 31.12.2018</i>
<i>Zakup od:</i>		
Jednostki powiązane kapitałowo	95 927	56 788
Jednostki powiązane osobowo	2 853	1 653
RAZEM	98 780	58 441

	<i>Zobowiązania</i>	
	<i>31 grudnia 2019</i>	<i>31 grudnia 2018</i>
<i>Zakup od:</i>		
Jednostki powiązane kapitałowo	15 802	3 624
Jednostki powiązane osobowo	718	75
RAZEM	16 520	3 699

43.1. Akcje w posiadaniu członków organów zarządzających i nadzorujących

Ilość akcji Spółki będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, a także ilość akcji i udziałów w jednostkach powiązanych ze Spółką, będących w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących, według stanu na 31 grudnia 2019 roku, przedstawia poniższa tabela:

	<i>Nazwa spółki</i>	<i>Łączna liczba akcji (udziałów)</i>	<i>Wartość nominalna akcji (udziałów) w złotych</i>
<i>Osoba zarządzająca</i>			
Agnieszka Wasilewska- Semail	RAFAKO S.A.	60 245	120 490
<i>Osoba nadzorująca</i>			
Przemysław Schmidt	Get Fresh Sp. z o.o.	50	2 500
	Comanche Investments Sp. z o.o. (spółka wygaszana)	160	80 000
Adam Szyszka	FSG S.A.	25 000	25 000
	"AT Invest" Sp. z o.o.	50	25 000
	Biznes i Nauka Sp. z o.o.	1 521	76 050
	Eko-Developer Sp. z o.o.	51	229 500

43.2. Jednostka dominująca Spółki

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego podmiotem dominującym RAFAKO S.A. jest spółka PBG S.A. w restrukturyzacji.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku PBG S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w Wysogotowie posiadała 33,32% akcji zwykłych Spółki (bezpośrednio posiadała 6,02% akcji, pośrednio 27,31% poprzez spółkę Multaros Trading Company Ltd.).

43.3. Wspólne przedsięwzięcia, w których Spółka jest współnikiem

Spółka nie prowadzi wspólnych przedsięwzięć.

43.4. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

W okresie 12 miesięcy 2019 roku Spółka nie zawierała istotnych transakcji z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe. Wszelkie transakcje z podmiotami powiązanymi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Spółkę w relacjach gospodarczych z podmiotami niepowiązanymi. Wynagrodzenie ustalane jest najczęściej w drodze przetargu, ustalane są standardowe warunki płatności. Podmiot powiązany musi zapewnić wykonanie usługi zgodnie z dokumentacją, udzielić gwarancji na określony czas oraz przedstawić zabezpieczenie w postaci finansowej gwarancji dobrego wykonania umowy lub weksla in blanco. Wobec podmiotów powiązanych obowiązują również standardowe kary umowne, zapisy zabezpieczające zachowanie tajemnicy, własności przemysłowej, ubezpieczenia kontraktu, działania siły wyższej i rozstrzygnięcia ewentualnych sporów.

43.5. Transakcje z udziałem innych członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym nie udzielono pożyczek członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki.

W okresie sprawozdawczym i porównywalnym okresie sprawozdawczym Spółka nie prowadziła żadnych transakcji z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej.

43.6. Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

Spółka nie prowadzi programu akcji pracowniczych.

43.7. Transakcje z kluczowym personelem kierowniczym Spółki

Do kluczowego personelu kierowniczego Spółka zalicza członków zarządu i rady nadzorczej. Wynagrodzenie kluczowego personelu w okresie objętym sprawozdaniem finansowym wyniosło:

	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2018</i>
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)*	3 683	4 894
Nagrody jubileuszowe	–	–
Świadczenia po okresie zatrudnienia	–	–
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	–	–
Łączna kwota kosztów z tytułu wynagrodzenia głównej kadry kierowniczej	<u><u>3 683</u></u>	<u><u>4 894</u></u>

* w 2018 roku Spółka wykazała w tej pozycji wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych wypłaconych członkom Zarządu i Rady Nadzorczej oraz innym pracownikom zaliczanym do kadry kierowniczej Spółki; w 2019 roku Spółka dokonała zmiany prezentacji tej pozycji i ujmuje w niej tylko członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej

Szczegółowe informacje o wynagrodzeniach Zarządu oraz Rady Nadzorczej Spółki przedstawiono w notcie 43.8.

Spółka nie otrzymała i nie udzieliła kluczowemu personelowi kierowniczemu żadnych pożyczek w okresie objętym sprawozdaniem finansowym.

W 2019 roku Spółka nie dokonała transakcji zakupu od kluczowego personelu kierowniczego i kluczowego personelu kierowniczego. Nie wykazuje także salda zobowiązań z tego tytułu.

W 2019 roku Spółka nie dokonała transakcji sprzedaży do kluczowego personelu kierowniczego i kluczowego personelu kierowniczego. Nie wykazuje także salda należności z tego tytułu.

43.8. Wynagrodzenia Członków Zarządu oraz Członków Rady Nadzorczej Spółki

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	2 015	–	94
Dusiło Jarosław	400	–	18
Wasilewska-Semail Agnieszka	710	–	57
Wiśniewski Jerzy	420	–	–
Fic Helena	164	–	2
Ciechanowski Jerzy	200	–	17
Karney Jerzy	40	–	–
Jarczewski Paweł	66	–	–
Drozd Jacek	15	–	–
	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Rada Nadzorcza	876	–	611
Gerula Krzysztof	108	–	–
Schmidt Przemysław	144	–	108
Szyska Adma	108	–	162
Karney Jerzy	9	–	–
Maćkowiak Michał	21	–	–
Wiśniewska Małgorzata	229	–	243
Szymański Dariusz	97	–	98
Fic Helena	160	–	–
Razem	2 891	–	705

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku przedstawiało się następująco:

dane w tysiącach złotych

	<i>Wynagrodzenie zasadnicze</i>	<i>Wynagrodzenie wypłacone w postaci nagród</i>	<i>Wynagrodzenie z pozostałych tytułów</i>
Zarząd	2 907	–	288
Burek Krzysztof	85	–	24
Dusiło Jarosław	600	–	26
Kasprzak Edward	466	–	69
Tomczak Tomasz	498	–	27
Wasilewska-Semail Agnieszka	720	–	128
Sawicki Karol	415	–	14
Wiśniewski Jerzy	123	–	–

	Wynagrodzenie zasadnicze	Wynagrodzenie wyплаcone w postaci nagród	Wynagrodzenie z pozostałych tytułów
Rada Nadzorcza	836	–	773
Wiśniewska Małgorzata	128	–	241
Wiśniewski Jerzy	199	–	500
Szymański Dariusz	108	–	9
Gerula Krzysztof	108	–	–
Schmidt Przemysław	144	–	9
Szyska Adam	108	–	14
Sikorski Michał	–	–	–
Fic Helena	41	–	–
Razem	3 743	–	1 061

44. Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz

Spółka nie publikowała prognoz na 2019 rok.

45. Informacja o umowie z biegłym rewidentem lub podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych za wyżej wymienione okresy

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	Rok zakończony 31 grudnia 2019*	Rok zakończony 31 grudnia 2018*
Obowiązkowe badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	139	139
Pozostałe usługi	–	–
Razem**	139	139

* odnosi się do Grant Thornton Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

46. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Celem zarządzania ryzykiem finansowym RAFAKO S.A. jest ograniczenie zmienności generowanych przepływów pieniężnych oraz osiąganych wyników finansowych na podstawowej działalności biznesowej do akceptowalnego poziomu. Do głównych instrumentów finansowych z których korzystała Spółka należą: środki pieniężne, lokaty krótkoterminowe, transakcje wymiany walut, udzielone pożyczki, kredyt w rachunku bieżącym i obrotowym oraz umowy leasingu. Głównym zadaniem wspomnianych instrumentów jest wspomaganie i zabezpieczenie finansowe bieżącej działalności operacyjnej Spółki poprzez stabilizowanie i neutralizowanie ryzyk płynności finansowej, zmienności kursów walutowych i stóp procentowych, a także efektywną dystrybucję dostępnych środków finansowych. Pozostałe instrumenty finansowe – takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług – powstają w związku z prowadzeniem przez Spółkę bieżącej działalności biznesowej i są nieodłącznym jej elementem.

Spółka nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi. Wszystkie opisane w niniejszym rozdziale instrumenty mają charakter wspomagający bezpośrednio procesy biznesowe, wynikające z prowadzonej działalności podstawowej. Spółka nie dopuszcza do wykorzystania instrumentów finansowych w celach spekulacyjnych czy innych, niepowiązanych ściśle z podstawową działalnością operacyjną.

Najistotniejszym rodzajem ryzyka finansowego na jakie narażona jest Spółka jest ryzyko płynności, które zostało szeroko opisane w nocie 7 i 46.5.

46.1. Ryzyko walutowe

Istotnym rodzajem ryzyka finansowego, na które narażona jest Spółka jest ryzyko walutowe, które wynika ze zmian kursu walutowego, powodujących niepewność, co do przyszłego poziomu przepływów pieniężnych denominowanych w walutach obcych. Ekspozycja na ryzyko walutowe Spółki wynika z faktu, że znaczna część jej przepływów pieniężnych jest wyrażona w walutach obcych. Zmiany kursu PLN do walut obcych, szczególnie mające miejsce w krótkim okresie czasu i występujące z dużą dynamiką, mogą mieć istotny wpływ zarówno na rentowność realizowanych kontraktów denominowanych w walutach obcych, jak i poziom różnic kursowych liczonych od pozycji aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych, a przeliczanych na PLN.

W minionym okresie ponad 31,4% zafakturowanych przychodów Spółki wyrażonych było w walutach obcych, przede wszystkim w EUR.

Strategia zarządzania ryzykiem walutowym stosowana przez Spółkę zakłada wykorzystanie w jak największym stopniu naturalnego zabezpieczenia. Spółka dąży do jak największego strukturalnego dopasowania przychodów i kosztów w tej samej walucie w ramach realizowanych kontraktów. Ekspozycja netto na ryzyko walutowe, która nie jest zabezpieczana w sposób naturalny, zabezpieczana jest w momencie zawierania transakcji w granicach od 30% do 70% szacowanej wartości ekspozycji netto, wyłącznie za pomocą zaakceptowanych typów instrumentów pochodnych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku, Spółka nie posiadała otwartych pozycji zabezpieczających.

Z uwagi na wartość przewidywanych przychodów i kosztów i bieżącą strukturę ekspozycji walutowej netto Spółka nie podjęła decyzji dotyczącej zawierania nowych transakcji walutowych na kupno lub sprzedaż walut obcych w granicach wyznaczonych przyjętą polityką zabezpieczania ryzyka walutowego. Spółka okresowo dokonuje uaktualnienia wartości swoich pozycji walutowych i na ich podstawie podejmuje decyzje co do ich ewentualnego zabezpieczenia.

Aktywa oraz zobowiązania finansowe Spółki, inne niż instrumenty pochodne wyrażone w walutach obcych, przeliczone na PLN kursem zamknięcia obowiązującym na dzień bilansowy przedstawiają się następująco:

	Wartość wyrażona w walucie (w tysiącach)							Wartość po przeliczeniu
	EUR	USD	GBP	HUF	SEK	TRY	SGD	
31 grudnia 2019 roku								
<i>Aktywa finansowe (+):</i>								
Pożyczki	-	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	31 819	-	2	-	-	-	-	135 502
Pozostałe aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2 700	1	-	-	1	-	-	11 503
<i>Zobowiązania finansowe (-):</i>								
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(21 647)	(17)	(3)	(16)	-	-	(54)	(92 414)
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	12 872	(16)	(1)	(16)	1	-	(54)	54 591
31 grudnia 2018 roku								
<i>Aktywa finansowe (+):</i>								
Pożyczki	-	-	-	-	-	-	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	17 002	1	174	-	-	-	-	73 841
Pozostałe aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	484	20	1	-	1	-	-	2 146
<i>Zobowiązania finansowe (-):</i>								
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing	-	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(7 732)	(160)	(1)	(8)	-	-	(148)	(34 008)
Ekspozycja na ryzyko walutowe razem	9 754	(139)	174	(8)	1	-	(148)	41 996

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto (w związku ze zmianą wartości aktywów i zobowiązań finansowych) na racjonalnie możliwe wahania przede wszystkim kursu EUR, GBP, SGD, USD, HUF przy założeniu niezmienności innych czynników.

	<i>Wzrost/spadek kursu waluty</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy netto</i>
31 grudnia 2019 – EUR	+10%	1 287	1 042
	-10%	(1 287)	(1 042)
31 grudnia 2019 – SGD	+10%	(5)	(4)
	-10%	5	4
31 grudnia 2019 – GBP	+10%	–	–
	-10%	–	–
31 grudnia 2019 – USD	+10%	(2)	(2)
	-10%	2	2
31 grudnia 2019 – HUF	+10%	(2)	(2)
	-10%	2	2

	<i>Wzrost/spadek kursu waluty</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy netto</i>
31 grudnia 2018 – EUR	+10%	975	790
	-10%	(975)	(790)
31 grudnia 2018 – SGD	+10%	(15)	(12)
	-10%	15	12
31 grudnia 2018 – GBP	+10%	17	14
	-10%	(17)	(14)
31 grudnia 2018 – USD	+10%	(14)	(11)
	-10%	14	11
31 grudnia 2018 – CHF	+10%	(1)	(1)
	-10%	1	1

Ekspozycja na ryzyko walutowe ulega zmianom w ciągu roku w zależności od wolumenu transakcji przeprowadzanych w walucie. Niemniej powyższą analizę wrażliwości można uznać za reprezentatywną dla określenia ekspozycji Spółki na ryzyko walutowe na koniec okresu sprawozdawczego.

46.2. Ryzyko stopy procentowej

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zminimalizowaniu wahań przepływów odsetkowych z tytułu aktywów oraz zobowiązań finansowych oprocentowanych zmienną stopą procentową. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka posiadała aktywną umowę kredytową, w związku z czym ewentualne zmiany stóp procentowych stanowią ryzyko dla działalności RAFAKO S.A. Ryzyko związane ze zmianą stóp procentowych może oddziaływać na zmianę oprocentowania kredytu oraz depozytów posiadanych przez Spółkę.

Wrażliwość tego na rodzaju zmiany wskazano w tabeli poniżej.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników (lokaty, udzielone pożyczki, kredyt bankowy). Nie przedstawiono wpływu na kapitał własny Spółki.

Okres zakończony dnia 31 grudnia 2019 roku	<i>Zwiększenie/ zmniejszenie o punkty procentowe</i>	<i>Wpływ na wynik finansowy brutto</i>
PLN	+ 1%	2 803
EUR	+ 1%	1 355
GBP	+ 1%	–
PLN	- 1%	(2 803)
EUR	- 1%	(1 355)
GBP	- 1%	–
Okres zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku		
PLN	+ 1%	962
EUR	+ 1%	731
USD	+ 1%	8
PLN	- 1%	(962)
EUR	- 1%	(731)
USD	- 1%	(8)

46.3. Ryzyko cen towarów

Spółka jest narażona na ryzyko wzrostu cen, szczególnie materiałów strategicznych dla jej działalności. Na poziom tego ryzyka znacząco wpływa sytuacja na światowych rynkach cen surowców – stali, metali szlachetnych, paliw i energii powodowana zarówno wahaniami kursów walut jak i koncentracją producentów zmierzającą do prowadzenia wspólnej kontroli cen. Strategia zarządzania ryzykiem cen towarów zakłada dążenie do zawierania kontraktów z poddostawcami materiałów i usług w walucie kontraktu głównego, lokowanie dostaw materiałów po stronie klienta, jak również zawieranie umów zakupowych w cenach stałych. Spółka nie zawiera wieloletnich umów z poddostawcami, zakres dostaw i dostawcy ustalani są indywidualnie w zależności od potrzeb.

W roku 2019 struktura dostawców charakteryzowała się znacznym rozdrobnieniem, a udział żadnego z dostawców nie przekroczył poziomu 10% łącznej wartości zakupów.

RAFAKO S.A. zaopatruje się u dostawców zewnętrznych przede wszystkim w różnego rodzaju usługi obce, dostawę i montaż maszyn/urządzeń, usługi budowlano – montażowe, usługi transportowe a także w rury, blachy, materiały kształtowe, materiały spawalnicze, urządzenia specjalistyczne. Spółka dokonuje zakupów zarówno od dostawców krajowych (76,8% całości zakupów), jak i dostawców zagranicznych (23,2%), w związku z czym Spółka narażona jest na ryzyko walutowe, które zostało szerzej opisane w nocie 46.1.

46.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe Spółki jest ściśle związane z prowadzeniem podstawowej działalności. Wynika ono z zawartych kontraktów handlowych i związane jest z potencjalnym wystąpieniem zdarzeń, które mogą przybrać postać niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności lub istotnego opóźnienia w spłacie należności. Udzielanie klientom, tzw. kredytu kupieckiego jest aktualnie nieodłącznym elementem prowadzenia działalności gospodarczej, jednakże Spółka podejmuje szereg działań mających na celu zminimalizowanie ryzyk związanych z podjęciem współpracy z potencjalnie nierzetelnym klientem. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji.

Klienci, którzy w opinii Spółki, na podstawie przeprowadzonej weryfikacji, nie są wiarygodni finansowo, są zobowiązani do przedstawienia odpowiednich zabezpieczeń finansowych, które minimalizują ryzyko niewypłacalności tych firm wobec Spółki.

Należności o podwyższonym poziomie ryzyka kredytowego zostały szczegółowo opisane w nocie 42.

Spółka zbudowała model służący do szacowania oczekiwanych strat z portfela należności oraz aktywów z tytułu umowy. Dla należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umowy zastosowano uproszczoną wersję modelu zakładającą kalkulację straty dla całego życia instrumentu.

Model dotyczący pozostałych aktywów zakłada dla instrumentów, dla których wzrost ryzyka kredytowego od pierwszego ujęcia nie był znaczący lub ryzyko jest niskie, ujęcie w pierwszej kolejności strat z niewykonania zobowiązania dla okresu kolejnych 12 miesięcy.

Oczekiwana strata kredytowa jest kalkulowana w momencie ujęcia należności w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz jest aktualizowana na każdy kolejny dzień kończący okres sprawozdawczy, w zależności od ilości dni przeterminowania danej należności. Polityka w zakresie szacowania odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych jest stosowana wg takich samych zasad w odniesieniu do podmiotów powiązanych, jak i pozostałych. Na dzień 31 grudnia 2019 roku Spółka dokonała weryfikacji modelu szacowania oczekiwanych strat kredytowych dla należności handlowych oraz ustaliła nowe stawki odpisów w zależności od liczby dni, o jaką dana należność z tytułu dostaw i usług jest przeterminowana.

Dla udzielonych pożyczek Spółka uznaje, że mają one niskie ryzyko kredytowe, jeżeli nie są przeterminowane na dzień oceny, a pożyczkobiorca potwierdził saldo wierzytelności.

W odniesieniu do dłużnych papierów wartościowych notowanych, dla których dostępne są dane finansowe emitentów tych papierów, Spółka przyjmuje, że ryzyko kredytowe jest niskie, jeżeli sytuacja finansowa emitentów tych papierów, oceniona na podstawie dostępnych sprawozdań finansowych, nie budzi obaw. Spółka przyjęła, że znaczny wzrost ryzyka następuje m.in. gdy przeterminowanie płatności przekracza 90 dni. Jeżeli wzrost ryzyka kredytowego był znaczny, ujmuje się straty odpowiednie dla całego życia instrumentu. Spółka przyjmuje, że niewykonanie zobowiązania następuje, gdy przeterminowanie wynosi 180 dni lub wystąpiły inne okoliczności na to wskazujące, które zostały szerzej opisane w nocie 0 niniejszego sprawozdania finansowego. Pozycje, dla których stwierdzono niewykonanie zobowiązania przez dłużnika w rozumieniu opisanym wyżej, Spółka traktuje jako aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe.

Spółka dla należności z tytułu udzielonych pożyczek oraz należności z tytułu obligacji stosuje model ogólny. W modelu ogólnym Spółka monitoruje zmiany poziomu ryzyka kredytowego związanego z danym składnikiem aktywów finansowych oraz klasyfikuje aktywa finansowe do jednego z trzech etapów wyznaczania odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o obserwację zmiany poziomu ryzyka kredytowego w stosunku do początkowego ujęcia instrumentu. W zależności od zaklasyfikowania do poszczególnych etapów, odpis z tytułu utraty wartości jest szacowany w horyzoncie 12-miesięcy (etap 1) lub w horyzoncie życia instrumentu (etap 2 oraz etap 3).

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Spółka dokonuje analizy wystąpienia przesłanek skutkujących zaklasyfikowaniem aktywów finansowych do poszczególnych etapów wyznaczania odpisu z tytułu utraty wartości. Przesłanki te obejmują m.in. zmiany ratingu dłużnika, poziom przeterminowania należności, poważne problemy finansowe dłużnika, wystąpienie istotnej niekorzystnej zmiany w jego środowisku ekonomicznym, prawnym lub rynkowym.

Dla celów oszacowania oczekiwanej straty kredytowej wykorzystuje się poziomy prawdopodobieństwa niewypłacalności na bazie rynkowych kwotowań kredytowych instrumentów pochodnych, dla podmiotów o danym ratingu i z danego sektora. Spółka pozyskuje ratingi dłużników na dzień bilansowy od firmy BISNODE Polska sp. z o.o. (od 2002 roku strategiczny partner Dun & Bradstreet - globalnego dostawcy informacji biznesowych), z którą zawarła stosowną umowę.

Zaliczki wpłacone na poczet dostaw zapasów lub usług nie są aktywami finansowymi w rozumieniu przepisów MSSF 9 (ponieważ nie rodzą zobowiązania do wydania aktywów finansowych tylko do wydania aktywów niefinansowych lub świadczenia usług), a tym samym znajdują poza zakresem stosowania postanowień MSSF 9. Nie są one również aktywami z tytułu umowy zgodnie z postanowieniami MSSF 15, ponieważ nie wynikają z wykonania zobowiązania, w zamian za co można się spodziewać wynagrodzenia.

Zaliczki udzielone przez Spółkę na poczet realizacji kontraktów na zlecenie Spółki są na bieżąco monitorowane poprzez ocenę stanu realizacji kontraktów, w ramach których są udzielane.

W ramach należności z tytułu dostaw i usług, stanowiących najbardziej istotną klasę aktywów narażonych na ryzyko kredytowe, a także w przypadku aktywów z tytułu umowy, Spółka jest narażona na ryzyko kredytowe w związku z pojedynczym znaczącym kontrahentem. Kontrakty zostały pozyskane w ramach procedury zamówień publicznych i Spółka nie stosuje zabezpieczeń powyższych należności. Analiza sytuacji finansowej kontrahentów nie wskazuje na istnienie podwyższonego ryzyka realizacji tych należności. W konsekwencji szacunki odpisów są dokonywane na zasadzie zbiorowej, a należności zostały pogrupowane według okresu przeterminowania dłużnika. Szacunek odpisu jest oparty przede wszystkim o historycznie kształtujące się przeterminowania i powiązanie zalegania z faktyczną spłatalnością z ostatnich 4 lat.

W 2019 roku Spółka nie prowadziła negocjacji i nie dokonała ustaleń, które byłyby wynikiem znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego, w wyniku których zmianom uległyby terminy płatności ani w inny sposób zostałyby zmodyfikowane oczekiwane przepływy z posiadanych należności z tytułu dostaw i usług oraz aktywów z tytułu umowy.

W ramach prowadzonej działalności Spółka nie nabywa aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, za wyjątkiem należności wynikających z realizacji zasady odpowiedzialności solidarnej wobec podwykonawców. Należności takie Spółka obejmuje odpisem z tytułu oczekiwanych strat kredytowych w pełnej wysokości.

Wartości brutto poszczególnych grup oraz wysokość odpisów kształtowały się na 31 grudnia 2019 roku następująco:

	Aktywa z tytułu umowy	Należności z tytułu dostaw i usług					Powyżej 365 dni	Razem
		Bieżące	0-30 dni	31-90 dni	91-180 dni	Od 181- 365 dni		
31 grudnia 2019 roku								
Lokalizacja: Polska								
Wskaźnik odpisu	0,54%	0,54%	0,54%	22,23%	44,03%	64,48%	93,30%	–
Wartość brutto	214 763	122 381	2 813	26	3 487	62	1 972	345 504
Odpis aktualizujący	(1 211)	(671)	(15)	(6)	(1 536)	(40)	(1 913)	(5 392)
Lokalizacja: zagranica								
Wskaźnik odpisu	–	0,54%	0,54%	22,23%	44,03%	64,48%	93,30%	–
Wartość brutto	–	112 099	5 562	453	471	491	249	119 325
Odpis aktualizujący	–	(609)	(30)	(101)	(208)	(317)	(233)	(1 498)
Razem odpisy	(1 211)	(1 280)	(45)	(107)	(1 744)	(357)	(2 146)	(6 890)

	Aktywa z tytułu umowy	Należności z tytułu dostaw i usług					Powyżej 365 dni	Razem
		Bieżące	0-30 dni	31-90 dni	91-180 dni	Od 181- 365 dni		
31 grudnia 2018 roku								
Lokalizacja: Polska								
Wskaźnik odpisu	0,85%	0,85%	0,85%	32,22%	55,44%	67,89%	92,44%	–
Wartość brutto	206 997	117 301	334	188	169	2	15 260	340 251
Odpis aktualizujący	(1 848)	(1 001)	(3)	(60)	(94)	(2)	(15 204)	(18 212)
Lokalizacja: zagranica								
Wskaźnik odpisu	–	0,85%	0,85%	32,22%	55,44%	67,89%	92,44%	–
Wartość brutto	–	39 411	20 549	2 009	1 827	22	2 510	66 328
Odpis aktualizujący	–	(336)	(175)	(647)	(1 013)	(15)	(181)	(2 367)
Razem odpisy	(1 848)	(1 337)	(178)	(707)	(1 107)	(17)	(15 385)	(20 579)

Na dzień 31 grudnia 2019 roku pozostałe należności finansowe o wartości brutto w kwocie 109 121 tysięcy złotych zostały objęte odpisem aktualizującym w wartości 33 648 tysięcy złotych (31 grudnia 2018 roku: wartość brutto 125 059 tysięcy złotych, wartość odpisów aktualizujących wartość pozostałych należności 24 189 tysięcy złotych).

46.5. Ryzyko związane z płynnością

Spółka jest narażona na ryzyko utraty płynności tj. zdolności do terminowego regulowania zobowiązań finansowych. Spółka zarządza ryzykiem płynności poprzez monitorowanie terminów płatności oraz zapotrzebowania na środki pieniężne w zakresie obsługi krótkoterminowych płatności (transakcje bieżące monitorowane w okresach tygodniowych) oraz długoterminowego zapotrzebowania na gotówkę na podstawie prognoz przepływów pieniężnych aktualizowanych w okresach miesięcznych. Zapotrzebowanie na gotówkę porównywane jest z dostępnymi źródłami pozyskania środków (w tym zwłaszcza poprzez ocenę zdolności pozyskania finansowania w postaci kredytów) oraz konfrontowane jest z inwestycjami wolnych środków.

Kwestia płynności finansowej Spółki (w kontekście istotnej niepewności co do kontynuacji działalności) w odniesieniu do 2019 roku została szeroko opisana w nocie 7 niniejszego sprawozdania finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Spółki na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku wg daty zapadalności na podstawie przepływów umownych.

	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Zobowiązania razem bez dyskonta</i>	<i>Zobowiązania wartość bilansowa</i>
31 grudnia 2019							
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	–	112 021	–	–	112 021	112 021
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	984	3 053	1 704	–	5 741	5 741
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	91 238	124 477	117 492	17 414	2 028	352 649	351 446
	91 238	125 461	232 566	19 118	2 028	470 411	469 208
31 grudnia 2018							
Oprocentowane kredyty i pożyczki	–	–	100 831	–	–	100 831	100 831
Zobowiązania z tytułu leasingu	–	374	774	1 223	–	2 371	2 371
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania inwestycyjne	47 673	111 731	17 972	8 526	2 028	187 930	187 022
	47 673	112 105	119 577	9 749	2 028	291 132	290 224

47. Instrumenty pochodne

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka nie posiadała nierozliczonych transakcji dotyczących pochodnych instrumentów finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka nie posiadała innych rodzajów instrumentów pochodnych.

48. Instrumenty finansowe

48.1. Wartość bilansowa klas i kategorii instrumentów finansowych

Spółka prezentuje poszczególne kategorie i klasy instrumentów finansowych w wartości bilansowej, których wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej. Wartość księgowa jest zbliżona do godziwej z powodu relatywnie krótkiego terminu zapadalności (dla pozycji krótkoterminowych), bądź dyskontowania rozrachunków długoterminowych.

Wartość aktywów finansowych prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień porównawczy odnosi się do następujących kategorii instrumentów finansowych określonych w MSSF 9:

- aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (AZK),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – wyznaczone jako wyceniane w ten sposób przy początkowym ujęciu lub później (AWGW-W),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – obowiązkowo wyceniane w ten sposób zgodnie z MSSF 9 (AWGW-O),
- instrumenty kapitałowe wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (IKWGP),
- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (AFWGP),
- instrumenty finansowe wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające (IZ),
- aktywa poza zakresem MSSF 9 (Poza MSSF9).

<i>Kategorie i klasy aktywów finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2019</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2018</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	120	160
Udziały i akcje długoterminowe	120	160
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 376	1 228
Udziały i akcje długoterminowe	1 376	1 228
Aktywa wyceniane w zamortyzowanym koszcie	372 306	335 284
Obligacje	–	21 674
Należności z tytułu dostaw i usług	244 387	184 927
Należności ze sprzedaży środków trwałych i wartości niematerialnych	–	252
Pozostałe należności finansowe*	75 853	100 851
Inne aktywa finansowe	28 149	22 176
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23 917	5 404
	373 802	336 672

* w tym: należności z tytułu kar umownych, należności sporne, oraz kaucje

Wartość zobowiązań finansowych prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku i na dzień porównawczy odnosi się do następujących kategorii instrumentów finansowych określonych w MSSF 9:

- zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie (ZZK),
- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – wyznaczone jako wyceniane w ten sposób przy początkowym ujęciu lub później (ZWGW-W),
- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik – zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu zgodnie z MSSF 9 (ZWGW-O),
- umowy gwarancji finansowych (UGF),
- warunkowa zapłata w ramach połączenia przedsięwzięć (WZP),
- instrumenty finansowe wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające (IZ),
- zobowiązania poza zakresem MSSF 9 (Poza MSSF9).

<i>Kategorie i klasy zobowiązań finansowych</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2019</i>	<i>Wartość bilansowa 31 grudnia 2018</i>
Zobowiązania finansowe wycenianie w wartości godziwej przez wynik finansowy	–	–
Instrumenty pochodne	–	–
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	463 467	287 853
Kredyty i pożyczki	112 021	100 831
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług (w tym inwestycyjne)	351 359	186 564
Pozostałe zobowiązania finansowe	87	458
Zobowiązania z tytułu gwarancji, factoringu i wyłączone z zakresu MSSF 9	5 741	2 371
Zobowiązania z tytułu leasingu i umów dzierżawy z opcją zakupu	5 741	2 371
	<u>469 208</u>	<u>290 224</u>

Na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku Spółka posiadała następujące instrumenty finansowe wyceniane według wartości godziwej:

<i>31 grudnia 2019 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	120	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	120	–	–
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 376	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	1 376	–	–
 <i>31 grudnia 2018 roku</i>	 <i>Poziom 1</i>	 <i>Poziom 2</i>	 <i>Poziom 3</i>
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	160	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	160	–	–
Aktywa wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 228	–	–
Udziały i akcje długoterminowe	1 228	–	–

48.2. Ryzyko stopy procentowej

W poniższych tabelach przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Spółki narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

31 grudnia 2019 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
Lokaty krótkoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	23 917	–	–	–	–	–	23 917
Udzielone pożyczki	–	–	–	–	–	–	–
Obligacje	6 605	–	–	–	–	–	6 605
Pozostałe aktywa	–	28 148	–	–	–	–	28 148
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	4 036	835	585	285	–	–	5 741
Kredyty i pożyczki otrzymane	112 021	–	–	–	–	–	112 021
Pożyczki otrzymane	–	–	–	–	–	–	–

31 grudnia 2018 roku

<i>Oprocentowanie stałe</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Lokaty długoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
Lokaty krótkoterminowe	–	–	–	–	–	–	–
<hr/>							
<i>Oprocentowanie zmienne</i>	<i><1 rok</i>	<i>1–2 lat</i>	<i>2-3 lat</i>	<i>3-4 lat</i>	<i>4-5 lat</i>	<i>>5 lat</i>	<i>Ogółem</i>
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 404	–	–	–	–	–	5 404
Udzielone pożyczki	–	–	–	–	–	–	–
Obligacje	7 608	14 066	–	–	–	–	21 674
Pozostałe aktywa	–	22 176	–	–	–	–	22 176
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	1 148	624	393	206	–	–	2 371
Kredyty i pożyczki otrzymane	100 831	–	–	–	–	–	100 831
Pożyczki otrzymane	–	–	–	–	–	–	–

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Spółki, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

49. Zatrudnienie

Struktura zatrudnienia z w Spółce w podziale na poszczególne grupy zawodowe na koniec okresu sprawozdawczego oraz rotacja pracowników kształtowały się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>
Pracownicy produkcyjni	604	666
Pracownicy biur projektowych	200	212
Pracownicy biura technologicznego	55	56
Pracownicy kontroli jakości	68	67
Pracownicy służb serwisowych	19	27
Pozostali (m.in. pracownicy służb handlowych, zakupowych, finansowo-księgowych)	545	502
Razem	1 491	1 530
	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2019</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2018</i>
Liczba pracowników przyjętych	102	63
Liczba pracowników zwolnionych	(153)	(295)
Razem	(51)	(232)

Szczegółowy opis zmian w strukturze zatrudnienia został zaprezentowany w Sprawozdaniu z działalności Spółki RAFAKO S.A. w 2019 roku w punkcie III.4.

50. Wybrane dane finansowe przeliczone na EUR

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym, do przeliczenia wybranych danych finansowych zastosowano następujące średnie kursy wymiany złotego w stosunku do EUR, ustalane przez Narodowy Bank Polski:

- kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu sprawozdawczego: 31.12.2019 roku: 4,2585 PLN/EUR, 31.12.2018 roku: 4,3000 PLN/EUR,
- średni kurs w okresie, obliczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w danym okresie: 01.01 - 31.12.2019: 4,2988; PLN/EUR, 01.01 - 31.12.2018: 4,2617 PLN/EUR,

Najwyższy i najniższy kurs obowiązujący w każdym okresie kształtował się następująco : 01.01 - 31.12.2019: 4,3891/4,2406 PLN/EUR, 01.01 - 31.12.2018: 4,3978/4,1423 PLN/EUR.

	<i>31 grudnia 2019 roku w tysiącach złotych</i>	<i>31 grudnia 2018 roku w tysiącach złotych</i>	<i>31 grudnia 2019 roku w tysiącach EUR</i>	<i>31 grudnia 2018 roku w tysiącach EUR</i>
Sprawozdanie z sytuacji finansowej				
Aktywa	932 588	917 735	218 994	213 427
Zobowiązania długoterminowe	68 024	48 880	15 974	11 367
Zobowiązania krótkoterminowe	760 035	474 429	178 475	110 332
Kapitał własny	104 529	394 426	24 546	91 727
Kurs PLN / EUR na koniec okresu			4,2585	4,3000

Podstawowe pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej, sprawozdania z wyniku oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych, przeliczone na EURO, przedstawia poniższa tabela:

	<i>od 01.01.2019 do 31.12.2019</i>	<i>od 01.01.2018 do 31.12.2018</i>	<i>od 01.01.2019 do 31.12.2019</i>	<i>od 01.01.2018 do 31.12.2018</i>
	<i>w tysiącach złotych</i>		<i>w tysiącach EUR</i>	
Sprawozdanie z całkowitych dochodów				
Przychody ze sprzedaży	947 061	643 313	220 308	150 951
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(250 395)	3 703	(58 248)	869
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(284 260)	6 931	(66 125)	1 626
Zysk (strata) netto	(284 644)	4 302	(66 215)	1 009
Zysk na akcję (PLN)	(2,23)	0,03	(0,52)	0,01
Średni kurs PLN / EUR w okresie			4,2988	4,2617
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych				
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	17 435	(153 037)	4 056	(35 910)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(377)	2 534	(88)	595
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	1 455	(3 355)	338	(787)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	18 513	(153 858)	4 307	(36 102)
Średni kurs PLN / EUR w okresie			4,2988	4,2617

51. Zdarzenia następujące po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Po zakończeniu okresu sprawozdawczego nie miały miejsca żadne zdarzenia, które miałyby wpływ na wynik finansowy RAFAKO S.A., a nie zostałyby ujęte w wyniku finansowym Spółki za 2019 rok.

W dniu 16 stycznia 2020 roku Spółka zawarła ze spółką pod firmą Agencja Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie porozumienie o współpracy, przedmiotem którego jest określenie zasad współpracy między stronami oraz rozpoczęcie rozmów w zakresie uzyskania przez ARP i RAFAKO S.A. biznes planu oraz wyceny. Dokumenty te będą wykorzystane w ramach planowanej transakcji, polegającej na sprzedaży przez Spółkę na rzecz ARP, po uprzednim wydzieleniu, zorganizowanej części przedsiębiorstwa (lub sprzedaży udziałów w kapitale zakładowym spółki celowej, tj. spółki pod firmą RAFAKO E-Bus spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Raciborzu, do której zorganizowana część przedsiębiorstwa zostałaby wniesiona pod jakimkolwiek tytułem prawnym) w postaci utworzonego w dniu 1 lutego 2020 roku oddziału Emitenta w Solcu Kujawskim, który będzie się zajmował produkcją oraz sprzedażą pojazdów o napędzie elektrycznym, jak również usługami projektowymi oraz pracami badawczo – rozwojowymi w tym zakresie.

Zgodnie z zawartym porozumieniem, RAFAKO S.A. przyznało ARP wyłączność w zakresie negocjacji oraz przeprowadzenia Transakcji do dnia 30 czerwca 2020 roku. Każdej ze Stron przysługuje prawo do rozwiązania porozumienia z zachowaniem 2-tygodniowego terminu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia stosownego oświadczenia drugiej stronie.

W związku z realizacją umowy na budowę bloku energetycznego o mocy 910 MW na parametry nadkrytyczne w Elektrowni Jaworzno III – Elektrownia II W styczniu 2020 roku Zarząd RAFAKO S.A. powziął informację o przedłużeniu realizacji prac, których zakończenie planowane było na 31 stycznia 2020 roku. Realizacja prac została przedłużona wskutek okoliczności, za które Spółka nie podnosi odpowiedzialności. Zgodnie z otrzymanymi przez Zarząd Spółki informacjami spółka E003B7 Sp. z o.o., odpowiedzialna ze realizację kontraktu, powinna zakończyć testy i prace techniczne umożliwiające odbiór prac w zakresie omówionym z zamawiającym do dnia 4 lutego 2020 roku. Dodatkowo podczas ostatniej fazy testów bloku nastąpił szereg zdarzeń o charakterze obiektywnym mających wpływ na termin przekazania bloku zamawiającemu. Zgodnie z przekazanymi informacjami po odłączeniu bloku, które miało miejsce m.in. z powodu nadzwyczajnych okoliczności pogodowych stwierdzono, że nastąpiło niemożliwe do przewidzenia zdarzenie polegające na uszkodzeniu jednego z elementów kotła.

W marcu 2020 roku Spółka, w porozumieniu z zamawiającym, podjęła niezwłocznie prace nad jak najszybszym przygotowaniem bloku do ponownego uruchomienia. Przeprowadzona analiza wspólnej komisji ds. ustalenia skutków zdarzenia, składającej się z przedstawicieli zamawiającego, RAFAKO S.A. i E003B7 Sp. z o.o., pozwoliła na ustalenie zasad usuwania tych skutków oraz ustalenie zaktualizowanego harmonogramu, według którego oddanie bloku do eksploatacji powinno nastąpić w terminie do 31 lipca 2020 roku.

W dniu 10 czerwca 2020 roku zawarty został aneks nr 8 do kontraktu w celu doprowadzenia do pomyślnego i możliwie najszybszego przekazania przez Spółkę bloku do eksploatacji. Aneksem nr 8 wprowadzono do kontraktu nowy harmonogram jego realizacji, potwierdzający termin przejścia bloku do eksploatacji na dzień 15 listopada 2020 roku. Nowy harmonogram jest już przez Spółkę realizowany. Szczegółowy opis dotyczący realizacji tego projektu został zawarty w nocie 11.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

W dniu 17 marca 2020 roku podpisana została umowa pomiędzy JP Elektroprivreda Srbije a konsorcjum firm RAFAKO S.A. (lider), RAFAKO ENGINEERING Solution d o.o. i VIA Ocel Serbia. Przedmiotem umowy jest zaprojektowanie, dostawa, nadzór nad montażem elementów ciśnieniowych i uruchomienie modernizowanego kotła BB-2000 dla Elektrowni TENT B1 Obrenovac w Serbii. Wartość Umowy to około 34,4 mln EUR netto, z czego udział RAFAKO S.A. oraz RAFAKO ENGINEERING Solution d o.o. (spółka zależna od RAFAKO S.A.) wynosi około 17,35 mln EUR netto (udział RAFAKO S.A. wynosi około 14,6 mln EUR netto). Termin zakończenia modernizacji i uruchomienia kotła ustalono na listopad 2021 roku.

Uznanie przez Światową Organizację Zdrowia epidemii koronawirusa za pandemię skłoniło rządy wielu krajów do wprowadzenia licznych restrykcji mających na celu ograniczenie jego rozprzestrzeniania się. Od razu po wprowadzeniu w połowie marca 2020 stanu zagrożenia epidemicznego na terenie Polski RAFAKO, w dalece możliwym zakresie, dostosowało się do nowej sytuacji. Celem zachowania najwyższych standardów bezpieczeństwa powołano Zespół Zarządzania Kryzysowego, który na bieżąco analizuje sytuację, podejmuje decyzje oraz przygotowuje wytyczne dotyczące funkcjonowania w związku z zagrożeniem zakażeniem koronawirusem. Bazując na wytycznych Ministerstwa Zdrowia oraz Głównego Inspektora Sanitarnego wprowadzony został podwyższony reżim sanitarny funkcjonowania zarówno Spółki w jej siedzibie, jak i w miejscach realizacji kontraktów - tam również sami Zamawiający wprowadzili własne, dodatkowe procedury sanitarne.

Pomimo jednak podjętych działań Spółka nie ustrzegła się wpływu epidemii na realizację zawartych kontraktów. Dotyczy to przede wszystkim prac realizowanych przez podwykonawców oraz dostaw zagranicznych. Aktualnie trwają analizy i szacowanie wielkości tego wpływu, prowadzony jest przy tym indywidualny dialog z każdym Zamawiającym w tym zakresie.

Na datę sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego zarówno rozwój sytuacji epidemicznej w kraju i na świecie, jak i jej wpływ na działalność RAFAKO oraz jej wyniki finansowe nie jest znany i przewidywalny. Biorąc jednak pod uwagę stopniowe znoszenie obostrzeń związanych z epidemią powołany zespół na bieżąco monitoruje sytuację i podejmuje odpowiednie działania celem ograniczenia negatywnego wpływu zaistniałej sytuacji na działalność operacyjną Spółki, a jej priorytetem jest zachowanie ciągłości działania oraz bezpieczeństwo pracowników i interesariuszy.

W dniu 2 czerwca 2020 roku Zarząd RAFAKO S.A. podjął uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki zależnej RAFAKO MANUFACTURING Sp. z o.o. z kwoty 30 tysięcy złotych do kwoty 60 tysięcy złotych, poprzez ustanowienie 300 nowych udziałów o wartości nominalnej 100 złotych każdy.

W dniu 25 czerwca 2020 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Spółki RAFAKO EBUS Sp. z o.o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z kwoty 5 tysięcy złotych do kwoty 15 tysięcy złotych, poprzez ustanowienie 20 nowych udziałów o wartości nominalnej 500 złotych każdy. Nowe udziały zostaną objęte przez dotychczasowego jedynego wspólnika RAFAKO S.A. przez pokrycie wpłaty na udziały wkładem pieniężnym w kwocie 10 tysięcy złotych.

52. Zatwierdzenie do publikacji

Niniejsze sprawozdanie finansowe Spółki zostało zatwierdzone do publikacji w dniu 30 czerwca 2020 roku uchwałą Zarządu RAFAKO S.A. z dnia 30 czerwca 2020 roku.

Podpisy:

Agnieszka Wasilewska-Semail	p.o. Prezesa Zarządu
Jacek Drozd	Wiceprezes Zarządu
Radosław Domagalski- Łabędzki	Wiceprezes Zarządu
Michał Sikorski	Delegowany członek Rady Nadzorczej do wykonywania czynności członka Zarządu
Jolanta Markowicz	Główny Księgowy